

የንባብ ባሕል
እና
ቤተ ክርስቲያን

**በኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት የንባብ
ባህል ዙሪያ የተደረገ አጠቃላይ ቅኝት**

በምሕረቱ ጴ. ጉታ

Mihretu P. Guta

**General Analysis on the Reading Habit of Ethiopian
Evangelical Christians**

ይህን መጽሐፍ ያለ ደራሲው ፈቃድ በማንኛውም መንገድ ማባዛት

በሕግ የተከለከለ ነው።

All Rights Reserved.

ምስረቱ ጴ.ጉታ June 3, 2006

Mihretu P. Guta

E-mail:mihretup@yahoo.com

1ኛ አትም 1999 ዓ.ም (2007)

አሳታሚ

የኤስ አይ ኤም ሥነ ጽሑፍ

አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

የፖ.ሣ.ቁ. 127

Publisher

SIM Publications

Addis Ababa, Ethiopia

P.O.Box 127

የሸፋን ሥዕል፡- ወንድወሰን ገብረትግሃኤ

ምህረቱ ጴጥርስ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የገባብ ባህሉቻችንና ትግርቻችን ምንነት የመፍትሔ አትጣጫና አስተያየቶችን በበቺ ዓላላዊ ጥናት ተመርኩዞ አትርበልናል።

ይህን መጽሐፍ የሚያገብ አንባቢ ከአራሱ የግል የገባብ ባህል ምን ያህልነትና ተግዳሮቶቹ ጋር ፊት ለፊት የሚጋፈጥበት ነው። የተሰጡትን የመፍትሔ ሐሳቦችና አስተያየቶች - ተግባራዊ በማድረግ ደግሞ ከመጥት መቆየት ባልነሳትም ያገባታል። በእነ በኩል መጽሐፉ እየሞተ ላለው የገባብ ባህል ትግሃኤ ሊሰጥ የሚችል በመሆኑ ለግስተማር፣ ሥልጠና ለመስጠትና ለተመሳሳይ አገልግሎቶች ሁሉ ይጠቅማልና አንጠቀምበት እላለሁ።

ገነነ ምትኩ

የአዲስ አበባ ሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን አገልጋይ

መጽሐፍ ማንበብ ልውደድ እንጂ ከመጻሕፍት አልለይም፣ ተለይቼም አላደርፍ ጠቁ አልለይም። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የእኛን የማንበብ ባህል የተገዳደረው ምን እንደ ሆነ ተብራርቷል። የተከፈለ መንፈሳዊነት፣ ባህላዊ ተጽዕኖ፣ የገንዘብ እጦት፣ ራስን ዲስጥሊን ማድረግ አለመቻል፣ የትድሚያ ምርጫ ግጭት፣ የቤተሰብ ታሪካችን፣ የቴክኖሎጂ ተጽዕኖ፣ የዋናዎቻችን በሥነ ጽሑፍ ረገድ ሚናቸው እናሳ መሆን፣ የጽሐፊዎች የጽንጽ አጠቃቀም ትግር፣ የትርጉም ሥራዎች ከጥራት መንገዳልና ወጥ የጽሑፍ ሥራ ለማትረብ ጠቁ ተነሣሽነት ያለመኖር ዋነኞቹ ናቸው። እነዚህ መጽሐፍ የገባብ ድክመቱን አይቻለሁ፣ ሌሎች ይህንን መጽሐፍ ቢያገቡ የማንበብ ባህላችንን ምን ያክል በጉዳት እንዳለ ይረዳና መፍትሔዎቹንም ይመለከታሉ በዚያውም ማንበብ ይጀምራሉ።

አቶ አፈወርቅ ጋይሉ

በጸጋ ሥነ መለኮት ኮሌጅ የተልዕኮ ፐርግራም ዲሬክተር

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በዕድሜው ፍጻሜ ላይ፣ ያውም የጥት ትጣት ከተፈረደበት በኋላ፣ ለጢሞቴዎስ በጻፈው መልእክቱ «በትመጣ በጢርአዳ ከአክርዳ ዘንድ የተወከትን በርካታና መጻሕፍቱን፣ ይልቅንም በጠራና የተጻፉትን አምጣልኤ ይላለሁ (2ኛ ቢሮ. 4:13)። ይህንን አሰመልክቶ «የሰባዚያን መሰፍን» በመባል የሚታወቀው ቻርለስ ስፐርጅየን እንደዚህ አለ ይላል፡- «እስቲ አስቡት፤ ጳውሎስ ገንት ደርሶ ተመልሰል፤ አጠቃቀሞችን የአዲስ ኪዳን መጻሕፍትም ጽጽላል፤ ጌታንም አይቶታል፤ ሆኖም ገና መጻሕፍትን ማንበብ ይፈልጋል።»

በኢትዮጵያ፤ በተለይም ደግሞ በኢትዮጵያ ወንጌላውያን ምእመናን ዘንድ፤ የገዛብ ባህል ምን ይመስላል? እንደዚህ እንዲመስል ያደረጉት ችግሮች ምንድን ናቸው? እነዚህን ችግሮች እንዴት እንትረፋቸው? ወንድሜ ምሕረቱ በማደንቅለት ትንሳቱና ትጋቱ በዚህ ዙሪያ ሲፈ እና እኔ እስከማውቀው ድረስ በአገራችን የመጀመሪያውን ምርምር አድርጎአል። በእድሞ የያዙት መጽሐፍ የዚያ ምርምር ውጤት ነው። ሳያገቡት እንዲያስተምሩት አደራ አልዎታለሁ።

በተለ ወልደ ኪዳን (መጋቢ)
የአዲስ አበባ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን

ቀደም ሲል «መልስ ይኖረው ይሆን?» እና «እምነትና አመክንዮ» መጻሕፍት ጽፎ ያስነበዘን ወንድማችን ምሕረቱ አሁን ደግሞ በይዘቱም ሆነ በአቀራረቡ ለየት ያለ ሥራን ሠርቶ በዚህች አጠር ባለች ጽሑፍ ይዛልን ቀርቧል። በአጠቃላይ በአገራችን በተለይም በቤተ ክርስቲያን ምን ያህል የገዛብ ባህል እንደ ተዳከመ በመረጃ አስደግፎ አቅርቦልናል። በመጽሐፉ ውስጥ በመረጃነት የቀረቡትን ጥናቶች አስተውሎ ለሚያውቃቸው እድገ የሚያሳስቡና የሚያስደነግጡ ናቸው። መጻሕፍትን የማንበብ ባህል በምድራችን እምብዛም አንደሌለና ከዚህ ከማንበብ አጦት የተነሣ በተለይ ቤተ ክርስቲያን ያለችበትን ችግር ፍንትው አድርጎ ለማሳየት ሞክሯል። የገዛብ ባህል መጥፋቱን ብቻ ሳይሆን እንዴት መጽሐፍ መነበዝ እንዳለበት የሚያሳዩ አበረታች አሳቦችንም ሰጥቷል። ወንድማችን ምሕረቱ መሠረታዊ የሆነ የአጠቃላይነትን ችግር አይቶ በዚያም መሠረታዊ ችግሮች መፍትሔ መጻሕፍትን በማንበብ ከሚገኘው በረከት ተካፋይ ሆኜ እኔም ለሌሎች በረከት መሆን እፈልጋለሁ ለሚሉ ሁሉ፤ የዚህች መጽሐፍ ውጤት ተጠቃሚዎች እንድትሆኑ ከታላቅ አድናቆት ጋር አጋበዛለሁ።

ፍሬው ታምራት

ኢቲሲ አካዳሚክ ዲን

በአገራችን የገዛብ ባህልን በተመለከተ በጥናት ላይ የተመሠረተ ጽሑፍ ላይ ይህ የመጀመሪያው ነው። በገዛብ ዙሪያ ያለበትን ችግር የራሳችን ሰው ሲነገረን በትሑት ልብ ልናደምጠው ይገባል። ጌታ ለሚዎቹን ሲወቅስ «መጻሕፍትንና የእግዚአብሔርን ኃይል አታውቁምና ትስታላችሁ» ነበር ያላቸው። ገብሰ ሕይወትን ያሳድጋል፤ ጎረቤትን ያሳልጋል። ወደ ላቀውና ወደ መጠቀሙ አሳብ የምናድገው በገዛብ ከሌሎች ለመማር

ስንተጋ ነው። ምሕረቱ ሊጥርስ በገዛብ በኩል ደረጃችን የት ላይ እንደ ሆነ እጭረጥርጦ ነገርናል። ተግባራዊ ርምጃዎችንም ጠቀምናል። የሚለውን ብንሰማው ብዙ ሰውዎች ጤት እናተርፋለን። አልያ እንደላው እንደ ጠቀሰን እንናራለን።

ብራቮ ምሕረቱ!

ምኒልክ አስፋው (ናሁ ትራንስሊሽን)

እኛ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች ያልጻፈን የገዛብ ባህል እንዳለን ጠቂ ጥናት፤ በደረጃና በወጥ በተተናበረ ማበረጃ እየመሰከረችብን፤ የበለጸገ የገዛብ ባህል ያለው የክርስትና ሕይወትና አገልግሎት እንዲኖረን የምታበረታታ፤ የምትቀሰቅስና የመፍትሔ አትጣጫ የምትጠቁም ቱም ነገረኛ መጽሐፍ ስለሆነች ክርስቲያኖች ሁሉ በተለይ ወጣት አገልጋዮች ሊያነሷት ይገባል እላለሁ።

ወጣቱም ብእርተኛ ወጥ የሆነ የጥናትና የምርምር ሥራ እንዴትነትን በዚህች መጽሐፍ ውስጥ በናሙና መልክ ለሌሎች ከማሳየቱም በላይ ለክርስቲያኖች የገዛብ ባህል እድገትና ማበብ ያለውን ሽኩምና ቁርጠኛ አፅም በተግባር ያሳየበት ስለሆነ እግዚአብሔር ይባርክህ ሥራውንም ለክብሩ ይወሰደው ማለት እወዳለሁ።

ተመስገን ሽብሩ

የቀድሞው የኢቲሲ መምህርና ሬድስትራር

የመካኒክ መካኒክ ኢየሱስ ሽማግሌ

«በኢትዮጵያ ወንጌላውያን አባያት ክርስቲያናት ዙሪያ የንግድ ባህል እስከ ወይስ የለም?» ለሚለው እስጢግብ ብርሐን ፈንጣቂ የሆነውን ይህንን የምሕረት የልጅቱ ውጤት የሆነውን ግልሣዊ ጥናታዊ ሥራ ከቤተ ክርስቲያን መሪ እስከ ምስመንጃጅ ሰባኪና አስተማሪ እንዲሁም ሌሎችም የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች፤ እና ከጸሐፊ (ክረራሲ) እስከ አባታሚ ያሉ ወገኖች ሁሉ በማስተዋል ሆነው እንዲያገቡ እመክራለሁ።

ዘንባ ገብረሐና

የሌላ አይ እም ሥነ ጽሑፍ ሥራ እስኪያቋ

እበርከቶት (Dedication)

- ይህን ሥራ የማበረከተው፡-

ዘወትር የንግድ ባሕል እንዲያድግ ለሚታገለው ለኢትዮጵያ የክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍ አገልግሎት ማኅበር፤

- በአገልግሎቴ እያበረታታችኝ ከጉኔ ለቀመችው ለውድ የሕይወት አጋሪ ለኢንጀላ ጂ. ጉታ

- I dedicate this work to *Ethiopian Christian Literature Service Association*.

- To *Mrs. Angela J. Guta*, who stands by my side as my lifetime partner and supporter in ministry.

መክፈቻ Forward

«አለማንዝብ <ወንጀል> ነው»

«ከአለዋቂዎች የሚሻሉት መጽሐፍ የሚያነቡ ናቸው፤ ከእነርሱ የሚሻሉት ያነበቡትን በአእምሮአቸው የሚይዙት ናቸው፤ ከእነርሱም የሚሻሉት ያነበቡትን የሚረዱት ናቸው፤ ከሁሉም ምርጦቹ ደግሞ ያነበቡትን በተግባር የሚተረጉሙት ናቸው።» ይህን ጥልቅ መልእክት ያገኘሁት በገጽ 25 ሃያን አሕመድ «ቸኮሌት» በማለት ከጠራቻት የመሠረታዊ አባባሎች ስብስብ ውስጥ ነው።

አባባሉ ለብቻው በርካታ ግንዛቤን በመፍጠር «የት ጋ እንደ ቆምን አቁሞ ያሳየናል። የምሕረቱ ጴጥሮስም ይህ መጽሐፍ ተመሳሳይ ተልዕኮ አለው፤ ብቃት ያለውን ሕይወት ለመኖር እና ለብዙዎች ኖር ለማለፍ መነሻው ከማንዝብ መጀመሩን ያውቃል፤ ያነበቡ ራሳቸውን ያውቃሉ፤ ሌሎችንም ይረዳሉ፤ ያነበቡ ለሰዎች ሁሉ የሚጠቅምን ሥራ መሥራት እንዳለባቸው ልብ ይላሉ፤ ከዚህም የተነሣ በዘመናቸው ሁሉ የተግባር ሰው በመሆን ተጠቅመው መጠቀማቸውን ያበስራሉ።

ይህ ይፈጸም ዘንድ ለዓለም ሁሉ ብርሃንና ጨው እንዲሆኑ የተጠሩት ክርስቲያኖች ከሰዎች ሁሉ ጋር በመኖር ትርፋማ ሥራ ሊሠሩ ይገባል። ሥራው፡- የግብ ባሕልን ለማዳበር ዓለማዊና ማኅበራዊ ድርሻቸውን መወጣት ነው፤ ምሕረቱ በዚህ መጽሐፍ ንባብን ባሕላዊ ገጽታ እንዲኖረው ለማድረግ ከመገግሥት ጀምሮ የብዙዎች ተሳትፎ ወሳኝ መሆኑን ገልጿል።

በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት የሚገኙ ክርስቲያኖች ምሳሌ በመሆን ቀዳሚ ድርሻን መወጣት እንዳለባቸው በማሳሳት ያነቃል፤ አማኞች አንበበው የሚረዱ የተረዱትን የሚተገብሩ ሆነው ምሳሌነታቸውን ማግኘት አለባቸው፤ ይህ ካልሆነ ግን ያላነበቡ ሁሉ እግዚአብሔርንም ጭምር በአግባቡ አይረዱትምና ለምንም አይጠቅሙም።

ልብ በሉ ይህ መጽሐፍ በዚህ ርእሰ ጉዳይ ላይ ፈር ቀዳጅ ነው፤ ትግርቻችን በጥናትና ምርምር ላይ በመደገፍ ገልጦ ካላየን በጋላ ማንም አሁን ሊተገብራቸው የሚችላቸውን መፍትሔዎች ደግሞ በአግባቡ ተንትኗል። እንግዲህ ይህን መጽሐፍ አለማንዝብና ለንባብ ዘብ አለመቆም በራሱ «ወንጀል» ነው።

ስሜ ታደሰ
በዛ ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን (መጋቢ)

ምሕረቱ ጴጥሮስ በወቅታዊና አሳሳቢ ጉዳዮች ላይ የተለያዩ ጥናታዊ ጽሑፎች በማቅረብ የሚታወቅና እኒያ በግሌ የማደገታው ወጣት ነው።

በተለይም «መልስ ይኖረው ይሆን?» የሚለው ለአንድ ሙስሊም የሰጠው ምላሽ፤ ምሕረቱ በእኛ ሰላለው ተስፋ ለሚጠይቁን መልስ በተገቢው መንገድ እንድንሰጥ የሚያስበንን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል በሕይወቱ ተግባራዊ ለማድረግ የተነሣና የሚችልም መሆኑን እንድንገነዘብ አድርጎልናል። በተጨማሪም «እምነትና አመክንዮ» መጽሐፉ የአእምሮን መጠቀም አስፈላጊነት በማሳየት ረገድ ጠቃሚ አስተዋጽኦ ያለው ነው። ይህ በንባብ ባሕል ዙሪያ የተደረገ ጽሑፍ በጥናትና ምርምር ላይ የተመሠረተ እንጂ እንዲሁ ሰውን ለማግኘት ያልተጻፈ መሆኑን መጽሐፉን አንብቤ ተገንዝቤአለሁ።

ምሕረቱ ጴጥሮስ በወንጌላውያን አማኞች ዙሪያ የሚታየውን የግብ ባህል በምን ሁኔታ ላይ እንደሚገኝ ለማሳየት ቀርቦ የነበረ ይህን ጥናታዊ ጽሑፍ በአሁኑ ወቅት በመጽሐፍ መልክ ማቅረቡ እጅግ አስፈላጊ ይመስለኛል። ይህም ቀጥለው ከተዘረዘሩት ዋና ዋና ምክንያቶች የተነሣ ነው።

1ኛ. ጥናታዊ ጽሑፉ በእውነትና በተገቢው የሪሶርሶች ማቴሪያሎች ተመሥርቶ የተካሄደና ያለውን እውነታ ፍንትው አድርጎ የሚያሳይ ከተራ ቅስቀሳ ያለፈ በመሆኑ፤

2ኛ. በአሁኑ ዘመን ምንም እንኳን በምርምርና ጥናት የሚያምኑ መንፈሳዊ ኮሌጆች ቢኖሩም፤ የእነዚህ የሥነ መለኮት ተቋማት ተማሪዎችና ምሩቃንም ማንበብና ጥናቶች ማካሄድ ምን እንደ ሆነ የሚገነዘቡ ቢሆንም፤ አብዛኛው አማኝ እንኳን እሳ መጸሐፍት ሊያነበ ተርቶ መጽሐፍ ቅዱስ እንኳን በተገቢው ሁኔታ ጊዜ ሰጥቶ የማያነበ በመሆኑ፤ ከዚህም የተነሣና ማንበብ ማወቅንና የመሳሰሉትን ጉዳዮች የሚያጥላሉ ሰባዚዎች ሕዝብ አንብቦ እንዲገነዘብ በሚገባ ቋንቋ ቅዱሳት መጻሕፍትን ከመተርጎም ጋር በእጅጉ የተያያዘ ስለሆነ፤

3ኛ. አመክንዮአዊ መሆን በሰመ - መንፈሳዊነት በሚጠላበት ጊዜ ላይ በመሆናችን፤

4ኛ. መጻሕፍትንና የእግዚአብሔርን ኃይል አለማወቅ ወደ ስሕተት ስለሚያደርስ፤

5ኛ. ከመጽሐፍና ከማንበብ ጋር የተያያዘ እምነት ያለን ሰዎች የገዛብ ባህል ማጣታችን ከእምነታችን ተፈጥሮ ጋር ስለማይሄድ፤

6ኛ. በታሪክ ክርስትና የእንባቢዎች፤ የተመራማሪዎችና የጸሐፍት እምነት ስለሆነ፤ በተለይም ክርስትና ከተጀመረ ከአንድ ትውልድ በኋላ የነበሩ ሰዎች፤ ከመጀመሪያው ምእተ ዓመት እስከ ጨለማው የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዘመን በኋላ በተሃድሶ ውስጥ ከተሃድሶ በኋላ የክርስትና ትምህርት ከማንበብ፤ ያነበቡትን ከመገንዘብ፤ ሌላውም ሕዝብ አንብቦ እንዲገነዘብ በሚገባው ቋንቋ ተሰጥቶት መጻሕፍትን ከመተርጎም ጋር በእጅጉ የተያያዘ ነው።

7ኛ. መንፈሳዊ ተሃድሶ ከማንበብ፤ ከመረዳትና በተረዱት እውነት ከመኖር ጋር በእጅጉ የተያያዘ ስለሆነ፤ እላይ ከተጠቀሱትና እነዚህን ከመሳሰሉት ሌሎች ሁኔታዎች የተነሣ አሁን ያለንበት አንባቢ ያልሆነ ባህል ከእምነታችንም ሆነ ከእምነታችን ታሪክና ልምድ ጋር ፍጹም ገገኙነት የሌለው ስለሆነ መለወጥ አለበት ያልገበትን ሁኔታ ተረድተን

ለለውጥ እንድንነሣ የምሕረቱ ጥናታዊ ጽሑፍ እጅግ አስፈላጊ ሆኖ አግኝቼዋለሁ።

ፓስተር ጻድቁ አብዱ

የኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን ዋና ጸሐፊ

ማውጫ

መከፈች	8
መቅደም	13
መግቢያ	16
ምዕራፍ 1	
የጥናታዊ ጽሑፉ አካሄድ	23
ምዕራፍ 2	
ታሪካዊ ዳራ	42
ምዕራፍ 3	
የንግብ እንቅስቃሴ በወንጌላውያን አብያተ	
ክርስቲያናት ዙሪያ	51
ምዕራፍ 4	
በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የንግብ ሕይወትን	
እያዳከሙ ያሉ ነገሮች	108
ምዕራፍ 5	
በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ያሉት	
ደካማ የንግብ ባሕል ውጤቶችና አንድምታዎች	127
ምዕራፍ 6	
የንግብ ባህልን ለማሻሻል የሚጠቅሙ	
የመፍትሔ አሳቦች	144
ምዕራፍ 7	
የንግብ ዝግጅት መንገዶች	157
ተቀጥሎ	164
የግርጌ ማስታወሻዎች	193
ዋቢ መጻሕፍት	200

መቅደም

ስለ ንግብ ባሕላችን መቆርቆር ካለብን ጊዜ ሁሉ አሁን ያለንበት ሰዓት ወሳኝ ነው። ይህም ከብዙ ምክንያቶች የተነሣ ነው። ዓለም አንድ መንደር እየሆነ በመጣበት በአሁኑ ወቅት የቴክኖሎጂ ዕድገት የዚያኑ ያህል እያደገ መጥቷል። ይህም በመሆኑ አእምሮአችንን በንግብ ካሳገለበትን ሊደርስብን የሚችለው ተግዳሮት የከፋ ነው። የክርስትና እምነት በብዙ ዓይነት መንገድ እየተተኛና ተከታዮቹን ጭምር የሚያስቱ ኢ-መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርቶች እየበዙ በመሆናቸው፤ እንደ ክርስቶስ አምባሳደሮች ከየትኛውም ጊዜ በበለጠ በእግዚአብሔር ቃል ዕውቀት ልናድግ የሚገባን ወቅት ላይ እንገኛለን።

በርግጥ የሰው ሕይወት ጠባቂ ማንበብ ባይሆንም፤ የዕውቀት አስፈላጊነት ደግሞ መለኮታዊ ትእዛዝ እንደሆነም ልንዘነጋ አይገባንም። ይህም በመሆኑ፤ በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ትኩረት የተሰጠበት ዐቢይ ጉዳይ በአጠቃላይ በንግብ ባሕላችን ዙሪያ በሚገኙ ነገሮች ዙሪያ መወያየት ይሆናል።

በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ ለዚህ ሥራ መሳካት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያደረጉትን ወገኖች ላመለገን አወዳለሁ። ለመጀመሪያ ጊዜ የኢትዮጵያ ክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍ አገልግሎት ማኅበር የካቲት 3 ቀን 1996 ዓ.ም ይህን ጥናታዊ ጽሑፍ እንዳቀርብ ጋብዞኛል። በተለያዩ ወቅቶች ደግሞ በተከታታይ ጥናቲያ እንዳቀርብ ዕድል ሰጥቶኛል። የኢስ ኢይ ኤም ማተሚያ ቤት የሥነ ጽሑፍ ዝግጅትና ስርጭት ክፍል ጋሳፊ አቶ ዘንቦ ገብረ ሐና ረቂቁ እንዲጻፍ እገዛ አድርጉልኛል። ይህ ሥራ እንዲሠራ ቁልፍ የሆነ ሚና ተጫውቷል። በኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን የኮምፕዩተር ሥነ ጽሑፍ ክፍል ጋሳፊ አቶ ጌታቸው በለጠ በርካታ ለዚህ ሥራ አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን ሰጥቶኛል። አቶ ወንድዬ ዓሊ ለጥናቱ አስፈላጊ የሆኑ መጻሕፍት አውሰኛል። የክርስቲያኖች ቤተ መቅደስ ቤተ ክርስቲያን ከሦስት

ዓመት ተኩል በፊት ስለ ንብረት አስፈላጊነት ለወጣቶች እንዳስተምር ዕድሉን ሰጥቶኛል። የቀድሞው የቀንዲል መጽሔት አዘጋጅ አቶ ደረጃ በላይነት፤ የሕይወት መጽሔት አዘጋጅ አቶ ደረጃ አበበ፤ የኢቫሱ ቢሮ ኃላፊ አቶ ዘላለም አበበ፤ የምልዐት መጽሔት አዘጋጅ አቶ ሀብታሙ በላጠ፤ የሕይወት ብርሃን ጋዜጣ አዘጋጅ አቶ ተስፋሁን ሐጢያ፤ የወደ ትንቢት መጽሔት አዘጋጆች አቶ ስሜ ታደሰና አቶ ምኒልክ አስፋው፤ የምስክር መጽሔት አዘጋጅ አቶ ዮናስ አስፋው፤ የብርሃን መጽሔት አዘጋጅ አቶ ፍትረ የሱሰ ሑንደላ፤ የቀድሞው የኢምፓክት መጽሔት አዘጋጅ ፓስተር አለማየሁ በርካታ መጽሔቶችን እንድንመግም ተባብረውኛል። ሌሎች በርከት ያሉ ቤተ እምነቶች የሥነ መለኮት ኮሌጆች ይህ ጥናታዊ ጽሑፍ ለሕዝብ እንዲቀርብ በርቻቸውን ከፍተዋል። የተማርኩበትና ሳለፉት አራት ዓመታት ያስተማርኩበት ትምህርት ቤት፤ የኢቫንጅሊካል ቲዮሎጂካል ኮሌጅ የገንዘብና የግብረሰብ ዕርዳታ አድርጎልኛል።

በመጨረሻም ረቂቁን አንብበው አስተያየታቸውን የሰጡኝን አቶ ገበየሁ እየለን፤ አቶ ስሜ ታደሰን፤ አቶ ምኒልክ አስፋውን፤ ዶ/ር ንጉሤ ተፈራን፤ አቶ ፍሬው ታምራትን፤ አቶ ተመስገን ሽብሩን፤ ፓስተር በቀለ ወልደ ኪዳንን፤ አቶ ገነነ ምትኩን፤ አቶ ስምዖን ሙላቱን፤ አቶ ዘነበ ገብረሐናን፤ አቶ ሚኪያስ በላይን፤ ፓስተር ጻድቁ አብደን፤ አቶ አፈወርቅ ኃይሉን ከልቤ አመሰግናቸዋለሁ። እንዲሁም ደግሞ ረቂቁን በታላት ትጋት በመጻፍ የረዱኝን ወ/ር አለምፀሐይ እውነቱን፤ ወ/ሪት ሰላማዊት አማረንና ወ/ር እንግዳሽ ወርቅ ማርቆስን ተባረኩ እላቸዋለሁ።

ዘወትር በጸሎት ከጎኔ ለቆሙት ጓደኞቼ በሙሉ እግዚአብሔር ይባርካችሁ እላቸዋለሁ። በተለይም የትዳር አጋሪን ውድ ሚስት ኢንጂላ ጂ ላንድሪን ስለ ድጋፏ ሁሉ ከልብ የሆነውን ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

አስተያየት የሰጡኝን ሰዎች ስለ አስተያየታቸው እያመሰገንኩኝ፤ የእንዳንዶችን አስተያየት ሙሉ በሙሉ ባለመውሰዱ ቅር እንደማይሰኝብኝ ተስፋ አደርጋለሁ። በመጨረሻም፤ ይህን አስተማሪ ጽሑፍ አስጀምሮ ላስጨረሰኝ ለእግዚአብሔር ክብር ይሁን!

ምሕረቱ ዲ. ጉታ

ግንቦት 1998 ዓ.ም

መግቢያ

ማገብ ለብዙ ነገር ይጠቅማል። ከገብ ጥቅሞች በጥቂቱ ለመጥቀስ ያህል የሰውን አእምሮ ያነቃል፤ በተለያዩ መንገዶች ነገሮችን የማየትን ብቃት ያጎናጽፋል፤ የተለያዩ አመለካከቶችን በትዕግሥት የመያዝን ጥበብ ይሰጣል፤ ሌሎች ሰዎችን የመረዳትን ችሎታ ያሳድቃል። ከሁሉም በላይ ለክርስቲያኖች የእምነታቸውን መሠረት የሆነውን የእግዚአብሔርን ቃል በሚገባ እንዲረዱት በር ይከፍታል።

ስለ ገብ ጥቅም ብዙ ማውራት ቢቻልም እንኳ፤ በተዳሚነት መነሣት ያለበት ጉዳይ ቢኖር የገብ ባህል በቤተ ክርስቲያን ዙሪያ ያለበትን የሚገኝበትን ሁኔታ ማጤን ይሆናል። ይህም በመሆኑ ገና ከጅምሩ ለእግዚያን ግልጽ ላደርግላቸው የምፈልገው ነገር አለ። ይኸውም ይህ መጽሐፍ ስለ ገብ ጠቀሜታ የሚለው ነገር ቢኖረውም፤ ዋና ዓላማው ግን በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የሚገኘውን የገብ ባሕል አጠቃላይ ሁኔታ መቃኘት ነው። ለዚህም ለበቡ አንድ በሽተኛ ትክክለኛ መድኃኒት ሊያገኝ የሚችለው በመጀመሪያ የበሽታው ምንነት ሲታወቅ ብቻ ነው። አለዚያ የበሽተኛው ችግር አልባት አያገኝም። በተመሳሳይ መልኩ ደግሞ ገብ ጠቃሚ የሆነ ነገር ቢሆንም እንኳ፤ የገብ ባሕላችን በምን ዓይነት ሁኔታ ውስጥ እንዳለ ማወቅ አለብን።

ይህም በመሆኑ የዚህ ጸሐፊ ዋና ዓላማ የገብ ባሕላችንን አጠቃላይ ቅኝት መዳሰስ ይሆናል። የዚህ ጽሑፍ አግባቢዎች ደግሞ በምርምር የተደገፈን መረጃ ለማግኘት የሚፈልጉና በሕዝብ ክርስቲያን የገብ ባሕል ላይ አጠቃላይ የሆነ መረጃ ለማግኘት የሚፈልጉ ሁሉ ናቸው።

ይህ በጥናታዊ ጽሑፍ መልክ ተዘጋጅቶ ለመጀመሪያ ጊዜ የካቲት 3 ቀን 1996 ዓ.ም አዲስ አበባ መካነ ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያን አዳራሽ

ውስጥ ለ240 የሥነ-ጽሑፍ ባለሙያዎች፤ ጸሐፍት፤ ተርጓሚዎችና የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከቀረበ በኋላ፤ ባለፉት ሁለት ዓመታት ውስጥ በተደረገልኝ ጥሪ መሠረት በርከት ባሉ ስፍራዎች ጥናታዊ ጽሑፈን በማቅረብ ወደ መጽሐፍ ላሳድገው ችዩአለሁ። ይህ ጽሑፍ ከቀረበባቸው ስፍራዎች መካከል የሚከተሉት ዋናዎቹ ናቸው።

1. የኢትዮጵያ ክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍ አገልግሎት ማኅበር፤ የካቲት 3 ቀን 1996 ዓ.ም።
2. የኢትዮጵያ ክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍ አገልግሎት ማኅበር፤ ሚያዝያ 5 ቀን 1996 ዓ.ም።
3. ልደታ መካነ ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያን የወጣቶች ስብሰባ - አዲስ አበባ፤ 1996 ዓ.ም።
4. የኢትዮጵያ ናቭጊተርስ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ቡድን፤ አዲስ አበባ፤ 1996 ዓ.ም።
5. የካ የሕይወት ብርሃን ቤተ ክርስቲያን - አዲስ አበባ ግንቦት 22 ቀን 1996 ዓ.ም።
6. አዋላ አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት፤ በሕይወት ብርሃን ቤተ ክርስቲያን ሐምሌ 11 ቀን 1996 ዓ.ም።
7. መላለሚያ መካነ ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያን፤ አዲስ አበባ፤ ነሐሴ 9 ቀን 1996 ዓ.ም።
8. ኢቫንጀሊካል ቲዮሎጂካል ኮሌጅ የመምህራን ፎረም፤ አ.አ፤ ጥቅምት 20 ቀን 1996 ዓ.ም።
9. መካነ ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያን፤ አዲስ አበባ፤ ጥቅምት 27 ቀን 1996 ዓ.ም።

10. 5ኛ ዙር አገር አቀፍ የኮምፓስ ተማሪዎች መሪዎች ሴሚናር የኢትዮጵያ ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን መካነ ኢየሱስ፣ አዲስ አበባ፣ የካቲት 25 ቀን 1997 ዓ.ም.።
11. የጊጃ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን የወጣቶች ኮንፈረንስ፣ ኢ.አ፣ ሚያዝያ 8 ቀን 1997 ዓ.ም.።
12. ሰላም ቴክኒካል ትምህርት ቤት ኢ.አ.- ቃለ መጠይቅ በግብ ባሕል ጥናታዊ ጽሑፍ ላይ፣ 1997 ዓ.ም.።
13. መካነ ኢየሱስ ሴሚናሪየም ተማሪዎች በሙሉ፣ አዲስ አበባ፣ መስከረም 27 ቀን 1998 ዓ.ም.።
14. ሆሳዕና መካነ ኢየሱስ ሴሚናሪየም ለኮሌጅ ተማሪዎችና አስተማሪዎች፣ ሚያዝያ 28 እና 29 ቀን 1998 ዓ.ም.።
15. የኢትዮጵያ ክርስቲያናዊ ሥነ - ጽሑፍ አገልግሎት ማኅበር፣ ሚያዝያ 6 ቀን 1998፣ ራስ ሆቴል - አዲስ አበባ።
16. የንቀምቲ ወንጌላዊት መካነ የሱስ ቤተ ክርስቲያን ወጣቶች መንፈሳዊ ኮንፍረንስ፣ ሚያዝያ 27-29 ቀን 1998።

እንግዲህ ከዚህ ሁሉ ጉዞ በኋላ «ቀስ በቀስ እንቀላል በእግር» እንዲሉ፣ ይህ ሥራ ዛሬ ወደ መጽሐፍነት ሊያድግ ችሏል።

የዚህ ጽሑፍ ዓላማ የግብ ባህል በአገራችን ሊሻሻል የሚችልባቸውን መንገዶች መጠቀም ነው። ይህን ማድረግ የሚቻለው ግን በመጀመሪያ ያሉብንን ችግሮች ጭምር ከሞላ ጉደል ማወቅ ስንችል ነው። በአገራችን የግብ ባህል መሻሻል አለበት ብለን የምናምን ከሆነ ልባችንን አስፍተን ሁላችንም ተረዳድተን ችግሮቻችንን ለመቅረፍ መረባረብ ይኖርብናል። የግብ ባህል ችግር ገና አብዛኛው ሕዝቧ ማንበብና መጻፍ የማይችል የኢትዮጵያ ብቻ ሳይሆን የማንበብና የመጻፍ ክህሎቶችን የተገናኝቶ የኦነ አሜሪካና አውሮፓም ችግር

መሆኑ የቱን ያህል እኛን ለበለጠ ሥራ የሚያነሳን እንደሆነ አምናለሁ። በአለግበት ወቅት የብዙ የምዕራቡ አገራት የግብ ባህል ማሸቀልቀሉን የሚጠቁሙ መረጃዎች አሉ። ለምሳሌ ያህል በቅርቡ በአሜሪካ ኮሎራዶ የሚታተም ኢንተርኔት የሚባል መጽሔት «የግብ ባህልን ማሳደግ» በሚል ርእስ በአዘጋጃ በኪም ፒቲ ለግብ የቀረበው አላብና አጋዛዊ መረጃ እጅግ የሚያስደነግጥ ነው፤ ፒቲ ስትናገር፡-

ኗ ከአለም ዙሪያ ዘወትር ከአዘጋጆችና አሳታሚዎች የምሰማው ቅሬታ፣ «እገራ የግብ ባህል የሳትም የሚል ነው። በመቀጠልም ስለ ነገሩ ሰፊ ያለ መረጃ ላገኝ ስሞክር ጨምረው፣ «በእኔ ባህል ለዎች ለመጻሕፍት ክብደት አይሰጡም። ለግብ ጊዜ አይመድቡም። ይልቁንም ጓደኞቻቸውን ይጉበኛሉ፣ ቴሌቪዥን ያያሉ፣ ኳስ ይጫወታሉ፣ ፊልም ቤት ይሂዳሉ፣ ወይም ከማንኛውም ሌላ ነገር መሥራት ይመርጣሉ። ከናይጄርያ እስከ ሜክሲኮ እስከ ሕንድ ተመሳሳይ ቅሬታዎችን እለማለሁ። አንድ አሳታሚ እንዳለው፣ «እያንዳንዱ ክርስቲያን ከመጽሐፍ ቅዱስ ውጭ ሌሎች ነገሮችን እምብዛም አያንብም።» ሌላው አሳታሚ ይህን አሳብ ይጋራዋል። አብዛኛው ሰው በትምህርት ቤት እንዲያገባ ከታዘዘ ብቻ መጻሕፍት ያገባል። ከምረቃ በኋላ ግን ተመልሶም አያያቸውም። ሆኖም ግን፣ የዚህ የኢንተርኔት መጽሔት አዘጋጆች ግን በአሜሪካን አገር እንደ ሸን እየፈሉ ያሉትን መጻሕፍትና የመጽሐፍ መደብሮች በማየት እጅግ ይደነቃሉ። ሆኖም ግን፣ በአሜሪካ ያለውን ትክክለኛውን የግብ ባህል ገጽታ የሚያሳዩ አይደሉም። በ1996 እ.ኤ.አ በአሜሪካ መጽሐፍ ሻሞች ማኅበር በተደረገው አጠቃላይ ዳላሳ መሠረት፡- 58% የአሜሪካ ጉልማሳ ከሁለተኛ ደረጃ ትምህርት በኋላ ፈጽሞ ሌላ መጽሐፍ አገነበበም። 33% የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ያጠናቀቁ መጻሕፍትን አገነበቡም። 42% የሚሆኑ የኮሌጅ ምሩቃን ሌላ መጽሐፍ

አላነበቡም። 80 % የሚሆኑ የአሜሪካ ጉልማሶች ከ1996 በፊት በነበሩት በአምስት ዓመታት ወደ መጻሕፍት መሸጫ መደብር አልሄዱም።»¹ (InterLit by Kim A. Petti . Vol. 41 No. 2, June 2004; p. 13)

ከዚህም ባለፈ በምዕራቡ ዓለም እየተደረጉ ያሉ ለማመን የሚያስችግሩ የንባብ ባህል መላሸቅን የሚያመለክቱ የጥናት መረጃዎች አሉ። እንዲያውም ስላለፉት ዓመታት ብቻም ሳይሆን በሚቀጥሉት ዓመታት ምን ያህል ሰዎች ሊያነቡ እንደሚችሉ ሁሉ ምዕራባውያን መተንበይ ጀምረዋል። ለምሳሌ በ2005 ዓ.ም በተደረገው ትንበያ መሠረት፤ በ2006 80% ሰዎች መጽሐፍ አያነቡም። ሚስተር ቪክ አንደርሰን የሚባል አሜሪካዊ ጓደኛዬ እንደተናገረው፤ «ማንበብና መጻፍ የሚችሉ ሀገራት፤ ማንበብ ይችላሉ ነገር ግን ላለማንበብ ወስነዋል።»²

የእኔ ሽክምና ጭንቀት ስለ ሌላው ዓለም ማውራት ሳይሆን በእኛ፤ በተለይም በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ያለው የንባብ ባህል መዳበር አለበት የሚል ድምጽ ማስተጋባት ነው። በመሆኑም፤ ይህ ሥራ የመጀመሪያ ክፍሉ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ያለውን የንባብ ባህል ይቃኝና በሁለተኛው ክፍሉ ወደ ፊት በማሳትመው መጽሐፈ ደግሞ የአጠቃላይ የኢትዮጵያን የንባብ ባህል እንትስቃሌ እቃኛለሁ።

በ1996 ዓ.ም ባዘጋጀሁት ጥናታዊ ጽሑፌ ውስጥ ያልነበሩ ነገር ግን ሥራው ወደ መጽሐፍ ሲያድግ የተካተቱ አዳዲስ ምዕራፎች አሉ። እነዚህም ከዚህ ቀጥለው ተቀምጠዋል፡-

1. በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ በአብዛኛዎቹ ቤተ እምነቶች ውስጥ የንባብ ባህል ምን እንደሚመስል ሚዛኑን የጠበቀ አስተያየት ከረዥም የአገልግሎት ልምዳቸው በመነሣት በአንድ

አንቀጽ አጠቃልለው ያስቀመጡት የ27 ሰዎች አስተያየቶች ተካትተዋል።

2. የጥናትና የምርምር ሥራ በከፍተኛ የሥነ-መለኮት ተቋማት መጉልበቱ በንባብ ባህል ላይ ሊያመጣ የሚችለውን ጠቀሜታ በተመለከተ እስከ አሁን በተቋማቱ የተደረጉትን እንትስቃሊዎች መሠረት ያደረገ የዳሰሳ ክፍል ተካትቷል።
3. የንባብ ክህሎት ለማሳደግ የሚረዱ መርሆችን የሚዳስስ ምዕራፍ ተካትቷል።
4. ባለፉት ሁለት ዓመታት ይህ ጥናታዊ ጽሑፍ ከቀረበባቸው ቦታዎች በሙሉ ከሕዝቡ የተሰበሰቡ አስተያየቶች በመጽሐፉ መጨረሻ ላይ ተካትተዋል።
5. ከ1940 አንፆቶ እስከ 1997 ዓ.ም ድረስ በኢትዮጵያ ውስጥ በተለያዩ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያን እና ቤተ እምነቶች ውስጥ እየታተሙ የሚወጡ፤ አብዛኛውን ሕዝብ ክርስቲያን ይወክላሉ የተባሉ መጽሔቶች በንባብ ጠቀሜታ ዙሪያ ለአገባቢው ያቀረቡትን ማበረታቻና ጥቆማውን በሚመለከት የተደረገ አጠቃላይ ትንተና በሠንጠረዥ መልክ በመጽሐፉ መጨረሻ እንደ ተቀጥላ (Appendix) ተቀምጧል።
6. ሌሎችም ጠቃሚ መረጃዎች በመጽሐፉ መጨረሻ ላይ ተካትተዋል። ጠቅለል ባለ መልኩ፤ ይህ መጽሐፍ በየመጽሐፍ ቅዱስ ኮሌጆችና የተለያዩ ሥልጠናዎች በሥራ ላይ ሊውል ይችላል። ከዚህ ሰፊ ያለ ጥናት ለማድረግ ለሚፈልጉ ሁሉ ጠቃሚ መነሻ ይሆናል ብዬ እምናለሁ። እንግዲህ የዚህ መጽሐፍ ዋና አሳብ እንደሚከተለው ተቀምጧል፡- ምዕራፍ አንድ በጥናታዊ ጽሑፍ እካሄድና በናሙና የመንፈሳዊ መጽሔቶች ዳሰሳ ላይ ያተኩራል፤ ምዕራፍ ሁለት በታሪካዊ ዳራ ዳሰሳ ላይ ያተኩራል፤

ምዕራፍ ሦስት የንባብ እንትስቃሴ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ምን እንደሚመስል ይቃኛል፤ ምዕራፍ አራት በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የንባብ ሕይወትን እያዳከሙ ያሉ ነገሮችን ያነግሳል፤ ምዕራፍ አምስት በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ያሉትን ደካማ የንባብ ባሕል ውጤቶችንና አንድምታዎችን ይዳስሳል፤ ምዕራፍ ስድስት የንባብ ባህል ለማሻሻል የሚጠቅሙ የመፍትሔ አሳቦችን ይሰነዝራል፤ ምዕራፍ ሰባት ምክር አዘል የሆኑ የንባብ መንገዶችን ይጠቁማል፡፡

ምዕራፍ 1

ሀ. የጥናታዊ ጽሑፉ አካሄድ

በተጥታ ዋናው ትኩረት ወደተሰጠበት አሳብ ከመግባቱ በፊት ስለዚህ ጥናት አካሄድ አጠቃላይ አሳቦችን ከዚህ እንደሚከተለው እንልጃለሁኝ፡፡

ለዚህ ጥናት/ምርምር አስፈላጊ መረጃዎች የተሰበሰቡት በሚከተሉት መንገዶች ነው፡-

1. አስፈላጊ መረጃ ሊያስገኙ በሚችሉ መንገድ ተዘጋጅተው ቃለ መጠይቆች ተሰትነው

- ከክርስቲያን መጻሕፍት አሳታሚ ድርጅቶች፤
- ከክርስቲያን መጻሕፍት አሠራጭ/ አከፋፋይ ድርጅቶች፤
- ከቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች (መጋቢዎች፤ ሰነዲዎች፤ ወንጌላውያን፤ መዘምራን፤ የመጽሐፍ ቅዱስ ቡድን ጥናት መሪዎች)
- ከቤተ ክርስቲያን ምእመናን ምላሾች ተገኝተዋል፡፡

2. የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች በንዛብ ዙሪያ ያላቸውን የግል ልምምድ በጽሑፍ መልክ እንዲያካፍሉ ተደርጓል፡፡

3. በኢትዮጵያ ውስጥ ከተለያዩ አካባቢዎች መጥተው በአሁኑ ጊዜ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት በመማር ላይ ያሉና የተመረቁ ቢያንስ ለአሥር ዓመት ያህል በሙሉ ጊዜ አገልግሎት ላይ ያሳለፉ ነበሩት ሰፊ የአገልግሎት ልምድ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያን ዙሪያ ያለው የንግብ ባሕል ምን ደረጃ ላይ እንዳለ ግንዛቤያቸውን እንዲያካፍሉ ተደርጓል።

4. እኒው ራሴ በኢትዮጵያ ውስጥ ከ1992 ዓ.ም መስከረም ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ፤ ከሠርተፊኬት ደረጃ አንጦቶ እስከ ሥነ-መለኮት ኮሌጆች ድረስ ከ18 ባለነሱ ትምህርት ቤቶች በመቶዎች የሚቆጠሩ ተማሪዎችን፤ በባሕር ዳር፤ በአዲስ አበባ፤ በዳላ፤ በዱራሚ፤ በወላይታ፤ በሆላዕና፤ በሾኒ፤ በአላባ፤ በአዋላና በጂማ በማስተማር በንግብ ባህል ዙሪያ ያስተዋልኳቸው አጠቃላይ ምልክታዎችና ከበርካታ ክርስቲያኖች ጋር የገጠሩኝ የቆይታዎቼ ውጤቶች በዚህ ሥራ ውስጥ ተካትተዋል።

5. የተለያዩ በኢትዮጵያ ውስጥ የትምህርት መስፋፋትን በሚመለከት የተሠሩ ሥራዎች ለታሪካዊ ቅኝት በዋቢነት ተመልክተዋል።

ከላይ ጠቅለል አድርጌ የተነተካቸው የመረጃ ምንጮች ይሁኑ እንጂ፤ ለዚህ በሕዝብ ክርስቲያኑ ዙሪያ የንግብ ልማድ ምን እንደሚመስል ለመረዳት በተደረገው እንቅስቃሴ ሥራ ላይ ገደብ ያበጁ ነገሮችም ነበሩ። ዋናዎቹም፡-

1. እስከ ዛሬ ድረስ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የንግብ ባሕልን በሚመለከት የተሠራ ወጥ ሥራ አለመኖሩ መረጃው ስፋት እንዳይኖረው አድርጉታል።

2. በቤተ መጻሕፍት በንግብ ዙሪያ በኢትዮጵያ ላይ የተጻፉ መጻሕፍት በተፈለገው ደረጃና መጠን አለመኖር አሰፈላጊ መረጃ እንዳይገኝ የበኩሉን አስተዋጽኦ አድርጓል።

3. በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ውስጥ የሚገኘው የኢትዮጵያ ጥናትና ምርምር ማዕከል የቤተ መጻሕፍቱ አሠራር ብዙ መጻሕፍትን በአንዴ ለመጠቀም የማይፈቅድ በመሆኑ ብዙ መረጃዎችን ለማግኘት አስቸጋሪ ነበር።

4. ይህ ሥራ ትኩረት አድርጎ የተነሣው በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የንግብ ባሕል ምን እንደሚመስል በመጠኑ መቃኘት በመሆኑ፤ ስለ አጠቃላይ የአገሪቱ ንግብ ሁኔታ የሚያትት እይታም። ይሁን እንጂ፤ ከዚህ ሥራ በመነሣት ስለ አገራችን የንግብ ባሕል የምንለው ነገር ሊኖረን ይችላል።

5. ይህ ሥራ መታየት የሚኖርበት ከንግብ ባሕል አኳያ ብቻ ነው። ታሪካዊ ዳራውም ከትምህርት አስተዋጽኦ ክልል ወጣ አይልም።

ከላይ የተዘረዘሩ ተግዳሮቶች እንዳሉ ሆነው ግን፤ በንግብ ዙሪያ ሊሠራ የተሞከረው ሥራ አበረታች እንደ ሆነ አምናለሁ። ከላይ ለዚህ ሥራ መረጃ ለማግኘት የተዘረጉ መንገዶችንና ለሥራው የተቀመጡትን ገደቦች (limitations) ካያቸው በኋላ፤ የተገኙ መረጃዎች የተተነተነበት መንገድ እንደሚከተለው ነው፡-

1. ቃለ መጠይቆቹ በሰጡኝ መረጃ ላይ በመደገፍ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የንግብ ባሕል ጉድለትና መላት ተተንትኗል።

2. ከቃለ መጠይቆቹ የተገኙ ምላሾች አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በመቶኛ መልክ ተመልክተዋል።

3. ከውይይትና ከምልከታ የተገኙት ውጤቶች በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት የንግብ ባሕል ላይ ወሳኝ መረጃ ሰጪ እንደ ሆኑ ተመልክተዋል።

4. ከቃለ መጠይቆችና ውይይቶች የተገኙ መረጃዎች ወደፊት የንግድ ባሕል ሊያድግ የሚችልባቸውን መንገዶች በመጠቀም ረገድ ጠቃሚ እንደ ሆኑ በሥራው ውስጥ ተገልጾልኋል።

ይህ ሥራ ሰፊ ባለ መልኩ መታየት፣ መሸሻልና መቃናት ያለባቸው ነገሮች ሊኖሩበት እንደሚችሉ ጸሐፊው ይገነዘባል። የጸሐፊውም እምነት ሥራው ደረጃ በደረጃ እያደገ የሚሄድ መሆኑን እንጂ ያለቀለት ሥራ እንደ ሆነ መቁጠር አይደለም።

በዚህ ሥራ ውስጥ የዓመታት አቆጣጠር የተቀመጠው በጣም ከጥቂቶቹ ቦታዎች ውጭ በአውሮፓውያን የዘመን አቆጣጠር ነው። የአገርኛው አቆጣጠር በዓመተ ምሕረት ተለይቶአል።

ይህ «ንግድ በኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ፡- በክርስቲያኖች የንግድ ባሕል ላይ የተደረገ አጠቃላይ ትንተና» የሚል ሥራ ዋና ትኩረቱና ማዕከላዊ አሳብ የሚከተለው ይሆናል።

«በኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የንግድ ባሕል መሰሉ በመሰሉ የለም ለማለት አያስደፍርም። መጻሕፍት የማንበብ ልማድ ያላቸው ሰዎች ያሉ እንኳ በሆነ፣ የማንበቡ ባሕል አጥጋቢ ደረጃ ላይ ደርሷል ማለት የሚቻል አይደለም። በመሆኑም፣ ይህ አጠቃላይ ቅኝት የንግድ ባሕል በሕዝብ ክርስቲያኑ ዙሪያ የሚገኝበትን ሁኔታ የሚያሳይ ይሆናል። ከዚህም በተጨማሪ የንግድ ባሕል በክርስቲያኖች ዙሪያ ምን ቢደረግ ሊሸሻልና ሊያድግ እንደሚችል ለወደፊቱም መደረግ የሚኖርባቸውን ተግባራዊ ርምጃዎች ይጠቁማል።»

ለ. የናሙና መንፈሳዊ መጽሔቶችና ያልታተሙ ወረቀቶች በንግድ ዙሪያ የተደረገ ዳሰሳ፤

/ከ40 እስከ 51 ዓመታት ያካተተ/

በዚህ አትጣጫ የተደረገው የሥነ-ጽሑፍ ዳሰሳ ሁለት ነገሮችን ከገምት ውስጥ ያስገባል፡-

1. ባለፉት ሃምሳ አንድ ዓመታት በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የታተሙ የመንፈሳዊ መጽሔቶች ይዘት ምን ይመስል ነበር የሚል ሲሆን፤

2. በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የንግድ አስፈላጊነትን በተመለከተ የተደረጉ ውይይቶችና የክርስቲያን መጽሔቶችን አስተዋጽኦ የሚቃኝ ይሆናል።

በአገራችን ከ1940 እስከ 1997 ዓ.ም የታተሙ በዚህ ንዑስ ጥናት ውስጥ የተካተቱ መጽሔቶች ለአገራችን የክርስቲያኑ ማኅበረሰብ ከፍተኛ ጠቀሜታ የነበራቸው ናቸው። የክርስቲያኑ ማኅበረሰብ በመንፈሳዊ መጽሔቶች በኩል ያሉትን ጥያቄዎች፣ ቅሬታዎች፣ እድናቶች፣ ወዘተ.. በመግለጽ እስካሁን ተጠቃሚ ነው። በዚህ ንዑስ ጥናት ውስጥ የተካተቱ የክርስቲያን መጽሔቶች ይዘት የተገመገመው ጸሐፊው ይዞት ከተነሣው ዐቢይ አሳብ፣ ማለትም የንግድ ባህል በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ምን እንደሚመስል ከማተት አኳያ በመሆኑ፣ የመጽሔቶቹ ዳሰሳ ከዚያው አንጻር ብቻ ይሆናል። ነገር ግን በቀጥታ ወደ ዳሰሳው ከማምራታችን በፊት፣ በዚህ ጥናት ውስጥ የተገመገሙ መጽሔቶች ይዘት ጠቅላላ ባለ መልኩ ከዚህ በሚከተሉት ነገሮች ላይ ያተኮረ ነው።

ሀ- በሰው ምስክርነቶች ላይ፤

ለ- በወቅታዊ ጉዳዮች ዙሪያ ላይ (በኢች. አይ. ቪ፣ ሠርግና ድግስ፣
ዲቪ ሉተሪ፣ የአልኮል መጠጥ፣ ወዘተ...)፤

ሐ- ትምህርታዊ ነገሮች (ሰለ መሪነት፣ ሰለ ሥላሴ፣ ወዘተ...)፤
በተመለከተ ነው።

እንግዲህ እነዚህ ኮላይ የተቀመጡ አሳቦች ጠቀሜታቸው እጅግ የጉላ ቢሆንም እንኳ፤ መጽሐቶቹ «ንባብን» እንደ አንድ ራሱን የቻለ አንገብጋቢ ጉዳይ አድርገው፤ ለሌሎች ጉዳዮች የሰጡትን ያህል ስፍራ ምን ያህል ሰጥተው ነበር ወይስ እየሰጡ ነው? የሚለውን ቁልፍ ጥያቄ ለመመለስ መጽሐቶቹን ራሳቸውን መዳሰስ ይኖርብናል። ይህም በዚህ ጥናት የተካተቱትን መጽሐቶች በመገምገም ይሆናል። ይህ የሚደረገው ዳሰሳ አጠር ያለ በመሆኑ፤ አንባቢው ሙሉ ሽፋን ለማግኘት በዚህ መጽሐፍ መጨረሻ ገጾች ላይ የተቀመጡትን መረጃዎች መመልከት ይችላል።

በዚህ ጥናት ጸሐፊ የመረጃ ስብስብ መሠረት፤ ሁለቱ አንጋፋ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ከቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ መንግሥት ጀምሮ ይዘጋጁ የነበሩት መጽሐቶች በአሁኑ መጠሪያቸው «በርሃን» መጽሔትና «ቃለ ሕይወት» መጽሔቶች ነበሩ። አቶ ጌታቸው በሰጠ በአንድ ወቅት ተዘጋጅቶ በነበረ የሥነ - ጽሑፍ ዐውደ ጥናት ላይ ባቀረቡት ጥናት ከ1940ዎቹ - 1970 ዓ.ም ሁለቱ መጽሐቶች ይታተሙ እንደ ነበር አመልክተዋል። በመቀጠልም በዚሁ ወቅት አቅርበው በነበረው ጥናታዊ ወረቀት አቶ ጌታቸው እንዳሳዩት፤ ከ1973-1983 ዓ.ም ምንም ዓይነት መንፈሳዊ መጽሐቶች በአገሪቱ እንዳይታተሙ የታገደበት የዝምታ ዘመን ነበር። መንፈሳዊ መጽሐቶችም በነጻነት በመታተም ለሕዝብ ክርስቲያኑ መቅረብ የጀመሩት ከ1984 ወዲህ ነው። (ያልታተመ ወረቀት ገጽ 3-4)፤

1. ከ1940 እስከ 1997 ዓ.ም

በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ላለፉት 50 ዓመታት ይታተሙ የነበሩ መጽሐቶችና ሌሎች ያልታተሙ ወረቀቶች የኖሙና ጥናት ዳሰሳ።

ይህ የኖሙና ዳሰሳ ቅኝት የተደረገው በመጽሐቶችና ባልታተሙ ነገር ግን በተለያዩ ወቅቶች በጥናታዊ ጽሑፍ መልክ በቀረቡ ወረቀቶች ላይ ይሆናል። ይህ ዳሰሳ በመጻሕፍት ላይ የተደረገ አይደለም። ለዚህም ምክንያቱ በአገር በቀል ጸሐፊዎች የተጻፉ መጻሕፍት በርካታ ባለመሆናቸውና የስርጭት ስፋታቸውና ተነባቢነታቸውም የመጽሐቶችን ያህል ባለመሆኑ ነው። ከዚሁ በተጨማሪ፤ ሕዝብ ክርስቲያኑ በአብዛኛው ያለውን ችግር፤ ጥያቄና አመለካከቱን የሚያጸባርቀው በመጽሐቶች በኩል በመሆኑ፤ በዚህ ስፍራ የዚህ ጥናት አቅራቢ ያነሣውን አሳብ በተቻለ መንገድ ግልጽ ለማድረግ መጽሐቶችና ያልታተሙ ጥናታዊ ጽሑፎች ያላቸውን ሚና ስፍተኛ በመሆኑ ነው። በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ጋዜጦች ቢታተሙም፤ ይዘታቸው ከመጽሐቶች ይዘት ጋር የሚቀራረብ በመሆኑ፤ በዚህ ጥናት ውስጥ ከሁለት ቤተ እምነቶች ጋዜጦች በስተቀር የሌሎቹ ጋዜጦች አልተካተቱም። ለዳሰሳ የቀረቡት ጋዜጦች ከኢትዮጵያ ሕይወት ብርሃን ቤተ ክርስቲያንና ኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን ነው። ከእነዚህ ሁለቱም ቤተ እምነቶች መካከል የሥነ - ጽሑፍ ሥራ በጋዜጣ የጀመረው የሕይወት ቤተ ክርስቲያን ነው። ይሁን እንጂ፤ የኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል ለተወሰነ ጊዜ የመጽሔት ኅትመት ተቋርጦ ስለነበረ ሥራውን በጋዜጣ መልክ ቀጥሎ ነበር። ከዚህ የተነሣ ቤተ እምነቶቹን የሚወክል ሥራ የጋዜጣ በመሆኑ በዚህ ዳሰሳ ውስጥ ተካተተዋል።

በዚህ ናሙናዊ ዳሰሳ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ የሚታተሙ መጽሐቶች በሙሉ አልተካተቱም። ሆኖም ግን፤ የተወሰደው ናሙና በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ በንባብ

ረገድ ያለውን ሁኔታ ለማሳየት በቂ እንደ ሆነ እንምታለሁ። በመሆኑም፤ የኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን፤ የመሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን፤ የኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን፤ የአዲስ አበባ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን፤ የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት ጽ/ቤት፤ የኢትዮጵያ ሕይወት ብርሃን ቤተ ክርስቲያን፤ የክርስቲያኖች መቅደስ ቤተ ክርስቲያን፤ የኢትዮጵያ ክርስቲያን ተማሪዎች ኅብረት፤ የቤዛ ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን እና የጌጃ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን መጽሐፋት በናሙናነት ተዳስሰዋል።

እንግዲህ ከላይ በተጠቀሱት አብያተ ክርስቲያናት ሥር የሚታተሙ መጽሐፋት በሰማቸው የሚከተሉት ናቸው።

- 1- ቃለ ሕይወት መጽሐት፡- የኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን
- 2- ሕይወት መጽሐት፡- የጌጃ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን
- 3- ቀንዲል መጽሐት፡- የአዲስ አበባ ሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን
- 4- ምልዐት መጽሐት፡- የኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን
- 5- ሔብሮን መጽሐት፡- የኢትዮጵያ ክርስቲያን ተማሪዎች ኅብረት
- 6- ብርሃን መጽሐት፡- የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት
- 7- ኢምፓክት መጽሐት፡- የክርስቲያኖች መቅደስ ቤተ ክርስቲያን
- 8- ዐውደ ትንቢት መጽሐት፡- ቤዛ ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን
- 9- ምሥክር መጽሐት፡- መሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን
- 10- ሕይወት ብርሃን ጋዜጣ፡- የኢትዮጵያ ሕይወት ብርሃን ቤተ ክርስቲያን

ከዚህ በመተግበሩ ከላይ የተጠቀሱትን አሥሩንም መጽሐፋት ተራ በተራ እዳለሳቸዋለሁ።

1. ብርሃን መጽሐት፡-

ከ1946-1965 ዓ.ም እና ከ1984 - 1997 ዓ.ም። የብርሃን መጽሐት በዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ የጥናት መረጃ መሠረት የተጀመረው በ1946 ዓ.ም ነው። በዚያን ጊዜ የነበረው የመጽሐፍ ስም «ምስክረ ብርሃን» ይባል ነበር። በሠራዊተ ክርስቶስ ማኅበር ሥር ይዘጋጅ ነበር። በዓመት አራት ጊዜ ይዘጋጅ የነበረው ይህ መጽሐት የዓመት ዋጋው 1 ብር ነበር። በ1946 ዓ.ም የዛሬው ብርሃን መጽሐት ቁጥር 13 ደርሶ ነበር። የዚህ ጥናት ጸሐፊ ከቁጥር 1-12 ያሉትን እትሞች ሊያገኛቸው አልቻለም። እንዲሁም ደግሞ ከቁጥር 25-62 ያሉት እትሞች አልተገኘም። ይሁን እንጂ፤ የብርሃን መጽሐት/ የቀድሞው ምስክረ ብርሃን/ ከመስከረም 1946 ሐምሌና ነሐሴ እስከ 1965 ዓ.ም ድረስ በቁጥር 114 ደርሶ ነበር። በእነዚህ ወቅቶች ይታተሙ በነበሩ መጽሐፋት በቀጥታ ከንባብ ጋር የተገናኙ አሳቦች የሚገኙት በቁጥር 24፤ ሰኔ 1948 ዓ.ም በታተመው ገጽ 7 ላይ "የት ላንብብ?" በሚል ጥያቄ ሥር 15 ጊዜ ጥቅስ ተጠቅሶ አንብቦ የሚል ነገር ተቀምጧል። ሌላው አንባቢን "ጽሑፍ ሲደርስህ ታንባለህ?" በሚል ጥያቄ ቀርቦለታል። በቁጥር 70፤ 89 በመጽሐፍ ቅዱስ አንባቢዎች ማኅበር በኩል ጥቅሶች እንዲነበቡ ማሳሰቢያ ተሰጥቷል። በተረፈ አጠር ያሉ የመጽሐፍት ዲሳላ ተደርጉ ለአንባቢያን ቀርቧል (ቁጥር 99፤ 96፤ 107 እና 110 መጽሐፋት ተጠቃሽ ናቸው።) ለምሳሌ፡- እስከ 1965 ዓ.ም በተገኘው መረጃ መሠረት በቁጥር 114/1965 ዓ.ም ገጽ 18 ላይ 6 መጻሕፍት አርአስታቸውና ዋጋቸው ተዘርዝሮ ለአንባቢያን ቀርቧል።

- የሰው ልብ፡- 0.30 ሣንቲም
- ኑሮህ እንዴት እንደሚሳካልህ፡- 0.50 ሣንቲም

- የሰው ሕይወት:- 0.35 ሣጉቲም
- ጊዜና ሰው:- 0.35 ሣጉቲም
- ክርስቲያን ሆኑ:- 0.50 ሣጉቲም
- የመንፈስ ሰይፍ:- 1.00

ይህ «ምስክረ ብርሃን» በመባል ይታወቅ የነበረው «የብርሃን መጽሐት» ከ1984 ዓ.ም ጀምሮ ለአራት ተከታታይ አትሞች ይዘጋጅ የነበረው በኢትዮጵያ ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን መካነ የሰብ ተጠባባቂነት ነበር። ከቁጥር 5 እትም ጀምሮ የብርሃን መጽሐት በኢትዮጵያ አባያተ ክርስቲያናት ጎብረት ጽ/ቤት ሥር ተዘጋጅቶ መውጣት ጀመረ። ከቁጥር 1 ከ1984 ዓ.ም እስከ 1997 ዓ.ም ቁጥር 54 ባለው እትም የብርሃን መጽሐት በተጥታ «የንባብን አስፈላጊነት» በሚመለከት ወይም ከዚህ ጋር ተያያዥነት ባለው ያነሣቸው ነገሮች በ5/1985 ዓ.ም ገጽ 15-17 «ሥነ ጽሑፍና ክርስቲያናዊ አገልግሎት» በሚል ክሊፍ ጌታቸው በሰጠና ክሊፍ ሚናስ ብሩክ ጋር በተደረገው ውይይት ውስጥ የንባብ ችግር በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እንዳለ ተወስኗል። በቁጥር 7/1985 ዓ.ም ገጽ 25-27 በአቶ ስሜ ታደሰ «ለምን እንጽፋለን?» በሚል ስለ አጻጻፍ ክህሎት ምክርና መርሆች አዘል መጣጥፍ ተጽፏል። በቁጥር 27/1989 ዓ.ም ከጥር 14-16 የአሳታሚዎችን አከፋፋዮች መጻሕፍት ሲሚናር ላይ የተለያዩ የጥናት ወረቀቶች ቀርበዋል። እነዚህ የጥናት ወረቀቶች በዚሁ መጽሐፍ ውስጥ «ያልታተሙ ወረቀቶች» በሚል የተገመገሙ በመሆናቸው ለጊዜው ዝርዝር ውስጥ አልገባም። እንግዲህ ከላይ ጠቅለል ባለ መልኩ ሲታይ የብርሃን መጽሐት ጎትሮት ባለፉት 34 ዓመታት ውስጥ «የንባብን አስፈላጊነት» በሚመለከት ለሌሎች ጉዳዮች የሰጠውን ያህል ትኩረት የሰጠ አይመስልም። ይህ ማለት ግን ምንም ጥረት አልተደረገም ማለት አይደለም። ይሁን እንጂ፤ «የንባብ

አስፈላጊነት» እንደ አገንብጋቢ ጉዳይ ተነሥቶ በተሞላነት ተስተጋብቷል ለማለት ይከብራል።

2. የቃለ ሕይወት መጽሔት:- ከ1952 እስከ 1965 ዓ.ም እና ከ1984 እስከ 1997 ዓ.ም

ሀ/ 1952-1965 ዓ.ም

የቃለ ሕይወት መጽሔት በእነዚህ ዓመታት ውስጥ ይዘጋጅ የነበረው በሱዳን ኢንተርፕር ሚሰዩን ነበር። የገጽ ብዛቱም 11 ነበር። እነዚህ መጽሔቶች ከንባብ ጋር የተገናኙ አሳቦች በዛ ብለው የሚገኙባቸው መጽሔቶች ናቸው። ይህም ሆኖ ግን፤ የቃለ ሕይወት መጽሔት በእነዚህ ዓመታት ውስጥ «የንባብን አስፈላጊነት» በተመለከተ ሲያስተጋባ የሚታየው ክርስቲያኑ ማኅበረሰብ ማንበብና መጻፍ ከቻለ የመጽሐፍ ቅዱስ ተጠቃሚ እንደሚሆንና መንፈሳዊ ጽሑፎችን ሊያነብ እንደሚችል ማስገንዘብ ነው። አብዛኛው የክርስቲያኑ ማኅበረሰብ በእነዚህ በተጠቀሱት ዓመታት መሠረታዊ የሆነ የማንበብና የመጻፍ ክህሎት እንዳልነበረው በግልጽ ተቀምጧል። ሆኖም ግን፤ እንብሱ የሚል ማበረታቻ ነበር። ለምሳሌ ያህል፤ በ1952 ዓ.ም እና ዓመተ ምሕረቱ ባልተገለጸ እትም ላይ የቃለ ሕይወት መጽሔት ሕዝቡን ለንባብ ብታበረታታም፤ በጊዜው እንደ ዋና እንቅፋት ሆኖ የቆየው የሕዝቡ ትምህርት ቀመስ አለመሆን ከንባብና ከጽሑፍ ችሎታ እንዲርቅ አድርጎታል። በመሆኑም ትልቁ ቅስቀሳ የትምህት ዘመቻ እንቅስቃሴ (Literacy) ነበር። ሁለት ምሳሌዎችን እንመልከት፡- ታኅሳስ 1953 ዓ.ም በታተመው እትም ከቃለ ሕይወት ት/ቤት አስተዳዳሪ የተዘጋጀው መልእክት፤ «ንባብን ለመማር ከፈለጋችሁ መሰልቸት የለባችሁም፤ ቀስ በቀስ እንቁላል በእግሩ ይሄዳል» የምትለውን ምሳሌ ደግሞ አስታውሷት የሚል ነበር። ንባብን ለመማር ብዙ ጊዜ ይወስድባችሁ ይሆናል፤ ነገር ግን ተስፋ

አትቁረጡ»፣ ገጽ 6 ። ሁለተኛው ምሳሌ ከቁጥር 7/1953 ዓ.ም እትም ላይ የተወሰደ ነው። «... ባደኞቻችሁም ሁሉ ማንበብ እንዲማሩ አበረታቱላቸው። በቃለ ሕይወትም መጽሔት እየተዘጋጁ የሚሰጡትን ትምህርቶች እንዲከታተሉ ጠይቋቸው» ለምሳሌ፡ ትምህርት 12 የሚከተለው ይዘት ነበረው፡-

ሀ ሀ

ሠ ሥ

ይህ ምንድን ነው። ይህ እህል ነው።

ቀይ ሥር እህል አይደለም። ይህች ሕይወት ነች።

እንግዲህ የቃለ ሕይወት መጽሔት እስከ 1965 ዓ.ም ቁጥር 44 እትም ድረስ ከንባብ አስፈላጊነት አኳያ ሕዝቡ ክርስቲያኑን ያነሣሣ የነበረው የማንበብና የመጻፍ መሠረታዊ ችግር በክርስቲያኑ ማኅበረሰብ ጥረት ሊፈታ እንደሚችል ማስገንዘብ ነበር።

ለ/ 1984 እስከ 1997 ዓ.ም

የቃለ ሕይወት መጽሔት በእነዚህ አሥራ አራት ዓመታት ውስጥ በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ መንገድ ከንባብ አስፈላጊነት አኳያ መጠነኛ ወይይቶችን አካሂዷል። ቁጥር 1 ሰኔ 1984 ዓ.ም በታተመው እትም ከገጣሚው አቶ ሚናስ ብሩክ ጋር በንባብ ዙሪያ ቃለ መጠይቅ አድርጓል። በዚህም ቃለ መጠይቅ ውስጥ አቶ ሚናስ ከመጽሐፍ ቅዱስና መንፈሳዊ መጻሕፍት ውጭ መንፈሳዊ ያልሆኑ ጽሑፎችን ለማንበብ ፍላጎቱ እንደሌላቸው ተናግረዋል። ቁጥር 2/1985 ዓ.ም እትም ውስጥ በአቶ ሚናስ መንፈሳዊ ያልሆኑ ጽሑፎችን ባለማንበብ ላይ ባላቸው አቋም ተቃራኒ አቋም በሰላሌም ክፍሌ (ሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን) ተንጸባርቋል። በ1985 ዓ.ም ቁጥር 3 እትም በወንድዬ ዓሊ አጠናቃሪነት በአቶ ሰለሞን አሻግራ፣ አቶ ጌታቸው በለጠ፣ አቶ ደረጀ አበበና አቶ ብሩክ የሚባሉ ሰዎች በክርስቲያኑ የንባብ ባሕል ዙሪያ ወይይት ተደርጎ ነበር። ከአቶ ብሩክ በስተቀር የተቀሩት ሰዎች

የንባብ ባህል በክርስቲያኑ ማኅበረ ሰብ ዙሪያ ዝቅተኛ መሆኑን ተናግረዋል። በቁጥር 3/1985 ዓ.ም እና በቁጥር 4/1985 ዓ.ም ላይ በአቶ ሚናስና በሰላሌም ክፍሌ መካከል ያለው የምናንባቸው ነገሮች መንፈሳዊ ይሆኑ በሚል እና ሁሉን ነገር እናንበብ በሚሉ አቋሞች መካከል ያለው ውይይት ቀጥሎ ነበር።

የቃለ ሕይወት መጽሔት ከቁጥር 3/1985 እስከ ቁጥር 7/1986 ዓ.ም የሥነ-ጽሑፍ አምድ ነበረው። ይሁን እንጂ፣ ከቁጥር 8/1986 ቁጥር 30/1997 ዓ.ም ድረስ የሥነ-ጽሑፍ አምዱ ተዘግቷል። በቁጥር 20/1993 ዓ.ም የአዘጋጁ ማስታወሻ የማንበብን አስፈላጊነት አንሥቷል። በቁጥር 29/1996 ዓ.ም የዝግጅት ክፍሉ የአገራችን የንባብ ባሕል ደካማ እንደ ሆነ አመልክቷል።

3. ሕይወት መጽሔት 1979 - 1997 ዓ.ም

የሕይወት መጽሔት የተጀመረው በ1979 ዓ.ም ነው። ባለፉት 18 ዓመታት ውስጥ የሕይወት መጽሔት ከ62 ጊዜ በላይ ታትሟል። የሕይወት መጽሔት በእነዚህ ዓመታት ውስጥ በተለያዩ ወቅታዊ፣ መንፈሳዊ፣ ማኅበራዊና ሥነ-ልቦናዊ ጉዳዮች ላይ በርካታ ጉዳዮችን አስነብሷል። ነገር ግን በእነዚህ ዓመታት በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ ከንባብ ጋር የተገናኙ ሀሳቦችን ያነሣው በቁጥር 43/1992 ዓ.ም መጻሕፍት ለአገርና ለወገን የሚውሉ ክቡር ስጦታዎች እንደሆኑና መጽሐፍ ቅዱስ ማንበብ አስፈላጊ እንደ ሆነ ተቀምጧል። ከዚሁ ጋር በተጨማሪ በቁጥር 62/1997 ዓ.ም በሥነ-ጽሑፍ ዙሪያ ከአቶ ንጉሤ ቡልቻ ጋር ቃለ መጠይቅ ተደርጓል።

4. ምስክር መጽሔት ከ1985-1997 ዓ.ም

የምስክር መጽሔት የተጀመረው በ1985 ዓ.ም ነው። ይህ መጽሔት በርካታ ጉዳዮችን ባለፉት 12 ዓመታት ውስጥ ለሕዝብ ክርስቲያኑ አስነብሷል። የንባብ አስፈላጊነትን በሚመለከት ሰፋ ያለ

ነገር ባያቀርብም፤ በማሳሰቢያ መልክ ሃሳቡ ተነሥቷል። ለምሳሌ፤ በቁጥር 3/1986 ዓ.ም ዋልታ ንጉሤ በሚባል ሰው ከከፋ «ንባብ እንደ ወርቅ አንኳር» በሚል አጠር ያለ ነገር ሰፍሯል። በቁጥር 7/1988 ዓ.ም በአቶ ሚኒዮን በሰጠ በገጽ 22 ላይ ኢያሱ ምዕራፍ 1፡8 ተጠቅሷል። በቁጥር 14/1990 ዓ.ም በውስጥ ሽፋን ላይ የማንበብ ባህል ማሳደግ እንዳለብን ማሳሰቢያ ተሰጥቷል። በቁጥር 16/1990 ዓ.ም መጋቢ ተኩ ከበደ አንብቡ በሚል በመጽሔቱ የውስጥ ሽፋን ላይ አሳስቧል። በቁጥር 18/1991 ዓ.ም አዘጋጁ የንባብን አስፈላጊነት አውስቷል። በቁጥር 20/1992 ዓ.ም በውስጥ ሽፋን ላይ «የማንበብ ባሕልን እናሳድግ» በሚል ማሳሰቢያ ተቀምጧል። በቁጥር 22/1990 ዓ.ም በውስጥ ሽፋን ላይ «የማንበብ ባሕልን እናሳድግ» የሚል ማሳሰቢያ ተሰጥቷል። በቁጥር 38 ጥር/የካቲት 1997 ዓ.ም እትም ላይ መጠነኛ የሆነ የንባብ አስፈላጊነት «የእግዚአብሔር ጥያቄ ምንድነው?» በሚል በምሕረቱ ጺ ጉታ በተጻፈ መጣጥፍ ውስጥ ተነሥቷል።

5. ቀንዲል መጽሔት 1985-1995 ዓ.ም

በ1985 ዓ.ም መታተም የጀመረው የአዲስ አበባ ሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን መጽሔት ቀንዲል እንደ ሌሎቹም መጽሔቶች ለሕዝብ ክርስቲያኑ ጠቃሚ የሆኑ ትምህርቶችን እየሰጠ ያለ ነው። እስከ አሁን ለመዳሰስ በምክርኳቸው መጽሔቶች ከ1985 ዓ.ም እስከ 1995 ዓ.ም ድረስ ቁጥር 1፣ 2፣ 4፣ 8፣ 9፣ 13፣ 16፣ 17፣ 18፣ 19፣ 20፣ 24፣ 25፣ 26 እና 27 ንባብን በሚመለከት ምንም ዓይነት ሀሳብ አላንጸባረቀም። ይሁን እንጂ፤ የቀንዲል መጽሔት ይዘት በልበ ወለድ፤ በምሥክርነቶች፤ በትምህርቶች ዙሪያ ጠቃሚ የሆኑ ቁም ነገሮችን የያዘ መጽሔት ነው።

6. የሔብሮን መጽሔት

የዩኒቨርሲቲና የኮሌጅ ወንጌላውያን ክርስቲያን ተማሪዎች ኅብረት የሔብሮን መጽሔት ከቁጥር 1 ጥቅምት 1986 ዓ.ም እስከ ቁጥር

12፤1992 ዓ.ም ድረስ ታትሞ ጎትመቱ ለጊዜው ቀሞአል። በርካታ ቁም ነገሮችን በወሰጡ የያዙት እነዚህ እትሞች የንባብን ወይንም የንባብን አስፈላጊነት በሚመለከት በተጥታ ያሉት ነገር የለም። ይሁን እንጂ፤ በቁጥር 2፤1986 ዓ.ም ሚያዝያ የታተመው እትም «ለማያዊ መንፈሳዊ» በሚል በተጻፈ መጣጥፍ ውስጥ በጣም ውሱን በሆነ መልኩ አእምሮን ለማሳደግ (ንባብ) ጠቃሚ መሆኑ ተነሥቷል።

7. የዐውደ ትንቢት መጽሔት

የዐውደ ትንቢት መጽሔት ጎትመት የጀመረው በ1990 ዓ.ም የካቲት 17 ነው። ከቁጥር 1-12 ድረስ ያሉትን እትሞች ዳሲሼ አለሁ። የዐውደ ትንቢት መጽሔት በይዘቱ ትምህርታዊ ነገሮች የሚበዙበትና ብዙ አገባቢ ያልው መጽሔት ነው። ይህ በቢሃ ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን የሚታተም መጽሔት ንባብን ወይም የንባብ አስፈላጊነትን በተመለከተ የተደረገን መጣጥፍ የያዘው በቁጥር 12/1997 ዓ.ም በታተመ እትሙ ብቻ ነው። የመጣጥፉ ርእሰ «ንባብና ክርስቲያኖች» የሚል ነው። በዚሁ መጣጥፍ አለማንበብ ወንጀል መሆኑና የሕዝብ ክርስቲያኑ የንባብ መነሣጣት ዝቅተኛ መሆኑ ተመልክቷል።

8. የኢምፓክት መጽሔት

የኢምፓክት መጽሔት የተጀመረው መስከረም 1995 ዓ.ም በቀድሞው ክሩሴደርስ በዛሬው የክርስቲያኖች መቅደስ ቤተ ክርስቲያን ነው። ይህ መጽሔት በርካታ ሰዎችን በቃለ መጠይቅ በማስተዋዋቅና ትምህርት- አዘል ነገሮችን ለሕዝቡ በማስተማር ቁልፍ ሚና እየተጫወተ ይገኛል። ከቁጥር 1-15፤1997 ዓ.ም ድረስ ታትመው ከወጡት እትሞች ውስጥ 10 እትሞችን ዳሲሼአለሁ። በአሥሩም እትሞች ውስጥ የንባብን አስፈላጊነት የሚገልጽ ነገር አላገኘሁም። ያልተሳለሱ ቁጥሮች 4፤5፣6፣9 እና 12 ናቸው።

9. የኢትዮጵያ ሕይወት ብርሃን ቤተ ክርስቲያን ጽሕፈት ቤት ጋዜጣ

ይህ ጋዜጣ መታተም የጀመረው ግንቦት 1995 ዓ.ም ነው። ይህ የሕይወት ብርሃን ቤተ ክርስቲያን ጋዜጣ ጥር 1997 ዓ.ም እስከ ቁጥር 15 ድረስ ታትሞአል። ጋዜጣው ከወቅታዊ ነገሮች አንጦቶ ትምህርቶች፣ ሂሳቦችና ሌሎች ቁም ነገሮችን ለአንባቢያን በማዘጋጀት የጉላ ሚና ተጫውቷል። ገባብና የገባብ አስፈላጊነትን በሚመለከት የተጻፉ መጣጥፎችና ወይይቶች የሚገኙባቸው እትሞች በርካታ ያሉ ናቸው። በቅጽ 2 ቁጥር 9፣ 1996 ዓ.ም እትም ላይ በክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍ ዙሪያ ዐውደ ጥናት እንደ ተካሄደ ዜና ተዘግቧል። በዚሁ እትም ላይ የገባብ ማበረታታት ዐውደ ጥናት ሊካሄድ እንደ ሆነ ተመልክቷል። በቅጽ 2፣ ቁጥር 10፣ 1996 ዓ.ም እትም ላይ የገባብ ዐውደ ጥናት መካሄዱ ተዘግቧል። በቅጽ 1፣ ቁጥር 2 1995 እትም ላይ «የማንበብና የመጻፍ ባሕላችንን እንዴት እናዳበር?» በሚል ርእስ ከአቶ ተሾመ ነጋሽ ጋር ቃለ መጠይቅ ተደርጓል። በቅጽ 2፣ ቁጥር 6፣ 1996 ዓ.ም አቶ ጳውሎስ ፈቃዱ ገባብ በአገልጋዮች ዙሪያ በጣም ዝቅተኛ መሆኑን በማስገዝብ አገልጋዮች አንባቢ መሆን እንደሚኖርባቸው፣ «አገልጋዮች ተናጋሪዎች ናቸው፤ ጻፉ ሲባሉ ግን ወገኔን» ይላሉ በማለት ሰፋ ያለ ነገር ተናግረዋል። በቅጽ 2፣ ቁጥር 1996 ዓ.ም በገባብ ባሕል ዙሪያ በዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ የካቲት 3፣ 1996 ዓ.ም በቀረበው ጽሑፍ ላይ አቶ መስፍን የሚባሉ ግለሰብ ያነሡት ተቃውሞ ተዘግቧል። በቅጽ 3፣ ቁጥር 13፣ 1996 ዓ.ም በዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ላይ ቀርቦ ለነበረው ተቃውሞ ወንጌላዊ አበበ ብርሃኑ ከአቃቂ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ምላሽ መስጠታቸው ተዘግቧል። ቅጽ 3፣ ቁጥር 15፣ 1997 ዓ.ም የጸሐፍትና የአላታሚዎች ምክክር መደረጉ ተዘግቧል።

10. ምልዐት ጋዜጣና መጽሔት

ምልዐት ጋዜጣ የተጀመረው በኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን ዋና ጽ/ቤት በ1984 ዓ.ም ነው። ይሁን እንጂ፤ ከ1985-1993 ዓ.ም ጎትመቱ ተቋርጦ ነበር። የምልዐት ጋዜጣ ወቅታዊ ቢሆን ጉዳዮችና ትምህርቶች ላይ ትኩረት ሰጥቶ ለአንባቢ የሚቀርብ ነው። ከገባብ አስፈላጊነት ጋር በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ የተገኙት ወይይቶች በቁጥር 4፣ መጋቢት 1996 ዓ.ም «በገባብ ባሕል ላይ ያተኮረ» ዐውደ ጥናት የካቲት 3 ቀን 1996 ዓ.ም መካሄዱን በመዘገብ በጥናታዊ ጽሑፉ ላይ አጠር ያለ ዳሰሳ አድርጓል። ከዚህ ውጭ በሌሎቹ እትሞች ታኅሳስ 1997 ዓ.ም እና ቁጥር 3፣ 1997 ታትመው በነበሩ በምልዐት መጽሔቶች የገባብን አስፈላጊነት በሚመለከት የተነሣ ነገር የለም። ከዚያም በፊት በነበሩ እትሞች ላይ በገባብ አስፈላጊነት ዙሪያ ትኩረት እንዳልተሰጠባቸው የቤተ ክርስቲያኑ ዋና ጸሐፊ ፓስተር ጻድቁ አብደ ነግረውኛል።

ይልታተሙ ጥናታዊ ወረቀቶች ዳሰሳ

ከ1984-1997 ዓ.ም በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ በተለያዩ ወቅቶች ክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍን በማሳደግ አስፈላጊነት ዙሪያ በርካታ ጠቃሚ ሴሚናሮች ተደርገዋል።

ጥር 15 ቀን 1984 ዓ.ም በአዲስ አበባ የኢትዮጵያ ክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍ አገልግሎት ማኅበር ሴሚናር ላይ አቶ አማረ ማሞ «አርትዖት፣ በክምፕዩተር ጎትመት-ቀረሽ ጽሑፍ ዝግጅት፤ ለጎትመት ውጤቶች የገንዘብ አቅርቦት» በሚል ርእስ ባቀረቡት ጽሑፍ ላይ ታትመው የሚወጡ ክርስቲያናዊ ጽሑፎች የአርትዖት ሥራ በሚገባ ስለማይደረግባቸው ብዙ ግድፈቶች የሚታዩባቸው እንደሆኑ አሳይተዋል።

ከጥቅምት 30-ጎዳር 3 ቀን 1985 ዓ.ም ተደርጎ በነበረው የሥነ ጽሑፍ ወርክ ሾፕ አቶ ሰለሞን አሻግራ «ክርስቲያናዊ መጽሔቶች ቅርጻዊ ግምገማና ያቀራረብ ቲክኒክ» መደረግ በሚኖርባቸው ነገሮች

ላይ ጥናቶች አቅርበዋል። አቶ ሚናስ ብሩክ በመንፈሳዊ መጽሔቶች ይዘት ላይ ጥናት አቅርበዋል። አቶ ጌታቸው በለጠ ደግሞ የመንፈሳዊ መጽሔቶች ይዘትና የአገባቢያን አስተያየት በሚል ጥናት አቅርበዋል።

ከጥር 14-16/1989 ዓ.ም መንፈሳዊ ጽሑፎችን ማሰባሰብ በሚል የኢትዮጵያ ክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍ አገልግሎት ሴሚናር አዘጋጅቶ ነበር። በዚህ ሴሚናር ላይ ቄስ ኮሊን ማንሰል ጸሐፍት የሚያዘጋጁአቸውን ጽሑፎች በጥራት ለማዘጋጀት ሊከተሉዋቸው በሚገባቸው መርሶች ላይ የሚያተኩር ጥናት አቅርበዋል። አቶ ሚሊዮን በለጠ በአገር አቀፍ ደረጃ ስላለው የክርስቲያናዊ መጻሕፍት ስርጭት ስፋት ጥበትና የሕዝብ ክርስቲያኑ የገባብ ባሕል ደካማ መሆኑን በሚመለከት አስተያየታቸውን በጥናት መልክ አቅርበዋል። ይከተለው ጉጉሜ ተፈራ «ለኢትዮጵያ አገባቢያን የሚስማሙና የሚያስፈልጉ መጻሕፍት» በሚል በሕዝቡ ዘንድ ተፈላጊ የሆኑ መንፈሳዊ መጻሕፍት እጥረት መኖሩን፣ ባለፉት ሁለት መገገሥታት በመንፈሳዊ ጽሑፎች ላይ ይደረጉ የነበሩ ቁጥጥሮችን፣ የአሳታሚዎችን እጥረትና የሕዝብ ክርስቲያኑ የገባብ ባህል ደካማ መሆኑን በሚመለከት ጥናት አቅርበዋል። አቶ ጉጉሜ ቡልቻ የገባብ እንቅፋትና በአጠቃላይ በሕዝብ ምእመኑ በገባብ ባሕል ድህነት ምክንያቶች ዙሪያ ላይ ጠቃሚ የሆኑ ነጥቦችን አንሥተው ጥናት አቅርበዋል። አቶ አደፍርስ ሐብቱ «በክርስቲያናዊ መጻሕፍት» ስርጭት ዙሪያ የታሪካዊ ዳራ ጥናት አቅርበዋል። አቶ ገበየሁ አየለ «አቻ ቃላት የማጣት ችግር በትርጉም ሥራ» በሚል በክርስቲያናዊ የትርጉም ጽሑፎች ላይ የሚታዩ የትርጉም መዛባቶችና የቋንቋ አጠቃቀም ችግሮች እንዳሉ አመልክተዋል።

ከታላላቅ 17-18/1996 ዓ.ም በኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን የኮሙኒኬሽንና የሥነ-ጽሑፍ መምሪያ አስተባባሪነት በኢትዮጵያ ክርስቲያናዊ ሥነ-ጽሑፍ ላይ ጥናት ተዘጋጅቶ ነበር። አቶ

ፍቅረ የሱስ ሁንዴሳ «በክርስቲያናዊ ሥነ-ጽሑፍ ላይ ያጠሉ ውስጣዊና ውጫዊ ጫናዎች» በሚል የሕዝብ ክርስቲያኑ የገባብ ባሕል ከአጠቃላይ ከአገሪቱ የገባብ ባሕል ደካማ መሆን ጋር የተሳሰረ መሆኑና የአገሪቱ ድህነት በገባብ ባሕል ላይ ያሳረፈውን ጫና ዳስሰዋል። አቶ ስሜ ታደሰ «የክርስቲያናዊ ሥነ-ጽሑፍ ወቅታዊ የብቃት ደረጃ» አጠቃላይ ቅኝት በማድረግ ያሉትን ሥነ ጽሑፍ የጥራት ማነስ ችግሮች አስምረዋል። አቶ ገበየሁ አየለ «የቃለ ሕይወት ሥነ-ጽሑፍ ሁለንተናዊ ዳሳ እና የወደፊት አቅጣጫ አመልካች» በሚል ባቀረቡት ጥናት የሥነ-ጽሑፍ ሥራ በ1940ዎቹ ውስጥ መጀመሩን በመጥቀስ፣ እንደ ዘመኑ ርዝመት የሚፈለገውን ያህል ዕድገት አለማሳየቱን ጠቁመዋል። አቶ ዳዊት ጸጋዬና አቶ ጉጉሜ ቡልቻ «የክርስቲያን ሥነ-ጽሑፍ የሚመራው ጸሐፊው ነው ወይስ አገባቢው?» በሚል በጋራ ባቀረቡት ጽሑፍ ውስጥ የገባብ ባሕል ደካማ መሆኑን ብቻ ሳይሆን፣ የሚጻፉ ጸሐፊች የጥራት ጉድለት እንደሚታይባቸው በጥናታቸው አመልክተዋል።

ከነሐሴ 9-14/1997 ዓ.ም በኢትዮጵያ የክርስቲያናዊ ሥነ-ጽሑፍ አገልግሎት ማገበር አስተባባሪነት ዐውደ ጥናት ተደርጎ ነበር። በዚህ ዐውደ ጥናት ላይ አቶ ጌታቸው በለጠ «መሠረታዊ የአጻጻፍ ዘዴ» በሚል በአጻጻፍ ቴክኒክ ላይ ጠቃሚ መርሶችን በጥናት መልክ አቅርበዋል። ሌላኛው የጥናት አቅራቢ አቶ ፍቅረ የሱስ ሁንዴሳ ሲሆኑ «የትርጉም ሥራ ሥርዐትና መርሶችን» በሚመለከት ያሉትን ችግሮች በማንሣት ጥናታዊ ጽሑፍ አቅርበዋል። አቶ ስሜ ታደሰ ደግሞ «ለመሠረታዊ የአጻጻፍ ዘዴ፣ መሠረታዊ ስልቶች» በሚል 'ያነበቡ ብቻ ሊጽፉ እንደሚችሉ' አስረግጠው አመልክተዋል።

አቶ ጌታቸው በለጠ የገባብ ባሕላችን እጅግ ደካማ መሆኑን በማውሳት፣ በተለይም ልጆች በአሁኑ ጊዜ የቴክኖሎጂ (የኢንተርኔት፣ የቪዲዮና ፊልም፣ ወዘተ...) ሰላባዎች እየሆኑ እንዳሉ ዓመተ ምሕረቱ ባልተገለጸና ባልታተመ የጥናት ወረቀታቸው ውስጥ አንሥተዋል።

ምዕራፍ 2

ታሪካዊ ዳራ

ስለ «ንባብ አስፈላጊነትና ባህል» ለመናገር ብዙ ልምድና በቂ የሆነ የዘርፉ መረዳት አለኝ አልልም። ይህም ገና አንድ ሁለት እያልኩኝ በፊቴ የተዘረጋውን ረዥም የሕይወት ጎዳና መንገዝ የጀመርሁ በመሆኔ ነው። ታዲያ ጥቂትም ቢሆን ካለ ነገር መጀመሩ ለዕድገት መነሻ በመሆኑ፤ ይህን የአንድን ወጣት ብዕርተኛ ድምጽ ለማስተጋባት በመቻሉ አጋጣሚውን ወርቃማ ብዬዋለሁ።

ይህ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት በንባብ ዙሪያ ያለውን ሁኔታ የተመለከተ ቅኝት የሚተዋል ነው። ሆኖም ግን፤ እስከ አሁን ድረስ የንባብ ባሕል በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ምን እንደሚመስል ወጥ በሆነ መልኩ የተደረገ ጥናት ባለመኖሩ፤ ከዚህ ሥራ ለውይይት ጠቃሚ የሆኑ ነገሮች እንደሚገኙበት አልጠራጠርም።

በአገራችን ስለ ንባብ ባሕል ጥናት ማድረግ ጠቀሜታ አለው። ሆኖም ግን፤ አቶ ብርሃኑ ተፈራ በባሕር ዳር «በአረፍት ጊዜ እና በመጽሐፍ ንባብ» ላይ ባደረጉት ጥናት ላይ እንዳሉት፤ «የንባብ ዝንባሌ ምርምር የተያያዘው በአሥራ ዘጠነኛውና ሃያኛው ምእተ ዓመታት በአውሮፓና በአሜሪካ በብዙሃኑ አንባቢ ሕዝብ ዙሪያ ነው። የንባብ

ምርምር በኢትዮጵያና በሌሎች በትምህርት ባልገፉ ኅብረተሰቦች መካከል የቅርብ ጊዜ ክስተት ነው።»¹

አቶ ብርሃኑ ተፈራ እክለው እንደ ተናገሩት፤ «በንባብ ላይ የሚደረግ ምርምር ጥቅሞች አሉት። ፖሊሲ አርቃቂዎችን፤ አስተማሪዎችን፤ ላይብረሪያንን፤ አላታሚዎችን፤ ጸሐፊዎችን፤ የሕዝብ ግንኙነት ባለሙያዎችንና ለአብዛኛው ኅብረተሰብ ዘፍል እውቀትን በማመንጨት፤ በማሠራጨት እና በመጠቀም የተሻለም አገልግሎት ለሕዝብ በመስጠት ይረዳል።»²

ስለ ንባብ ምርምር ባለብን ቁጥር የንባብ መሠረት ስለሆኑ መጻሕፍት ደግሞ ትኩረት መስጠት ተገቢ ነው። ይህን አሳብ የሚያጠናክር ነገር ቀድሞ የትምህርት ሚኒስቴር በነበሩት በክብርት ወይዘሮ ገነት ዘውዴ ግንቦት 9 ቀን 1985 ዓ.ም በነፃ የመጻሕፍት ገበያ ኮንፈረንስ ላይ ከተደረገው ንግግር አጠር ያለ ነገር ላስተምጥ፤

«ሕዝቦች ታሪካቸውን፤ ባህሎቻቸውንና ወገኖቻቸውን፤ ዓለማዊና መንፈሳዊ እሴቶቻቸውን በመንከባከብ፤ በማበልጸግና የማንነታቸው መታወቂያ በማድረግ ከአንድ ትውልድ ወደ ሌላው በቅርስነት ማስተላለፍ የሚችሉት ዕውቀታቸውን በመጻሕፍት ቅርጽ በማቆየት ነው። ተረካቢው ትውልድም በተራው የተረከበውን ቅርስ ከዘመኑ ግንዛቤ ጋር በማጣጣምና ይበልጥ በማዳበር የአመለካከት አድማሱን ያሰፋል። በመሆኑም መጻሕፍት የአንድን ኅብረተሰብ የእድገት ደረጃ የሚጠቁሙ ዓይነተኛ መስፈርቶች ናቸው ማለት ይቻላል።»³

እኔ ደግሞ በዚሁ ላይ በማከል፤ መጻሕፍት ቢኖሩም እንኳ ከሐውልትነታቸው ውጭ ብዙም ሊፈይዱ ስለማይችሉ፤ የንባብም ባሕል የዚያኑ ያህል አጽንኦት ሊቸረውና ሊተገበር የገድ ይላል እላለሁኝ።

የንባብ ባሕልን ማዳበር በብዙ አቅጣጫ የአንድን አገር ዕድገት ያሰፋል። እ.ኤ.አ በ1996 በማደግ ላይ ባሉ አገራት ላይ ንባብን

በማሳደግ ዙሪያ በተደረገ የምርምር ሥራ ላይ እንደተመለከተው፤ «ሰዎች የማንበብ ችሎታ ከሌላቸው ስለ ጤና፤ ማሳበራዊ፤ ባሕላዊና ፖለቲካዊ አደንዳዎች ጠቃሚ መረጃ ሊያገኙ አይችሉም፡፡»⁹ አንድ አሳታሚ ናቸው ይህን የተናገሩት፡፡ «እኛ አብዛኞቹ አፍሪካውያን የአውሮፓውያንን ያህል አናነበም፤ ሕዝቦቻችንም ያልጻፍነውን ሊያነቡ አልቻሉም፡፡ በእርግጥም በአፍሪካ የሕዝቡ የማንበብ ባሕል ውስብስብ አዙሪት ውስጥ ገብቷል፡፡»¹⁰

ይህ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የንባብ ባሕል ምን እንደሚመስል ግንዛቤ ለማስጨበጥ የተደረገ ሙከራ ቢሆንም፤ ከዚሁ ጋር በማያያዝ ደግሞ የአገሪቱን ተጨባጭ ሁኔታ ከገምት ውስጥ ማስገባት የግድ ነው፡፡ ይህም የዘመናዊውን የትምህርት ዕድገት አመጣጥ በተመለከተ ይሆናል፡፡ የንባብ ባሕል ከትምህርት መስፋፋትና ማደግ ጋር የማይነጣጠል ትስስር አለው፡፡ ስለሆነም በኢትዮጵያ ውስጥ ትምህርት እንዴትና የት እንደ ተጀመረ በመጠኑ መቃኘቱ ዛሬ በደካማ ጉኑ አሊያም ደግሞ በጠንካራ ጉኑ ስለ ንባብ ባሕል የምናንግባቸው ውይይቶችና አስተያየቶች ትርጉም ያላቸው እንዲሆኑ ያደርጋል፡፡ ከዚህ በመቀጠል እስከ ይህንኑ አጠር ባለ መልኩ ሳንሄድ፡-

1. ሥነ ቃል (Oral tradition)

የአገራችን የኢትዮጵያ ሥልጣኔ በርካታ ዘመናትን ያስቆጠረ ቢሆንም፤ በርካታ በማደግ ላይ እንዳሉ አገራት የማንበብና የመጻፍ ችሎታ የተካኑ ገብረተሰብ ስብስብ አይደለችም፡፡ ይህ ደግሞ ለንባብ ባህል አለማደግ የላቀ አስተዋጽኦ አድርጓል፡፡ ይሁን እንጂ፤ የሥነ ቃል ባሕል ያላት ኢትዮጵያ ታሪክ በመንገር፤ በእንቅስቃሴ፤ በአፈታሪክና በመሳሰሉ ሌሎች ዘዴዎች የሕዝቡን የግንኙነት በር አቆይታለች፡፡ ዛሬም ቢሆን ይህ የሥነ ቃል ልማድ ሙሉ በሙሉ በጽሑፍ ልማድ ባለመተካቱ፤ እስከ ዛሬ ድረስ አንዱ የገብረተሰብ ጠቃሚ የመማሪያ መንገድ ነው፡፡ ወደ ፊትም ቢሆን የሥነ ቃል ጠቀሜታ ከገምት

ውስጥ የሚገባ ነው፡፡ «በብዙ መንገዶች አፈታሪኮች፤ መዝሙሮች፤ እንቅስቃሴዎች፤ ሥነ-ግጥም፤ ምሳሌዎችና ታሪኮች የገብረተሰብ መሠረት ናቸው፡፡»¹¹ ሥነ ቃል ዛሬም ጠቀሜታው የጉላ ነው፡፡ ለአንድ ገብረተሰብ የተፈለገውን መልእክት በጽሑፍ ማስተላለፍ የሚቻለውን ያህል በሥነ-ቃል ደግሞ ከሕዝብ ጋር ግንኙነት መፍጠር ይቻላል፡፡ ይህን በሚመለከት አርሶ አደሮች ስለ ድርቅ፤ ስለ ረሀብና ስለ እግዚአብሔር፤ በሥነ ቃል ግጥም የሚያስተላልፉትን መልእክት በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የጽንጽ ፕሮፌሰር የሆኑት ዶ/ር ፈቃዱ አዘዘ «ያልተደመጡ ድምጾች» በሚለው መጽሐፋቸው በስፋት ዳስሰዋል፡፡¹² በተጨማሪ ደግሞ ፡«ሥነ ቃል በአፍሪካ» በሚል በሩት ፍኒንገን¹³ የተጻፈው መጽሐፍ፤ ሥነ-ቃል እንደ ታሪክ በሚል በጃ ገቫንሲና¹⁴ የተጻፈው መጽሐፍና የአፈ ታሪክን ጠቀሜታ በሚመለከት በርካታ ያሉ ጸሐፍት አንድ ላይ የጻፉት የአፈ ታሪክ ቡድኖችና የአፈ ታሪክ ሥነ ጽሑፎች¹⁵ የሥነ ቃልን ጠቀሜታ የሚያሳዩን ማስረጃዎች ናቸው፡፡

2. የሃይማኖት ተቋማት (Religious Institutions)

ከሥነ ቃሉ ባሕል ወጣ ብለን ለንባብ ባሕል ወላኝ የሆነውን የኢትዮጵያን ትምህርት መጠንሰብ ስንቃኝ፤ ለባህላዊውም ሆነ ለዘመናዊው ትምህርት አስተዋጽኦ ያበረከቱት በርካታ ክፍሎች ናቸው፡፡ ለምሳሌ፡- በአራተኛው ምዕተ ዓመት በአክሱም በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን የትምህርት ማዕከል መቋቋሙ፤ በተለይም ከአሥራ ስድስተኛው ምዕተ ዓመት ወዲህ የተቋቋሙ የሙስሊም ቁርአን ትምህርት ቤቶች፤ ከአሥራ ስድስተኛው ምዕተ ዓመት አጋማሽ ጀምሮ የአውሮፓ ሚሰኖናውያን ለትምህርት መስፋፋት የተጫወቱት ሚና በጣም ጠቃሚ ነበር፡፡ ይህም ሆኖ ግን፤ በሃይማኖት ተቋማት ውስጥ የትምህርት ትኩረት በጊዜው የነበረው በግንዛቤ ላይ የተደገፈ ንባብ ማስፋፋት ሳይሆን፤ ተማሪዎች የቤተ ክርስቲያንና የሙስሊም

ሥርዐቶችን እንዲሸመድጉ ብቻ ማስቻል ነበር። ይህም ለገባብ መጉልበት በመጠነም ቢሆን ደንቃራ ሆኖ የቶ የይመስላል።¹⁵

3. የዘመናዊ ትምህርት ጀመሪ (The Genesis of Modern Education)

ሀ. የአፄ ምኒልክ ዘመን

በኢትዮጵያ ውስጥ ለዘመናዊ ትምህርት ልዩ ትኩረት ተሰጥቶ በሚታይ መልኩ እንቅስቃሴ የተጀመረው እ.ኤ.አ ከ1889-1913 ነግሠው በነበሩት በአፄ ምኒልክ ዘመን መንግሥት ነው። ከዚህም የተነሣ፤ «በ1908 የመጀመሪያው መለስተኛ ትምህርት ቤት በአዲስ አበባ ተከፈተ። ይህም በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ የዘመናዊ ትምህርት ጠቃሚ ትውስታ ሆነ።»¹⁶ እስከ አሥራ ዘጠነኛው ምእተ ዓመት ድረስ ትምህርት ለብቻቸው ታንተናዊነት የነበረችው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን የአካዳሚ ትምህርት መጀመር የቤተ ክርስቲያኒቷን የትምህርት ሥርዐት ሊጉዳው እንደሚችል በማሰብ ተቃውሞዋን አሰማች፤ በተለይም በጊዜው በነበሩ እውሮፓውያን አስተማሪዎች ላይ ተቃውሞው ጠንካራ ነበር። ይሁን እንጂ፤ አፄ ምኒልክ በጊዜው የነበረውን የኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ተቃውሞ በመቋቋም የዘመናዊ ትምህርት መጀመር ለአገሪቱ ነጻነት ወሳኝ መሆኑን በማሳሰብ ለትምህርቱ መስፋፋት ሁኔታዎችን አመቻችተው ነበር።»¹⁷ ንጉሡ በዘመናቸው ደግሞ የመጀመሪያውን ማተሚያ ቤት አዲስ አበባ ውስጥ ማቋቋማቸው የአፄ ምኒልክን አስተዋጽኦ የጉላ ያደርገዋል።

ለ. የአፄ ኃይለ ሥላሴ ዘመን

የአፄ ምኒልክን እግር ተክተው አፄ ኃይለ ሥላሴ ለዘመናዊ ትምህርት ዕድገት ከፍተኛ አስተዋጽኦ አድርገዋል። እ.ኤ.አ 1925 ሁለተኛውን ዘመናዊ ትምህርት ቤት ከፈቱ። ዘመናዊ ትምህርት ለማስፋፋት ካላቸው ቁርጠኝነትም የተነሣ የውጭ ሚስዮናውያንን

በኢትዮጵያ የትምህርት ማስፋፋት እንቅስቃሴያቸውን በማበረታታት በጊዜው የኦርቶዶክስንና የሳላባቶችን ተቃውሞ ሁሉ በመቋቋም ትግል አድርገው ነበር።»¹⁸ እ.ኤ.አ ከ1925-1931 ባሉት ጊዜያት ተጨማሪ ትምህርት ቤቶች በሐረር፤ በድሬዳዋ፤ በጉሬ፤ በጅጅጋ፤ በነቀምት፤ በአለበ ተፈሪ፤ በአምቦ፤ በፍናተ ሰላም፤ በጉንደር፤ በሥላሴ አድዋ እና በመቀሌ¹⁹ ተከፈቱ። እ.ኤ.አ ከ1936-41 ድረስ የጣሊያን ወረራ የትምህርቱን እንቅስቃሴ በጣም አዳክሞት ስለነበረ²⁰ ጉዳቱ ቀላል የማይባል ነበር። ከጣሊያን ወረራ በኋላ ግን የዘመናዊ ትምህርት ስርዐት ጥረት በከፍተኛ ወኔ እንደገና በመከናወኑ ጨልሞ የነበረው ተስፋ መልሶ ለመለመ። ከበርካታ መለስተኛና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች መብዛት ውጭ እ.ኤ.አ በ1951 የተቋቋመው የዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ የዛሬው አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የዚህ ዘመን የትምህርት ሥርዐት ቁንጮ ነበር።²¹

ሐ. የደርግ ዘመን

ከአፄ ኃይለ ሥላሴ መንግሥት መውደቅ በኋላ እ.ኤ.አ ከ1974-1991 ባሉት ጊዜያት ውስጥ የወታደራዊው መንግሥት ለትምህርት መስፋፋት የበኩሉን አስተዋጽኦ አድርጓል። ይህ መንግሥት ለትምህርት ሥርዐት ማደግ ካደረጋቸው አስተዋጽኦዎች ሁሉ የሚልቀው እ.ኤ.አ ከ1977-1991 ባሉት ጊዜያት ለመሠረተ ትምህርት ዘመቻ የሰጠው ትኩረት ነበር።»²² የዚህ መሠረተ ትምህርት ዘመቻ ውጤት ሲታይ እ.ኤ.አ በ1974 13 % የነበረው የመሠረተ ትምህርት ሽፋን እ.ኤ.አ በ1984 ወደ 62 % ያደገ ሲሆን፤ እ.ኤ.አ በ1988 75.8 % እንደ ነበረ ተመልክቶአል፤ ሆኖም ግን፤ ዘመቻው ካላፈ በኋላ የስታቲስቲክስ መረጃው የተጋነነ ሊሆን እንደሚችል ተገምቶ ነበር።»²³ ይህ መንግሥት ሕዝብን ማንበብና መጻፍ እንዲያውቅ ላደረገው አስተዋጽኦ «በተባበሩት መንግሥታት የትምህርት፣ የሳይንስና የባሕል ድርጅት» (UNESCO) ምሥጋናና ዕውቅና ተችሮት ነበር።»²⁴ በጥቅሉ

ይህን ዘመን ስንመለከት፤ «በመሠረተ ትምህርት ዘመቻ አማካይነት ብዙ አንባቢዎች የተገኙበት፤ የከፍተኛ ትምህርት ተቋማትና የመምህራን ማሠልጠኛ ትምህርት ቤቶች ቁጥራቸው የጨመረበት፤ የተለያዩ የሙያ ማገበራት የዘመኑን መንፈስ ተከትለው የተቋቋሙበት ጊዜ መሆኑን እንገነዘባለን።»²⁵

መ. የኢሕአዴግ ዘመን

እንግዲህ የኢትዮጵያ የትምህርት ዕድገት ብዙ ጉዳዮችን አየተራመደ አልፎ በመጣበት በአሁኑ ጊዜ ማለትም እ.ኤአ ከ1991 ዓ.ም ወዲህ ብዙ ለውጦች ተደርገዋል። ለምሳሌ ያህል፤ ዋነኛው የተደረገው ለውጥ ሁሉም በየቋንቋው በመለስተኛ የትምህርት ደረጃዎች ትምህርት እንዲማር መደረጉና በአሥረኛ ክፍል መደበኛው ትምህርት ተጠናቅቆ ወደ ሙያ ትምህርት ወይም ኮሌጅ የመገቢያ ዝግጅት ማድረግን ያካትታል። ይህን ለውጥ በተመለከተ ቅሬታቸውን የሚያሳዩ ወገኖች ቢኖሩም፤ በአሁኑ ጊዜ በከተማም ይሁን በገጠር ለትምህርት ያለው መነሣሣት አበረታች መሆኑ እየታየ ነው። አዲስ አበባን ጨምሮ በአገሪቱ ዋና ዋና ከተሞች በግል የተከፈሉና አየተከፈሉ ያሉ በርካታ ኮሌጆችና አፀጾ ሕጻናት ለዓመታት የኮሌጅ ትምህርት ለመማር እየፈለገ ከሁለተኛ ደረጃ ትምህርት የብሔራዊ ፊተና ነጥብ ማነስ የተነሣ ቤቱ ይውል ለነበረ በርካታ ኢትዮጵያዊና ጥሩ የትምህርት መሠረት ገና በልጅነታቸው ለሚይዙ ታዳጊዎች የእውቀት መገቢያ ማዕከል ሆነዋል። ከጥቂት ዓመታት በፊት በወቅቱ የትምህርት ሚኒስትር የነበሩት ክብርት ወይዘሮ ገነት በሰጡት ሪፖርት የአገሪቱ የትምህርት ሽፋን በብዙ ፐርሰንት ከፍ እንዳለ ተመልክቶአል። በአገሪቱ አሁን ያለው የሃይማኖት ነጻነት ደግሞ ለብዙ የመንፈሳዊ ኮሌጆች በአገሪቷ ውስጥ መስፋፋት ዓይነተኛ ምሳሌ መሆኑ አይዘናም። በአሁኑ ጊዜ እንኳ ከ15 በላይ የሚሆኑ ኮሌጆችና በርካታ የሠርተፍኬት ደረጃ

ትምህርት ቤቶች በአገሪቱ ውስጥ በአብዛኛው ቤተ እምነቶች ውስጥ ይገኛሉ።

በዚህም ሆነ በዚያ፤ ከላይ ጠቅለል ባለ መልኩ የተቀመጠው የአገሪቱ የትምህርት ዕድገት ታሪካዊ ዳራ ከችግር ነፃ ሆኖ ጠንካራ ጉን ብቻ የነበረው አድርገን ማለብ ባንችልም፤ ዛሬ ለማሳደግ ለምናስበው የንባብ ባሕል ማደግም ሆነ መቀጫጭ ከታሪክ አኳያ ሊያመለክተን የሚችለው የራሱ የሆነ አንድምታ ይኖረዋል። አሁን ባለገበት ጊዜ የአገሪቱ የመሠረተ ትምህርት ደረጃ ገና ሩጫ ያልጀመረ እንደሆነ የሚያመለክቱን መረጃዎች አሉ። ለምሳሌ፡- «እ.ኤአ የ1997 ስታቲስቲክስ እንዳመለከተው፤ የአገሪቱ የጉልማሶች የመሠረተ ትምህርት ሽፋን 33.6% ሲሆን፤ ከዚሁ ውስጥ የሴቶች ደረጃ እጅጉን ዝቅ ያለ ነው።»²⁶

የንባብ ባሕል ሊዳበር የሚችልበት ብቸኛው መንገድ የትምህርት መስፋፋት መሆኑ ሐቅ እንኳ ሲሆን፤ ባለፉት ዓመታት የመሠረተ ትምህርት ሁኔታ ለዛሬው የንባብ ባሕል ዕድገት ምን ዓይነት ተግዳሮት እንደሆነ በማውሳት ታሪካዊ ዳራውን ልቋጭ። ጂ. አር. ኤች ኮናክር የሚባሉ የውጭ ሀገር ዜጋ እ.ኤአ በ1970 «አጠቃላይ የክርስቲያን ሥነ-ጽሑፍ ቅኝት በኢትዮጵያ» በሚል በጻፉት መጽሐፍ ስለ አለፉት ዓመታት የአገሪቱ መሠረተ ትምህርት ያሉት ይህ ነበር፤ «የታተሙ መጻሕፍት እስከ አሥራ ዘጠነኛው ምእተ ዓመት እስከመጡ ድረስ ሌሎች ቀዳሚ ጽሑፎች በሙሉ ማለት ይቻላል ተጽፈው የነበሩት በግዕዝ ቋንቋ ነበር። እነኚህም ጽሑፎች ስለ ቤተ ክርስቲያን ትምህርተ አስተምህሮ እና መንፈሳዊ ነገሮች ወይም ስለ ነገሥታት ታሪክ የሚያውቁ ነበሩ። ይህም በመሆኑ ተራው ሰው መጻሕፍትን ከመጠቀምም ሆነ ለመጠቀም ፍላጎት እንዳይኖረው ምክንያት ሆኗል። ይህም አምስት ዋና ዋና ምክንያቶች ነበሩት፡-

1. የግዕዝ ቋንቋ በብዙሃኑ አለመታወቅ፤

2. በጊዜው የመጻሕፍት ቁጥር እናሳ መሆን፤

3. የመጻሕፍት ዋጋ መወደድ፤

4. የጽሑፎች ይዘት ከተራው ሰው ይልቅ በዘመኑ ለነበሩ ሊቃውንት ብቻ ታልመው የተጻፉ መሆናቸውና

5. አብዛኛውን የኢትዮጵያን ታሪክ ይዞት የነበረው ትግል ሰዎች ወደ ሥነ ጽሑፍ እንዳያዘነብሉ ማድረግ ነው።»²⁷

እስከ አሁን ከተደረገው ታሪካዊ ዳራ ማጤን እንደሚቻለው፤ ይብዛም ይነስም ለንባብ ባሕል ወሳኝ የሆኑ የትምህርት፣ የመሠረተ ትምህርት እንቅስቃሴና አሁንም በመንግሥታዊና መንግሥታዊ ባልሆኑ አካላት እየተገነቡ ያሉ የመማሪያ ማዕከላት እጅጉን የጉላ ሚና የሚጫወቱ ናቸው። ሆኖም ግን፤ አቶ አያልኅህ ሙላት በ1985 ዓ.ም በነፃ የመጻሕፍት ገበያ ኮንፍረንስ ላይ «ደራሲያንን ለማፍራትና ለማበረታታት ምን መደረግ አለበት» በሚል ጽሑፍ ውስጥ እንዳመለከቱት፡- «ግልጽና እውቅ በሆኑ አያሌ ምክንያቶች የኢትዮጵያ ሥነ-ጽሑፍ ለረዥም ዘመን ቀጭኖ ቆይቷል። ሕዝቡም በመሃይምነት መጋረጃ ውስጥ ተሸፍኖ የቆየ ነው። በዚህ ምክንያት የማንበብ ባህሉ አልዳበረም።»²⁸

ምዕራፍ 3

የንባብ እንቅስቃሴ በወንጌላውያን

አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ

3.1 ንባብና አገልጋዮች

አገልጋይና ንባብ መነጣጠል የለባቸውም። የአንድ አገልጋይ ትልቁ ሀብቱ የንባብ ሕይወቱ ነው። የአገልጋይ የእውቀቱ ግምባር ቀደም ምንጭ መጻሕፍትን ማገዝቡና የቅርብ ወዳጆቹና መከራዎቹ ማድረጉ ነው። በሌላ መልኩ ደግሞ ሊታይ የሚገባው ነገር አገልጋይ የማያነብ ከሆነ ለሚያገለግላቸው ሰዎች ሊሰጣቸው የሚገባውን ትምህርት ወይም መልእክት ማስተላለፍ ስለማይችል፤ እንደ ባዶ የገብ ቀፎ ሊመሰል ቢችል የብያኔው አሰጣጥ የተጋነነ ላይሆን ይችላል። አንድ የታወቁ አሜሪካዊ ክርስቲያን አስተማሪ ሃዋርድ ጂ. ሄንድርሰስ እንዳሉት፤ «ዛሬ ማደግ ካቆምከ፤ ነገ ማስተማር ታቆማለሁ።»²⁹ የአእምሮ ማደግ ደግሞ የሚመጣው መጻሕፍትን በማንበብ መሆኑን አገልጋዮች ልብ ሊሉት ይገባል። የአገራውም አባባል፤ «ከመጠምጠም መማር ይቅደም» እንደሚለው መሆኑ ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ሲጠምቱዎስ ነቢረከታቸው ጠቃሚ ምክሮች ውስጥ የማንበብ

አስፈላጊነት ተጠቃሽ ነው። «... እስክመጣ ድረስ ለማንበብና፤ ለመምክር ለማስተማርም ተጠንቀቅ. » ይለዋል 1ኛ ጢሞቴዎስ 4:13።

ዛሬ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ በርካታ አገልጋዮች ከንባብ ጋር ያላቸው ትስስር አበረታች እንዳልሆነ ተገልጋዮች ይናገራሉ። እኔም እንደ አንድ ውሱን ምሳሌ ለዚህ ዐውደ ጥናት ያደረግሁትን የጥናት ውጤት ዝርዝር ብንመለከት ለማለት የፈለግሁትን አሳብ በተወሰነ ደረጃ የሚያጠናክርልኝ እንደ ሆነ አምናለሁ። በአዲስ አበባ በ148 ታዋቂ የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች ላይ የንባብ ባሕላቸውን አስመልክቶ ቃለ መጠይቅ ተደርጎላቸው ነበር። ከተገኙትም ምላሾች የተገኘው ውጤት እንደሚከተለው ቀርቧል።

መጠይቅ ለቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች

1. በሕይወት ዘመንም ምን ያህል መጻሕፍትን አንብበዋል?		
የሰው ብዛት	የመጻሕፍቱ ብዛት	ፐርሰንቱ
113	50-100	76.35 %
1	100-300	0.67%
14	1-40	9.45%
20	ምላሽ አልሰጡም	13.51%
ድምር 148		100%

2. ምን ዓይነት መጻሕፍት ያነብባሉ?		
43	የጥሞና /መንፈሳዊ	29.05%

93	ጋዜጣ	62.84%
12	አካዳሚ	8.11%
ድምር 148		100 %

3. ለስብከትም ምን ያህል ሰዓት ይዘጋጃሉ?		
102	1-5	68.91%
41	5 ሰዓት በላይ	27.7%
5	ገደብ የለውም	3.37%
ድምር 148		100 %

4. ለአገልግሎት ከመቆም በፊት ለጸሎት ምን ያህል ጊዜ ይመድባሉ?		
112	ከ1-5	75.67%
4	ከ5 ሰዓት በላይ	2.7%
1	ገደብ የለውም	0.67%
3	ከ1 ሰዓት ያነሰ	2.02%
28	ምላሽ ያልሰጡ	18.91 %
ድምር 148		100 %

5. የግልዎ ቤተ መጻሕፍት አለዎት?		
79	የለኝም	53.37%

64	አዎን አለኝ	43.24%
5	ምላሽ ያልሰጡ	3.37%
ድምር 148		100 %

6. ቤተ ክርስቲያንም ቤተ መጻሕፍት አላት?		
49	አዎን አላት	33.11 %
92	የላትም	62.16 %
7	ምላሽ ያልሰጡ	4.73 %
ድምር 148		100 %

7. መጻሕፍት በማንበብ በኩል ያለብዎ ተግዳሮት ምንድን ነው?		
72	የክህሎት ማጣት፣ የትምህርት ዝቅተኛ መሆን	48.64 %
30	የቤተ መጻሕፍት አለመኖር	20.27 %
20	የፍላጎት አለመኖር	20.27 %
11	የጊዜ እጥረት	7.43 %
15	ምላሽ ያልሰጡ	10.13 %
ድምር 148		100 %

8. ከክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍ ሌላ ያነበባሉ?

71	አዎን እናነባለን	47.97 %
10	እናነብም	6.75 %
60	አልፎ አልፎ	40.54 %
7	ምላሽ ያልሰጡ	10.13 %
ድምር 148		100 %

9. መጽሐፍ ቅዱስም ምን ያህል ጊዜ ያነበባሉ?		
139	ሁልጊዜ	93.92 %
9	አንዳንድ ጊዜ	6.08 %
ድምር 148		100 %

10. በቤትዎ ውስጥ ምን ያህል መጻሕፍት አሉ?		
53	ለ50-100	35.81 %
25	ከ100 በላይ	16.89 %
36	ከ1-40	24.32 %
30	ምላሽ ያልሰጡ	20.27 %
4	አናውቅም	2.7%
ድምር 148		100 %

11. በእሱድ የአምልኮ ፕሮግራም ላይ ስለ ንባብ ሰበከው ያውቃሉ?

82	ሰብክን አናውቃለን	55.40 %
9	ምላሽ ያልሰጡ	6.08 %
57	አዎን፤ ሰብክን እናውቃለን	38.51 %
ድምር 148		100%

ከጥናቱ ውጤት ለመረዳት እንደሚቻለው አገልጋዮች የንባብ ባሕላቸውን ለማሳደግ ገና ብዙ ጥረት ማድረግ እንደሚጠበቅባቸው ግልጽ ነው።

ከላይ በሠንጠረዥ እንደተመለከተው፤ በዘፈተደ በ148 አገልጋዮች ላይ በተደረገው የናሙና ጥናት መሠረት ከ50-100 መጻሕፍት ያነበቡ (76.35%) ናቸው። ከ100 - 300 (0.67%)፤ ከ1-40 መጻሕፍት ያነበቡ (9.45%) ሲሆኑ፤ ምላሽ ያልሰጡ (13.51%) ናቸው። የተነበቡ መጻሕፍት ዓይነት፡- የጥምር/ መንፈሳዊ (29.05%)፤ ጋዜጣ (62.84%) እና የአካዳሚ መጻሕፍት (8.11%) ነው። ከሰብክት በፊት ለንባብ (ለዝግጅት) የተሰጠ ጊዜ፡- 1-5 ሰዓት (68.91%)፤ ከ5 ሰዓት በላይ (27.7%)፤ ገደብ የለውም ያሉት (3.37%) ናቸው። ለጸሎት የተመደበ ጊዜ፡- 1-5 ሰዓት (75.67%)፤ ከ5 ሰዓት በላይ (2.7%)፤ ከእንድ ሰዓት ያነሰ (2.02%)፤ ገደብ የለውም (0.67%)፤ ምላሽ ያልሰጡ (18.91%) ናቸው። የግል ቤተ መጻሕፍትን በሚመለከት፤ የሌላቸው አገልጋዮች (53.37%)፤ ያላቸው (43.24%)፤ ምላሽ ያልሰጡ (3.37%) ናቸው። ቤተ መጻሕፍት በቤተ ክርስቲያን ደረጃ፡- ያላቸው (33.11%)፤ የሌላቸው (62.16%)፤ ምላሽ ያልሰጡ (4.73%)፤ ናቸው። በንባብ ዙሪያ ያሉ ተግዳሮቶች፡- የክህሉት ማጣትና የትምህርት ዝቅተኛ መሆን (48.64%)፤ የቤተ መጻሕፍት አለመኖር (20.27%)፤ የፍላጎት አለመኖር (13.51%)፤ የጊዜ አጥረት (7.43%)፤ ምላሽ ያልሰጡ (10.13%) ናቸው። ከክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍ ሌላ የሚያነበቡ (47.97%)፤ የማያነበቡ (6.76%)፤ አልፎ አልፎ የሚያነበቡ (40.54%)፤

ምላሽ ያልሰጡ (4.73%)፤ ናቸው። መጽሐፍ ቅዱስ ሁልጊዜ የሚያነበቡ (93.92%) ሲሆኑ፤ እንዳንዴ የሚያነበቡ ደግሞ (6.08%) ናቸው። በቤታቸው ያሉ የመጻሕፍት ብዛት ከ50-100 (35.81 %)። (16.89%)፤ 1-40 (24.32%)፤ ምላሽ ያልሰጡ (20.27%) የማያውቁ (2.7%) ናቸው። በእሁድ አምልኮ ስለ ንባብ አስፈላጊነት ሰብከው የማያውቁ (55.40%)፤ ሰብከው የሚያውቁ (38.51%)፤ ምላሽ ያልሰጡ (6.08%) ናቸው።

እንግዲህ የዚህን የናሙና አጠቃላይ ገጽታ ስንቃኝ የንባብ ባሕል በአገልጋዮች ዙሪያ መጠናከር እንዳለበት ያስገነዝባል። ለምሳሌ ያህል፡- አገልጋዮች በዚህ ውስን የናሙና ውጤት መሠረት መንፈሳዊ ጋዜጣ አዘውትረው እንደሚያነበቡ ተመልክቷል። ለጸሎትና ለዝግጅት የሚሰጡት ጊዜ ያልተመጣጠነ እንደሆነም ለማየት ይቻላል። የመጻሕፍት አጥረት መኖሩም ግልጽ ነው። በሌላ መልኩ ሲታይ የንባብ ተግዳሮቶችና የአገልጋዮች ለንባብ አስፈላጊነት የሰጡት ስፍራ ዝቅተኛ መሆን ትኩረት ካልተሰጠው የንባብ ባህልን ለማሳደግ የሚከብድ እንደ ሆነ ያመለክታል።

አገልጋዮች ከሚያገለግሉት ሕዝብ የተሻለና ሰፊ ያለ የንባብ ባሕል ከሌላቸው፤ የአገልግሎት ቦታ የያዙ እንጂ ተገቢ በሆነ መንገድ አገልጋዮች እንዳልሆኑ ያሳያል። ለምሳሌ፡- አንድን ዶክተር እውነተኛ ሐኪም የሚያሰኘው የሚያደርገውን ነጭ ጋዋን ለብሶ ወዲህና ወዲያ በሽተኛ ፊት ስለተመላለሰ ሳይሆን፤ በሽተኛውን መርምሮ ተገቢውን የሕክምና ዕርዳታ መስጠት መቻሉ ነው። የአገልጋይ አገልግሎት ለተገልጋዮቹ ትርጉም ያለው የሚሆነው ለተገልጋዮቹ ሊጣቸው የሚችል ነገር ሊኖረው ነው። አገልግሎት ደግሞ ከአገዛዝነትና የተሰጠን አደራ በመሆኑ ትልቅ ጥንቃቄ የሚሻ ነው።

በእርግጥ አገልጋዮች ሁሉ በአገራችን በቂ የሆነ የትምህርት ሥልጠና ያገኙ አይደሉም። በአብዛኞቹ የአገራችን የገጠር ክፍሎች

ተሰማርተው ያሉ ወንጌላውያን የአካዳሚውን ትምህርት ያልጨረሱና ከመለስተኛ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት ተመርቀው አገልግሎት በመስጠት ላይ ያሉ ናቸው። በቅርቡ ግንቦት 1997 ዓ.ም የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት ቢሮ «የወንጌል ተልዕኮ» በሚል ርእስ በአገር አቀፍ ደረጃ ባደረገው ሰፋ ያለ ጥናት እንደተመለከተው፤ «የኢወአክጎ አባል በሆኑ 1589 ቤተ ክርስቲያናት ከተወሰደ የኖሙና ጥናት 202 (34%) የሚሆኑ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የዲፕሎማ የትምህርት ደረጃ 95 (16%)፤ እስከ 10ኛ 118 (20%)፤ ከ11ኛ - 12ኛ 95 (16.10%)፤ ሰርተፊኬት 51 (8.6%)፤ የዲግሪ 28 (5%) የሚሆኑ የ2ኛ ዲግሪ እንዳላቸው ያመለክታል። ይህም ከ50% በላይ የሚሆኑት የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሠርተፊኬትና ከዚያ በታች የትምህርት ደረጃ ያላቸው መሆኑን ያመለክታል። ይህ ሁኔታ ከቤተ ክርስቲያን ቤተ ክርስቲያን የሚለያይ ቢሆንም፤ ለቤተ ክርስቲያን አመራር የትምህርትና ሥልጠና አስፈላጊነት ዝቅተኛ ስፍራ እንደተሰጠው ይጠቁማል። በመሆኑም፤ የቤተ ክርስቲያን አመራር ገጽታ ከመሪዎች የሥልጠናና ትምህርት አጥረት ጋር ያለውን ተዛማጅነት ወደ ማገናከብ ይመራል» (ገጽ 25-26)።³⁰

እነዚህ አገልጋዮች ለወንጌል መስፋፋት እየከፈሉ ያሉት ዋጋ በብዙ ወቅቶች በሚሰሙ ሪፖርቶች ከፍ ያለ ነው። ራሳቸውን በእውቀት ለመቀየር የተለያዩ መጻሕፍትን ለማንበብ ፍላጎቱ ቢኖራቸውም እንኳ፤ ያለባቸው የትምህርት ደረጃ ማነስ ሊፈታ የማይችል ችግር ሆኖ አብሮአቸው መኖሩ ዛሬ አላደገም እያልን ላለነው የንባብ ባሕል ተፍ ተፍ ማለት ምክንያት ሆኗል። ይህ ችግር በቀላሉ በአንድ ጀንበር ይቃላል ባይባልም፤ ከታሰበበት ደግሞ መፍትሔ የማይገኝለት አይደለም።

በገጠሪቱ የአገራችን ክፍሎች ተሰማርተው ለሚያገለግሉ ወገኖች የንባብ ባሕላቸው ሊያድግ የሚችልበትን መንገድ ማሰብ የሁላችንም

ኃላፊነት ይሆናል። እ.ኤ.አ 2001-2002 በኢንተርናሽናል የመጽሐፍ ቅዱስ ማገበር ምሥራቅ አፍሪካ ቢሮ፤ አዲስ አበባ እሠራ በንበርኩበት ጊዜ በብዙ ወቅቶች በወንጌላውያን የአብያተ ክርስቲያናት ቢሮ በኩል ለአገልጋዮች በተደረጉ አገር አቀፍ ሥልጠናዎች በመሳተፍ ካስተዋልኳቸው ችግሮች ውስጥ በከተማ አካባቢ የማይኖሩና ራቅ ብለው በገጠር ውስጥ የሚኖሩ አገልጋዮች ተግዳሮት የትምህርታቸው ደረጃ ዝቅ ማለቱና የእንግሊዘኛ ቋንቋ አለመቻላቸው ብቻ ሳይሆን፤ የመጻሕፍት መሸጫ ማዕከሎች አለመቋቋማቸውና ለአገልጋዮቹ የሚከፈላቸው የገንዘብ መጠን በጣም አናሳ ስለሆነ የሚነበቡ ማቴሪያሎችን ለማግኘት አቅም የላቸውም። ይህ መሆኑ ደግሞ ለንባብ ባሕል ወደ ጎሳ መቅረትና መጉተት የበኩሉን አስተዋጽኦ እያደረገ ያለ ነገር ነው።

የንባብ ባሕል እንዲዳብር ትኩረት መሰጠት የሚኖርበት በከተማ ዙሪያ ብቻ ሳይሆን፤ አብዛኛውን የኅብረተሰብ ክፍል አቅፎ ለያዘው ለገጠር አካባቢ፤ በተለይም በዚያ ስፍራ ለሚያገለግሉ አገልጋዮችም ጭምር መሆን ይኖርበታል። ለዚህ ተግባር መሳካት ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ለአገልጋዮች፤ ለቤተ ክርስቲያን መሪዎችና መሰል አገልጋዮች በሙሉ የማንበቢያ ማቴሪያሎችንና የደመወዝ አቅም በማሳደግ ላይ የውይይት መድረኮችን እያዘጋጁ የሁኔታውን አሳሳቢነት ከግምት ውስጥ የሚያስገቡበት ጊዜ አሁን ነው።

በተቃራኒ መልኩ ደግሞ፤ በከተማ አካባቢ የሚገኙ አገልጋዮች የንባብ ባሕል አለመዳበር ምክንያት በገጠር አካባቢ ከሚያገለግሉ አገልጋዮች ጋር ተመሳሳይነት ያለው አንዳንድ አቅጣጫ ሊኖረው ቢችልም፤ በአብዛኛው በከተማ ዙሪያ የሚያገለግሉ (ለምሳሌ፡- አዲስ አበባ፤ አዋላ፤ ወላይታ፤ ወዘተ...) አገልጋዮች በብዙ መልኩ በተሻለ ደረጃ ላይ ሊገኙ እንደሚችሉ መገመት ብዙም አያዳግትም። ለዚህም ምክንያቱ የመጻሕፍት መሸጫ ሱቆች በመጠኑም ቢሆን በከተሞች

አካባቢ ስለሚገኙ ነው። ይህ ሲባል ግን በከተማ ዙሪያ የሚገኙ አገልጋዮች የገንዘብ አቅም መብት በመብት የተስተካከለና ከችግር ነፃ ነው ማለት የሚቻል ባይሆንም፤ በአንጻራዊ መልኩ ገጠር ተሰማርተው ከሚያገለግሉ አገልጋዮች ይሻላል ለማለት ነው።

እንግዲህ ሰላሳብን ችግሮች ብቻ ማውራት በአገልጋዮች ሕይወት ላይ የሚገባ ባሕል እንደ ብቸኛ ምክንያት መጠቀስ ባይኖርበትም፤ ይህ ሊሆን ግድ የሆነው በአገልጋዮች ላይ መብት በመብት ጭፍን ፍርድ ተላልፎባቸው የገንዘብ ሕይወታቸው አለማደጉ ከራሳቸው ጥፋት ብቻ እንደ ተከሰተ እንዳይታሰብ ለማሳሰብ ያህል ነው። ሆኖም ግን፤ የተለያዩ ችግሮች መኖራቸው ግልጽ ቢሆንም፤ በተቻለ መጠን ተግዳሮቶችን በመቋቋም አገልጋዮች ለገንዘብ ባሕል ስፍራ መስጠት አለባቸው። ካልሆነ ግን አገልጋዮች ማር የለሽ ቀር ይሆናሉ። የአገልጋይ ጠንካራ ጉኑ መጸሕፍት ማንበብ ሊሆን፤ የተነሣሽነት ማጣቱ ደግሞ የበሽታ ምልክት መሆኑን ያሳያል። በሽተኛ ካልታከመ እንደሚሞት ሁሉ፤ አገልጋይም ካላነበበ፤ የእውቀት ሞት ይሞታል ማለት ነው። ተገድዶ ካልሆነ በውይታ የሚሞት እምብዛም የለምና፤ ውጤታማ ለመሆን አገልጋዮች ያላቸው ተስፋ ከመሞትና ከመኖር አንዱን መምረጥ ይሆናል። «...ወይም ሞት!» እንደ ተባለው እንደ ያኔው ዘመን፤ «ገንዘብ ወይም ሞት!» ለገንዘብ ባሕላችን መፈክራችን ይሁን።

«መንፈሳዊ አገልጋይ የሰብከትና የማስተማር ችሎታዎችን የሚከተኩላትንና የሚያሳድጉለትን መጸሕፍት ማንበብ ያስፈልገዋል። ለዚህ ዓላማ ደግሞ የታላት ዕውቀታችንን ለማስፋፋት ከሚረዱን፤ ማሰብ እንድንችል ከሚያስተምሩን፤ ተደማጭና ሰዎችን ወደ እምነት የሚያደርሱ ንግግሮችን እንድናደርግ ችሎታ ከሚያጉናጽፉን መጸሕፍት የበለጠ የሚረዳን የለም። የታሪክ መጸሕፍት ሰዎችን ጠቢብ ያደርጓቸዋል፤ የግጥም መጸሕፍትም ደግሞ የማስተዋል

ችሎታን ያዳብራሉ። የሒሳብ መጸሕፍት ጥበበኛና ብልሐተኛ ያደርጋሉ፤ የተፈጥሮ ፍልስፍና መጸሕፍትም የሰውን የመረዳት ችሎታ ጥልቀት ያለው እንዲሆን ይረዳሉ፤ የሥነ ምግባር መጸሕፍት ቁም ነገረኛ ያደርጋሉ፤ ውበት ባለው አነጋገር የተጻፉ መጸሕፍት በውይይት የማሳመን ችሎታ ያጉናጽፋሉ።»³¹

አገልጋዮች ጠንካራ የሆነ ባህል በማዳበር ለሚያገለግሉአቸው ሰዎች ጥሩ የገንዘብ ምሳሌ መሆን አለባቸው። ይህ አስፈላጊ መሆኑን ለመረዳት እስቲ ስለ አንድ ታላቅ ሰው የሕይወት ተሞክሮ እንመልከት። ይህም ሰው የ18 መቶ ክፍለ ዘመን እንግሊዛዊው የወንጌል ሰባኪ፤ ጆን ዌስሊ ይባላል። «ጆን ዌስሊ ከፍተኛ የማንበብ ፍላጎት ስለነበረው በየቀኑ በርካታ ኪሎ ሜትሮች በፈረስ በሚጓዝበት ወቅት፤ እንኳ መጽሐፉን ያነበብ ነበር። በዚሁም ወቅት በተለያዩ ርእሶች የተጻፉ መጸሕፍት አንበቧል። አያሌ የሳይንስ፤ የሕክምና ወይም የታሪክ መጸሕፍት በፈረሱ ይዞ ይጓዝ ነበር። በዚህ አኳኋን በብዙ ሺህ የሚቆጠሩ መጸሕፍት አንበቧል... ወጣት አገልጋዮችን «ሕንብ፤ አለዚያም አገልግሎታችሁን ተዉ» ብሎ ይመክራቸው ነበር።»³² እኛ ሁላችንም አገልጋዮች የዌስሊ ግሃጼ ሊያባንንን አይገባምን?

«ስለዚህ መንፈሳዊ አገልጋይ አገልግሎቱንና በእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ ያለውን የታማኝነት ተግባር ከፍተኛ ደረጃ ላይ ለማድረስ መጸሕፍት ማንበብ ይኖርበታል።»³³

3.2 ገብብና ምእመን

በአገራችን በብዛት በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ በአንጻራዊ መልኩም ቢሆን በብዛት ሲቸበቹ የሚስተዋሉት የገንዘብ ማቴሪያሎች የመዝሙር ካሊቶች፤ መጽሔቶችና መንፈሳዊ ጋዜጦች ናቸው። ይህንን ምልክታ በተወሰነ ደረጃ ሊደግፍ የሚችል ምሳሌ

ላቅርብ:- «ነሐሴ 1994 ዓ.ም በተዘጋጀው በሕይወት መጽሔት 15ኛ ዓመት የምሥጋና በዓል ልዩ ዕትም ላይ እንደ ተገለጸው፣ ከ1979 ዓ.ም እስከ ሐምሌ 1994 ዓ.ም ባለው ጊዜ <የሕይወት መጽሔት> ስርጭት 391,000 ነበር።»³⁴ የዚሁ የሕይወት ጋዜጣ ከተጀመረ አራት ዓመታትን ያስቆጠረ እንኳ ቢሆን፤ እስከ ሰኔ 1994 ዓ.ም 115,000 ኮፒዎች ተከፋፍለዋል።»³⁵ በተጨማሪ ይኸው የሕይወት ሥነ ጽሑፍ አገልግሎት «በ15 ዓመታት ጊዜ ውስጥ በ22 ርእሰ ጉዳዮች ላይ በጠቅላላው 137,365 መንፈሳዊ መጻሕፍት»³⁶ አሰራጭቷል።

ይህ ሥራና ጥረት የሕይወት ሥነ ጽሑፍ አገልግሎት ክፍልን በእጅጉ የሚያስመስግን ቢሆንም፤ በሌላው መልኩ ደግሞ የሕዝብ ክርስቲያኑን የንባብ ባሕል መላሸቅንም አመላካች ነው። ለምሳሌ፤ ከላይ በተቀመጡ አጋዞች ግልጽ እንደሆነው ሁሉ፤ የአካዛውን የሕዝብ ክርስቲያን የንባብ ዝንባሌ አመዝና የምናየው በጋዜጦችና መጽሔቶች ላይ ነው። የአራት ዓመታት ዕድሜ ያለው ጋዜጣ በ15 ዓመታት ውስጥ የተሠራጨትን መንፈሳዊ መጻሕፍት በቁጥር የሚያንሰው በ22,365 ጋዜጣ ገደማ ብቻ ነው። እንደዚያውም ደግሞ የመጽሔት ስርጭት የመጻሕፍትን ስርጭት በ253,635 መጽሔቶች ይበልጠዋል። ይህ አገዛዝ በአጭሩ ከአንድ ቤተ እምነት ተሞክሮ እንኳ ተነሥተን ስናየው በከፊል በሕዝብ ክርስቲያኑ ዙሪያ የመጻሕፍት ንባብ ባሕል ደካማ እንደ ሆነ ይጠቁማል። ሆኖም ግን፤ የአንድ ቤተ እምነት ተሞክሮ የወንጌላውያንን አብያተ ክርስቲያናት በሙሉ ይወክላል ማለት ግን አይደለም።

በአገራችን የምእመናንን ቀልብ የሚሰቡ ነገሮች ታሪኮች፣ ተአምራታዊ ገጠመኞች፣ የግል ምሥክርነቶችና መሰል ሌሎች ነገሮች ሲሆኑ፤ የሚነበቡ መጻሕፍት እምብዛም ስፍራ የሚሰጣቸው አይደሉም። እንደ እኔ እምነት ከሆነ በአገራችን ምእመናን ትኩረት የሚሰጡባቸው እንደ ጋዜጣና መጽሔት የመሳሰሉ የንባብ ማቴሪያሎች

ጠቀሜታቸው የጉላ እንኳ ቢሆን፤ የምእመናንን የንባብ ባሕል ከማሳደግ አኳያ ግን በራሳቸው ብቻ ጉልህ ሚና እንደሚኖራቸው አሳስበንም። ለዚህም እንደ ሰበብ አድርጌ የማቀርበው የጋዜጦቹም ይሁን የመጽሔቶቹ ይዘት ጥልቀትና ለአንባቢ የሚያስተላልፉት የመረጃ ጥራት ይሆናል። አንዳንድ ጊዜ መንፈሳዊ ጋዜጦችና መጽሔቶች የሕዝቡን ፍላጎት ብቻ ለመሰብ ታልመው የተጻፉ እንጂ አንባቢን ለዕድገት፣ በሚያዘጋጀው መልኩ ለመሞገት የታለሙ እንዳልሆኑ ከአጠቃላይ የይዘታቸው ጥራዝ ነጠቅ መሆን መገመት አያዳግትም። ይህም ሩጫው ወደ ንግዱ አቅጣጫ እየተኮረ እንደ ሆነ እንዲታሰብ ሰፊ በር ሊከፍት ይችላልና ቢታሰብበትና ቢመከርበት የተሻለ ነው። በዚህ ሁሉ ግን በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ እየታተሙ ያሉ ጋዜጦችና መጽሔቶች ጠቀሜታቸው የጉላ ነው።

በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የምእመናንን የማንበብና የመረዳት ደረጃ በተመለከተ በየካቲት 2001 ባጠናቀቁት የዶክትሬት ዲግሪ (PHD) የምርምር ጥናታቸው ዶ/ር ሻረን ሳምሶን እንዳመለከቱት፤ «በኢትዮጵያ በከተማ አካባቢ የሚገኙ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት የተማረ ምእመን እንዳላቸው ይናገራሉ። ነገር ግን፤ መጽሐፍ ቅዱስን ያለማወቅ ችግር አለ። ብዙ ምእመን መጽሐፍ ቅዱስን በማጥናት ጠንካራ አይደለም፤ ሆኖም ግን፤ በብዙ ቁጥር የቤተ ክርስቲያን አገልግሎቶችን ይከታተላል።»³⁷ ዶ/ር ሻረን አከለው የምእመንን ሁኔታ ሲገልጹ፤ «ጥቂት ማስተማር የሚችሉ መሪዎችና አስተማሪዎች አሉ። ብዙ ምእመንና ተከታይ አለ። ለዚህ እንደ አንድ ችግር ሊጠቀስ የሚችለው በፍጥነት እያደገ የመጣው የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት መብዛት ነው... ሌላው መጽሐፍ ቅዱስን ስላለማውቅ እንደ ምክንያት ሊቀርብ የሚችለው መጀመሪያው እንደ ተማሩ ተደርገው የተቆጠሩ የቤተ ክርስቲያን አባላት ሙሉ በሙሉ በቂ በሆነ መልኩ መጽሐፍ ቅዱስን አንብበው መረዳት አይችሉም፤

በመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት አይሳተፉም ወይም በመሪነት ሥልጠና ውስጥ አይታቀፉም። እንደ እነዚህ ያሉ ሰዎች በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የተማሩ ተደርገው ስለተቆጠሩ የተለየ ትኩረት አይሰጣቸውም። ስለዚህ በትምህርት ያልገፉ ወይም 'ጥራዝ ነጠቅ' (semi-literate) የሆኑ ሰዎች በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እና በባህሪተሰቡም ዘንድ ወደ ዳር ገፉ የተደረጉ ናቸው።»³⁸ በቅርቡ በ1997 ዓ.ም በኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ቢሮ የተደረገውም ጥናት የዚህን ችግር መኖር ያረጋግጣል «... በኢትዮጵያ 34% ሕዝብ መደበኛ ትምህርት አላገኘም። ከዚህም የተነሣ ብዙ ሰዎች መጽሐፍ ቅዱስንና ሌሎች ጠቃሚ ተዛማጅ ጽሑፎችን ለራሳቸው አንብበው መረዳት አይችሉም። መንፈሳዊ ትምህርቶችን የሚያገኙት ከሌሎች አስተማሪዎች ነው። ላልተማሩ ሰዎች ታስቦ የተዘጋጀ የትምህርት ሥርዓት እና ዘዴ ብዙም ባለመኖሩ ብዙኃኑ የቤተ ክርስቲያን አባላት ተጎጂ ሆነዋል።» (ገጽ 16)³⁹

ይህ እውነት ከሆነ ደግሞ የምእመናንን ሁኔታ እንደገና ሊያስቃኝ የሚገባ ይሆናል። የንባብ ባሕልን ለማዳበር ይህ ችግር መታወቅ አለበት።

እንግዲህ የካቲት 3 ቀን 1996 ዓ.ም ቀርቦ ለነበረ ዐውደ ጥናት ታስቦ ከ125 ምእመናን ቢቃለ መጠይቆች አማካኝነት የተሰበሰቡ በሕዝበ ምእመኑ ዙሪያ ያለው የንባብ ባሕል በምን ሁኔታ ላይ እንደሚገኝ በተወሰነ ደረጃ የሚያሳይ ውጤት ከዚህ እንደሚከተለው ቀርቧል፡

የምእመናን ንባብ

1. መጻሕፍትን አዘውትረው ያነባሉ?

የሰዎች ብዛት	ምላሽ	በፐርሰንት
67	በየቀኑ	53.6%
52	አልፎ አልፎ	41.6%
1	መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ	0.8%
5	ምላሽ ያልሰጡ	4%
ድምር 125		100%

2. ብዙ ጊዜ የሚያነቡበት አቸው መጻሕፍት ምን ዓይነት ናቸው?

93	መንፈሳዊ መጻሕፍት	74.4 %
32	መጽሐፍት/ጋዜጣ/ የአካዳሚ መጻሕፍትና ልብ ወለድ	25.6 %
ድምር 125		100%

3. መጻሕፍት ሲያነቡበት የአትኩሮት ደረጃዎ ምን ያህል ነው?

80	1-5 ሰዓት ያሉት	64%
2	ከ 5 ሰዓት በላይ	1.6%
23	ከ1 ሰዓት ያነሰ	18.40%
16	ምላሽ ያልሰጡ	12.8 %
4	አይወሰንም ያሉ	3.02 %
ድምር 125		100 %

4. መጻሕፍትን ማንበብ ያስደስታል?

92	በጣም ያስደስተኛል	73.6%
31	አንዳንድ/ ብዙም አይደለም	24.8%
2	ምላሽ ያልሰጡ	1.6%
ድምር 125		100%

5. መጻሕፍትን በማንበብ ረገድ ያላብዎ ችግር (ተግዳሮት) ምንድን ነው?

27	የክህሎት የትምህርት ደረጃ ዝቅተኛ መሆን	21.6%
31	የቤተ መጻሕፍት አለመኖር	24.8%
5	የጊዜ አጥረት	4%
37	ምላሽ ያልሰጡ	29.6 %
25	የዝንባሌ ማጣት	20%
ድምር 125		100%

6. በአሁኑ የአምልኮ ፕሮግራም ወቅት ስለ «ንባብ» አስፈላጊነት ሲለበክ ሰምተው ያውቃሉ?

47	አልሰማንም ያሉ	37.6% ,
36	ጥቂት ጊዜ ሰምተናል ያሉ	28.80 %
33	አዎን ያሉ	26.40%

9	ምላሽ ያልሰጡ	7.2 %
ድምር 125		100%

7. በቤትዎ ውስጥ የግል የሆነ ቤተ መጻሕፍት አለዎት ወይ?

98	የለንም ያሉ	78.4%
27	አለን ያሉ	21.6%
ድምር 125		100%

በሠንጠረዥ መረጃ መሠረት በዘፈቀደ በተለያዩ ቤተ እምነቶች ውስጥ በ125 ምዕመናን ላይ በተደረገው የናሙና ጥናት መሠረት መጻሕፍትን 53.6% በየቀኑ ያነብባሉ፣ 46.6% አልፎ አልፎ ያነብባሉ፣ 0.8% መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ያነብባሉ፣ 4% ምላሽ ያልሰጡ ናቸው።

የሚነበቡ መጻሕፍት ዓይነት፡- መንፈሳዊ/የጥምና እናነባለን ያሉ (74.4%) ሲሆኑ፣ ከመጽሐት አንሥቶ እስከ ልብ ወለድ ድረስ ያሉ ደግሞ (25.6%) ናቸው። በንባብ ወቅት የአትኩሮ ደረጃን በተመለከተ፡- ከ1-5 ሰዓት ያሉ (64%)፣ ከ5 ሰዓት በላይ (1.6%)፣ ከ1 ሰዓት ያነሰ ያሉ (18.4%)፣ አይገደብም ያሉ (3.2%)፣ ምላሽ ያልሰጡ (12.8%) ናቸው። መጻሕፍት ማንበብ፡- ያስደስተኛል ያሉ (73.6) %፣ ብዙም አይደል ያሉ (24.8%)፣ ምላሽ ያልሰጡ (1.6%) ናቸው። በንባብ ዙሪያ ያሉ ተግዳሮቶች፡- የክህሎት/የትምህርት ደረጃ ዝቅተኛ መሆን (21.6%)፣ የቤተ መጻሕፍት አለመኖር (24.8%)፣ የጊዜ አጥረት (4%)፣ የዝንባሌ ማጣት (20%)፣ ምላሽ ያልሰጡ (29.6%) ናቸው። በአሁኑ አምልኮ ላይ ስለ ንባብ አስፈላጊነት አልሰማንም ያሉ 37.6%፣ ጥቂት ሰምተናል ያሉ 28.8%፣ አዎን ያሉ 26.4%፣ ምላሽ ያልሰጡ

7.2% ናቸው። የግል ቤተ መጻሕፍት፡- የለንም ያሉ 78.4%፣ አለን ያሉ 21.6% ናቸው።

እንግዲህ በጥቅሉ የ125 ምእመን የናሙና ጥናት እንደሚያሳየው ከአገልጋዮች በአንጻራዊ መልኩ የምእመን ለንባብ ያለው ተነሣሽነት ላቅ ያለ መሆኑን ነው። ሆኖም ግን፣ የተግዳሮቶች መብዛትና የቤተ መጻሕፍት አሰመናር ለንባብ ባሕል አስመስፋፋት የበኩላቸውን አሉታዊ አስተዋጽኦ እያበረከቱ ናቸው። ከዚያ ባሻገር ለንባብ የሚሰጠው የአትኩሮት ደረጃ በራሱ ብዙም የሚያስመለግን መስሎ አይታይም። በየቤተ እምነቶቹ የንባብን አስፈላጊነት በተመለከተ የሚደረጉ ቅስቀሳዎች ገና ማደግ እንዳለባቸው ጥናቱ ያሳያል።

3.3 ንባብና የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች

የሥነ-መለኮት መምህር እንደ መሆኔ፣ የንባብ ባሕል በዚህ ዙሪያ ምን እንደሚመስል ለመናገር ድፍረት የማጣ አይመስለንም። አንዱም የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤት ጠቀሜታው ተማሪዎች መጻሕፍትን እንዲያነበቡ የሚያበረታታና የሚያስገድድም የትምህርት ማዕከል መሆኑ ነው።

በሥነ-መለኮት ትምህርት ቤት ብዙ ወረቀቶች ይጻፋሉ። በአንድ መንፈቀ ዓመት ብቻ እንኳ ለየኮርሶቹ የሚሠሩ ሥራዎች ከዓለማዊ የከፍተኛ የትምህርት ተቋማት የሥራ ብዛት ጋር ሲተያይ የሚበዙ እንደ ሆኑ ለማየት ችያለሁ። በሥነ-መለኮት ትምህርት ቤት ገብተው የሚማሩ ነገር ግን የመጀመሪያ ዲግሪያቸውን አንዳንዶችም ሁለተኛ ዲግሪያቸውን በዓለማዊ ትምህርት ቤት የጨረሱ በርካታ ራሴ ያስተማርኳቸው ተማሪዎች እንደ ነገሩኝ ከሆነ፣ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኙ ከበርካታ ዓለማዊ ተቋማት የበለጠ የወረቀት እና የንባብ ሥራ አብዮቶች እንደ ሆኑ በመልካም ጉኑ ይነገርላቸዋል። በ1998 ዓ.ም በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የፍልስፍና ትምህርት በመከታተል ለማጤን እንደ ቻልኩት፣ በአንድ መንፈቀ ዓመት የወሰድኳቸውን አራት ኮርሶች ራሴ በማስተምርበት ትምህርት ቤት ለተማሪዎቹ ከሰጠኳቸው የሥራ ብዛት ጋር ሳንጸር የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የሥራ ብዛት እጅግ ዝቅ ያለ ሆኖ አግኝቼዋለሁ። ለምሳሌ ያህል፡- በማስተምርበት ትምህርት ቤት ያለው የ1 ኮርስ የሥራ ብዛት በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የወሰድኳቸውን የአራት ኮርሶችን የሥራ ብዛት 90% ያህል ይበልጠዋል። ለምሳሌ፡- ተማሪዎቹ በ2005 (August - December) መንፈቀ ዓመት ከሠሯቸው ሥራዎች ውስጥ 400 ገጽ ማንበብ፣ ሦስት ወረቀት መጻፍ፣ ሁለት ፈተና፣ አንድ የጽሑፍ ዝግጅት ማቅረብ (Presentation) በዲፕሎማ ደረጃ ያሉ ተማሪዎች የሠሯቸው ሥራዎች ናቸው። በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ከወሰድኳቸው ከአራቱም ኮርሶች የ10 ደቂቃ የጽሑፍ ዝግጅት የማቅረብ ሥራ (Presentation) የገጠመኝ በአንዱ ኮርስ ብቻ ነው። ሌሎቹ ኮርሶች በሙሉ በአንድ ጊዜ ፈተና ያላቁ ነበሩ። ወይም ትልቁ ወረቀት ተብሎ የጻፍኩት 5 ገጽ ብቻ ነበር። ይህም ሆኖ ግን፣ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች የንባብ ባሕል በማስፋፋት ረገድ ቢያንስ እሁን እስካላንበት ጊዜ ድረስ ጥሩ ዝና ይኑራቸው እንጂ፣ ተጠቃሚዎቹ ግን የዚያኑ ያህል ዝግጁነታቸውንና ተነሣሽነታቸውን በተፈለገው መጠን ሲያሳዩ አይስተዋልም። ለምሳሌ፣ ባለፉት ስድስት ዓመታት ውስጥ በበርካታ የአገራችን ክፍሎች ተዘዋውረው በማስተማር እንዳጤንኩት፣ ብዙዎቹ ተማሪዎቹ በአንድ መንፈቀ ዓመት እስከ 300 መቶ ገጾች ማንበብ በጣም እንደሚከብዳቸው ሲነገሩኝ፣ አልሰማ ብዬአቸው እንዲያነበቡ ሳበረታታቸውና ስንፋፋቸው ጥቅሙን አይተው መጨረሻ ላይ፣ «እግዚአብሔር ይስጥልኝ» ያሉኝ ነበሩ። ከውሱን ልምዴ በመነሣት እንደ ገመገምኩት ከሆነ፣ «ሜዳውም ፈረሱም ይኸው» ተብሎ እንኳ «ጭንቅ ለምኔ!» ዓይነት አካሄድ ጠፍቶ አልጽፈ ለማለት ጊዜው ገና እንደ ሆነ ይሰማኛል። በዚህን ዓመት አንድ በሥነ መለኮት በድኅረ ምረቃ (Graduate School) የሚያስተምሩ አስተማሪ ስለ

ተማሪዎቻቸው የገባብ ባሕል ያጋሩኝ እውነት፤ «ተማሪዎች ፊተና ለማለፍ ወይም የቤት ሥራ ለመሥራት ካልሆነ በስተቀር ንብን ይወዳሉ ብዬ አልናገርም» ብለውኛል።

ያም ሆነ ይህ ግን የገባብ ባሕል በአገራችን ባሉ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ አርኪ ነው ለማለት አንችልም። የሥነ-መለኮት ተቋማትም የገባብ ባሕልን በማሳደግ በኩል የተጣለባቸውን ከፍተኛ ኃላፊነት የመወጣት አደራ እንዳለባቸው በመቀበል የተማሪዎቻቸውን አመለካከት ሊሞግቱና ለገባብ ፍቅር እንዲያድርባቸው ሊያደርጉ ይገባል። ይህን ኃላፊነት በሚመለከት ለዚህ ተብሎ በተመደበው ምዕራፍ በስፋት እንመለከተዋለን። ነገር ግን ለዚህ ሥራ በቤተ ክርስቲያን ዙሪያ ባሉ አገልጋዮች ዙሪያ ብቻ ሳይሆን የሥነ-መለኮት ተማሪዎችን የገባብ ልምዳቸውን እንዲያካፍሉኝ በጠየቅኳቸው መሠረት ወደ ሥነ-መለኮት ትምህርት ቤት ከመግባታቸው በፊት ስለነበረው ስለ ግል የገባብ ልምዳቸው አካፍለውኛል። በተጨማሪም ከ2002-2005 ድረስ በተከታታይ በሥነ መለኮት ተማሪዎች ዙሪያ ጥናት አድርጌለሁ። ስለ ጥናትና ምርምር (ሪሶርች) አሠራር በኢቫንጀሊካል ቲዮሎጂካል ኮሌጅ ውስጥ በማስተማር ደግሞ ተመሳሳይ ነገር አይቼለሁ።

በአብዛኛው የእነኚህ ተማሪዎች የገባብ ባህል በትምህርት ቤት በነበሩባቸው ወቅቶች ያነበቡአቸው በነበሩ መማሪያ መጻሕፍት ላይ የተመሠረተ እንደ ሆነ ከሦስት ዓመት ተኩል ጥናቴ ለመረዳት ችያለሁ። ይህ ማለት ደግሞ ተማሪዎች ትምህርት ቤት በነበሩበት ወቅት ትምህርቱን መጨረስ ግዴታቸው ስለነበረ ያነበቡ እንደ ነበረ ተመልክቷል። ለምሳሌ፡- በእነኚህ ሦስት ዓመት ተኩል በማስተምርበት ትምህርት ቤት ውስጥ ጥናቱን ያካሄድኩባቸው ተማሪዎች የትምህርት ዳህረ መነሻ (Background) ኮሌጅ ወይም ዩኒቨርሲቲ የጨረሱ፤ የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ያጠናቀቁ፤ የቴክኒክ ሙያ

ት/ቤት የተማሩ፤ በሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት የተማሩ ናቸው። እነኚህ ከተለያዩ የሕይወት ጉዞ የመጡ የሥነ - መለኮት ተማሪዎች ያነበቡአቸው ከነበሩአቸው የመማሪያ መጻሕፍትና ሌሎች ክርስቲያናዊ መጻሕፍት ውስጥ የሚከተሉት ይገኙባቸዋል፡- ልቦ ወለድ፤ መንፈሳዊ መጻሕፍት፤ መጽሐፍ ቅዱስ፤ ጋዜጣ፤ ጂኦግራፊ፤ ሂሳብ፤ ሳይንስ፤ ሥነ - ምግባር፤ የሥነ - መለኮት መጻሕፍት፤ የፖለቲካ መጻሕፍት፤ ታሪክ፤ ፊሎሶፊ፤ ቋንቋና የመሳሰሉት ናቸው።

እነዚህ የሥነ መለኮት ተማሪዎች በገባብ ልምዳቸው ላይ እንቅፋቶች ይበዙባቸው እንደነበረም አልሸሸጉም። ለምሳሌ፤ ሳይሆን ንብን የዕለት ተዕለት ተግባራቸው እንዳያደርጉት ከተቸገሩባቸው ነገሮች መካከል ብዙ መጥቀስ ይቻላል። ለጊዜው ግን ለሦስት ዓመት ተኩል በተከታታይ ጥናቱን ባካሄድኩባቸው በተለያዩ ተማሪዎች ላይ ያጤንኳቸው ዋና ነገሮች የሚከተሉት ናቸው።

1. የጀመሩትን መጽሐፍ አንብቦ አለመጨረስ፤
2. የችሎታ ማነስ፤
3. ለገባብ ሕይወት ራስን አለማስገዛት (የዲሊፕሊን) ችግር፤
4. የባህል ተጽዕኖ፤
5. ለማንበብ ዕድሉ አለመኖር፤
6. ለማንበብ ትዕግሥት ማጣት፤
7. የሚነበቡ መጻሕፍት አጥረት፤
8. ከግንዛቤ እጦት የተነሣ ቤተ ሰብ ለገባብ የሚሰጠው ቦታ ዝቅተኛ መሆን፤
9. ጊዜ ማጣትና የገባብ ባህል አለመዳበር፤
10. የተነበበውን የመረዳት ችሎታ አለመዳበር፤
11. የኃላፊነት መደራረብ (የቤተ ሰብ፤ የሥራ፤ ወዘተ...)።

12. ቤተ ክርስቲያን በንባብ ላይ የያዘችው የተሳሳተ አመለካከት፤

13. የንባብ ልምድ ለማዳበር የቁርጠኝነት ማነስ የሚሉት ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

እንግዲህ የሥነ-መለኮት ተማሪዎች ዳህረ (background) በንባብ ልምድ የዳበረ አለመሆን ወደ ሥነ-መለኮት ት/ቤት ከገቡም በኋላ ከችግሩ ቶሎ እንዳይላቀቁ የሚያደርጋቸው ነገር ሆኖ አለ።

ከላይ ከተዘረዘሩ ነጥቦች በመነሣት መገመት እንደሚቻለው፤ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ በተለይ የአገልጋዮች፤ የምእመናንና የሥነ-መለኮት ተማሪዎች የንባብ ባሕል እንደሚገባው እንዳልዳበረ ያሳያል። ይህን አሳብ ማጠቃለል የምፈልገው በ1996 ዓ.ም ከአምስት ሰዎች ጋር በነበሩኝ የውይይት ጊዜያት አጠቃላይ በአገሪቱ ውስጥ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ስላለው የንባብ ባሕል በማተት ይሆናል። ተመሳሳይ በንባብ ዙሪያ የተደረገ አስተያየት በዚሁ ሥራ ውስጥ በስፋት እንመለከታለን። ለጊዜው ግን ከዚህ ቀጥሎ የማነሣቸውን የአምስት ሰዎች ምስክርነት እንመለከታለን።

እነኚህ አምስቱም ሰዎች እያንዳንዳቸው ቢያንስ ከ12-20 ዓመታት በሙሉ ጊዜ የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ያሳለፉ ሲሆን፤ የአገልግሎታቸው ሽፋን አብዛኞቹን የወንጌላውያን ቤተ እምነቶችን ያካለለ ነው። የሰዎቹን ቃል በቃል አስተያየት ነው ያስቀመጥኩት። እነኚህ ሰዎች በሙሉ የሊቫንጀሊካል ቲላሎጂካል ኮሌጅ ተማሪዎች ሲሆኑ፤ አራቱ ተመርቀው ወደየመጡበት ተመልሰው በማገልገል ላይ የሚገኙ ናቸው።

(1) አቶ «ተስፋዬ ድልበቶ» የመጡት ከምዕራብ ኢትዮጵያ ከጂማ አካባቢ ነው።

«በአጠቃላይ ሲታይ የንባብ ባሕል በዚህ አካባቢ በጣም ደካማ ነው። ከቤተ ክርስቲያን መሪዎች ይልቅ ትንሽም ቢሆን፤ መጻሕፍትን ለማንበብ የሚፍጨረጨሩት ምእመናን ናቸው። ሆኖም ግን፤ የሚነበቡት ነገሮች ጋዜጦችና መጽሔቶች ናቸው። አገልጋዮች አንባቢዎች ካለመሆናቸው የተነሣ በመሪዎችና በምእመናን መካከል አንዳንድ ጊዜ ግጭቶች ይነሳሉ። ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ለማንበብ ተነሣሽነቱ ቢኖርም እንኳ፤ መገንድ የሚያሳይ ሰው የለም።»⁴⁰

(2) አቶ «አበራ አፍር» የመጡት ከደቡብ ኢትዮጵያ ከሲዳማ አካባቢ ነው።

«ሙሉ ጊዜያቸውን ለጥተው የሚያገለግሉ አገልጋዮች መጻሕፍት አያነቡም። ጋዜጦችንና መጽሔቶችን የሚያነቡ ሰዎች በጣም ጥቂቶች ናቸው። እንዲያውም በአንድ ወትት የመጻሕፍት መሸጫ ቤት ከፍተን ገዥ አጥተናል። በጣም የሚገርመው ነገር ከዚሁ የመጻሕፍት መሸጫ ቤት ከአራት እስከ አምስት መጻሕፍት ብቻ ተሸጠው መጨረሻ ላይ የመጻሕፍት መደብሩ የሸቀጣ ሸቀጥ ቤት ተደርጓል። ቤተ መጻሕፍት አለን፤ ነገር ግን አገልጋዮች ዝር አይሉም። የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች ራሳቸው በቀን አንድ ምዕራፍ አንበቡ ለምን ተባልን ብለው ከእኔ ጋር ግብግብ ፈጥረው ነበር። ከዚህ የተነሣ፤ ሕዝቡ መጻሕፍትን ስለማያንብቡ በእግዚአብሔር ቃል ሥር የሰደደ አይደለም። ከዚህም የተነሣ በሐሰት ትምህርት ይወሰዳል፤ ከአንዱ ቤተ ክርስቲያን ወደ ሌላው ቤተ ክርስቲያን ይከበልላል፤ ሕዝቡ ለራሱ ጥያቄ ምላሽ ሊያገኝ አልቻለም፤ በመልካም ሥነ-ምግባር የታነጸ ሕይወት የለውም፤ አገልጋዮች ምእመኑን የመጠበቅ ብቃት የላቸውም።»⁴¹

(3) አቶ «ማሉታ ማጋ» የመጡት ከደቡብ ኢትዮጵያ ከጋሙ ጉፋ አካባቢ ነው።

አልተነገረም። በአካዳሚ ትምህርት ቤቶችም የማደፋፈር ተግባር አይታይም። እኒ ራሴ ማንበብ የጀመርኩት ወደ ሥነ-መለኮት ኮሌጅ ገብቼ ነው። ለአሥር ዓመት ያህል በመጻሕፍት መሸጫ ቤት ሠርቼአለሁ። በእነዚያ ዓመታት ውስጥ አንድም የቤተ ክርስቲያን መሪ መጻሕፍት ለማንበብ ተመዝግቦም ይሁን ገዝቶ አይቼ አላውቅም። ከ10-15 ዓመት ድረስ ሳይሸጡ የተቀመጡ መጻሕፍት ነበሩ። መጻሕፍትን ነፃማንበብ የተነሣ በመሪዎችና መጻሕፍት በሚያነቡ ዘጠኝ ምእመናን መካከል ግጭቶች ይፈጠሩ ነበር። ይባሉኑ የቤተ ክርስቲያንን መተዳደሪያ ደንብ በቅጡ የማያውቁ መሪዎች ነበሩ። ይህም አገልጋይ መሪዎች ሁሉ የራሳቸውን አሳብ አፍላቂዎች በመሆን የምእመኑን ዕድገት እንዲገድቡ አጋጣሚ ፈጥሮላቸዋል።»⁴²

(4) አቶ «ኤርምያስ ፍቅረ ሥላሴ» የመጡት ከደቡብ ኢትዮጵያ ከባሌ አካባቢ ነው።

«በዚህ አካባቢ የንባብ ባሕል የለም። በግሌ ቤተ ክርስቲያን በሁሉም ነገር ዓለምን ትቀድማለች የሚል እምነት ነበረኝ። የሆነው ግን የተገቢባቸው ነው። ለውጥ ቢመጣ ብዬ መጻሕፍት እየገዛሁኝ ለብዙ አማኞች እሰጥ ነበር። ነገር ግን ምእመናን ተባራሪ የሆነ ነገር ከማንበብ ውጭ፤ የተማረውም ያልተማረውም አንባቢ አይደለም። ቤተ ክርስቲያን ውስጥ የማንበብን ጥቅም አስመልክቶ የሚሰጥ ትምህርት የለም። እኔም ሮን አጨልሞ ካልሆነ መጻሕፍትን በማንበብ እኔም ሮን ለእግዚአብሔር ክብር የማሠራቱ ነገር የለም። እኔ ራሴ እኔም ሮን አለመጠቀም ኃጢአት እንደ ሆነ የገባኝ ወደ ሥነ መለኮት ትምህርት ቤት ከገባሁኝ በኋላ ነው። የአገልጋዮችም ዋነኛ ችግር ወደ ጸሎቱ እንጂ ወደ ንባቡ አለመድፈራቸው ነው።»⁴³

(5) አቶ «ኤርምያስ በቀለ» የመጡት ከአዲስ አበባ ነው።

«መንፈሳዊ መሪዎች ስለማያነበቡ ሌላውም ሰው አያነበም። የሚያነበቡ መሪዎች ቢኖሩ ኖሮ፤ ሌላውን ሰው ማነሣሣት ይችሉ ነበር። በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት አካባቢ ሰሜና ተናጋሪ ብቻ በገቡአል። ወጥ የሆኑ መጻሕፍት የሉም፤ ያሉንም ተርጓሚዎች እንጂ ጸሐፊዎች አይደሉም። በሥልጣን ላይ ያሉ ሰዎች ለውጥ ማምጣት አለባቸው። አሁን አሁንም መጋቢያን ለአማካሪነት ጊዜ ሲኖራቸው፤ ለንባብ ግን ጊዜ የላቸውም። ምእመናንም መጽሐፍ ቅዱስ ስለማይማሩ የምእመናን የሥልጣን ማዕከል መጽሐፍ ቅዱስ መሆን ሲገባው፤ መሪዎች እየሆኑ ነው።»⁴⁴

3.4 ንባብና ከፍተኛ የሥነ መለኮት ኮሌጆች

ንባብና የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት የሥነ-መለኮት ኮሌጆች።

ከዚህ ቀደም ብለን እንደ ተመለከትነው፤ የንባብ ባሕል በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ በሚገኙ በሥነ-መለኮት ተማሪዎች ዙሪያ አጥጋቢ ደረጃ ላይ ደርሷል ለማለት ያስቸግራል። ይሁን እንጂ፤ አጋጣሚውን ለሚጠቀሙ ተማሪዎች የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች እንጸራዊ በሆነ መልኩ ለንባብ ምቹ ስፍራና በጥቂቱም ቢሆን በቂ በሆነ መልኩ የሚነበቡ መጻሕፍት ለአንባቢ ያቀርባሉ። ይህም ሆኖ ግን፤ የንባብ ባሕል መታየት የሚኖርበት ከሥነ-መለኮት ተማሪዎች አኳያ ብቻም ሳይሆን፤ በአገራችን ውስጥ ካሉ ከሥነ-መለኮት ኮሌጆች ከራሳቸው አኳያ ጭምር ሊሆን ይገባል። ከዚህ በመቀጠል ወደዚሁ ውይይት እናመራለን።

የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ዓላማ

የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ዓላማ እንደ የትምህርት ቤቶች ሊለያይ ቢችልም፤ የጋራ የሆነ ዓላማ መኖሩ ደግሞ የሚታወቅ ነው። በኢትዮጵያ በሚገኙ በአብዛኛዎቹ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ውስጥ በማስተማር እንደ ተመለከተኩኝ ከሆነ፤ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ሦስት ቁልፍ አቅጣጫዎችን የሚዳሰስ የጋራ የሆነ ዓላማ አላቸው።

ሀ- አእምሮን በዕውቀት መድረስ፡- ይህም ተማሪዎችን በመረጃ ዕውቀት ማዘጋጀትን በተመለከተ ነው።

ለ- ልብን ለተግባር ማዘጋጀት፡- ይህም የአእምሮን ዕውቀት ወደ ተግባር መለወጥን በተመለከተ ነው።

ሐ- ተማሪዎችን በክህሎት ማስታጠቅ፡- ይህም በእንቅስቃሴ የሚታይ የክህሎት ዕውቀትን በተመለከተ ነው።

እነዚህ ከላይ የተቀመጡ ሦስት አቅጣጫዎች የትኞቹም የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ሊዘነጉላቸው የማይገቡላቸው ናቸው። የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ዓላማ የተማሪዎችን አእምሮ፤ ልብና እጅ በዕውቀትና በክህሎት ማስታጠቅ ብቻ ሳይሆን፤ ከዚያ አልፎ የሚያስተምሩ አስተማሪዎች ራሳቸው በተጠቀሱት በሦስቱም አቅጣጫዎች የበለጸጉና የጠነከሩ ሊሆኑ ይገባል። ይህን እውነት እንደ ያዘን ደግሞ የአእምሮ፤ የልብና የክህሎት ትስስር የማይነጣጠሉ ነገሮች መሆናቸውን መረዳት አስፈላጊ ነው። ይህ ከሆነ ደግሞ ከሦስቱ ነገሮች ውስጥ አንዱ እንኳ ቢጎድል፤ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ዐበይት ዓላማ እክል የሚገጥመው ይሆናል።

የሥነ-መለኮት ኮሌጆች አጥጋቢ በሆነ መልኩ ዓላማቸውን ለማሳካት የሚፈልጉ ከሆነ ለተማሪዎቻቸው የሚሰጡት የአእምሮ፤ የእውቀት፤ የተግባርና የክህሎት ማስታጠቅ አገልግሎት ምርጫ ብቻ

ላይሆን ግዴታቸው መሆን ይኖርበታል። ይህን ደግሞ ማድረግ የሚቻለው እንዴት እንደ ሆነ መጠየቅ፤ መወሰድ የሚገባው ርምጃ እንዲታወቅ በር ይከፍታል። ውሱን ከሆነው ልምድ በመነሣት እንደምንምተው፤ በኢትዮጵያ ውስጥ ያሉ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች የትምህርት አሰጣጥ የሚደገፈው በአብዛኛው በክፍል ውስጥ በሚሰጡት ገለጻዎች (ሌክቸሮች) ላይ ነው። ከዚህ ቀደም እንደ ተነሣው፤ የሥነ-መለኮት ተማሪዎች ብዙ ወረቀቶችን ይጻፉ እንጂ፤ እነዚህ የሚጻፉ ወረቀቶች ተማሪዎቹን በአገራቸው የሚገኙትን ችግሮች ይሁን መልካም ነገሮች፤ ወጥ በሆነ መልኩ ሠርተው ጠለቅ ወዳለ ምርምር ውስጥ እንዲገቡ የሚያደርጓቸው ናቸው ማለት ያስቸግራል። ይህ ደግሞ የሚያሳየን የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች በአገራችን ውስጥ ወጥ የሆኑ ሥራዎች ተማሪዎቻቸውን በማሠማራት ረገድ ገና ብዙ ሥራ እንደሚጠበቃቸው ነው። ምን አልባት በዲግሪና በዲፕሎማ ደረጃ የምርምር ሥራ እንዴት ይህን ያህል ይጠበቃል ሊባል ይቻል ይሆናል። ነገር ግን፤ በዚሁ በዲግሪና በዲፕሎማ ደረጃ ሊሠሩ የሚችሉትን ነገሮች ክርስቲያኑ ማገበረሰብ የበለጠ ሊጠቀምበት በሚችል መልኩ መሥራት ስለሚቻል የችግሩ አሳሳቢነት ከግምት ውስጥ ሊገባ የግድ ነው።

እንግዲህ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ዐቢይ ዓላማችን ነው ብለው ያነገቡት ነገር ተማሪዎችን በአእምሮ፤ በተግባርና በክህሎት ማሳደግ ከሆነ፤ የንብብ ባህል ጠንክር ባለ መልኩ ካልዳበረ ደግሞ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ዓላማቸውን ለመተግበር እክል የሚገጥማቸው ይሆናል። «የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች በአገራችን የንብብ ባህል ያላዳበሩ ናቸው ወይ?» ብለን ልንጠይቅ እንችል ይሆናል። ለዚህም ምላሹ በተወሰነ ደረጃ የንብብ ባሕል አለ፤ ሆኖም ግን፤ «ምን ያህል አጥጋቢ ነው?» ለሚለው ወሳኝ ነገር የሚከተለውን መረጃ መቃኘቱ ጠቃሚ ይሆናል።

በመስከረም 2005 (1998 ዓ.ም) በአዲስ አበባ በሚገኙ በስምንት የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ላይ ከንባብ ጋር በተገናኘ መልኩ ያደረግሁትን የናሙና ዳሰሳ መመልከቱ ሙሉ በሙሉ ባይሆንም የንባብ ባሕልን በፋትና ጥበት በተመለከተ የተወሰነ መረጃ ሊሰጠን ይችላል። ለዚህ የናሙና ዳሰሳ ጥናት የተወሰዱ ትምህርት ቤቶች የሚከተሉት ናቸው። ስምንቱም ኮሌጆች የሚገኙት አዲስ አበባ ውስጥ ነው።

- 1- ኢቫንጅሊካል ቲዮሎጂካል ኮሌጅ (ኢቲሲ)
- 2- መሠረተ ክርስቶስ ኮሌጅ (መክኮ)
- 3- ፔንቴኮስታል ቲዮሎጂካል ኮሌጅ (ፔቲኮ)
- 4- መካነ የሱስ ሴሚናሪየም (መየሴ)
- 5- አዲስ አበባ ባይብል ኮሌጅ (አአባኮ)
- 6- አዲስ አበባ ሙሉ ወንጌል ባይብል ኮሌጅ (አአመ-ባኮ)
- 7- ኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል ባይብል ኮሌጅ (ኢመ-ባኮ)
- 8- ብርሃነ ወንጌል ቲዮሎጂካል ኮሌጅ (ብወቲኮ) ናቸው። ከላይ ለተጠቀሱት ስምንቱም የሥነ-መለኮት ኮሌጆች የቀረቡ ጥያቄዎችና የተገኙት ምላሾች በሠንጠረዥ ውስጥ ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል።

ጥያቄዎች	ኢቲሲ	መክኮ	ፔቲኮ	መየሴ	አአባኮ	አአመ-ባኮ	አአመ-ባኮ	ብወቲኮ
1. የኮሌጃችሁ (ሴሚናሪያችሁ ዕድሜ ስንት ነው?)	22 ዓመት	11 ዓመት	12 ዓመት	45 ዓመት	12 ዓመት	8 ዓመት	18 ዓት	6 ዓመት
2. ምን ያህሉ-ቺ በኢትዮጵያ ዐውድ የራሳቸውን መጻሕፍት አሳትመዋል?	4	6	የለም	5	የለም	የለም	የለም	የለም
3. ከመምህራን ውስጥ የኮሌጅ መማሪያ የጻፉ አሉ?	አዎን	አዎን	የለም	አዎን	የለም	የለም	የለም	የለም
4. መምህራን ለዓለም አቀፍ ጆርናሎች መጣጥፍ አበርክተዋል?	አዎን 1 ሰው	አዎን	የለም	አዎን	የለም	የለም	የለም	የለም
5. በሥነ-መለኮት ዙሪያ ምርምር የሚደረግበት ሊገኝበት አላችሁ?	የለም	የለም	የለም	አዎን	የለም	የለም	አዎን 1 ግን የተጠናከረ አይደለም	የለም
6. የራሳችሁ መጽሐፍት አላችሁ?	የለም	የለም	የለም	ነበር አሁን የለም	የለም	የለም	የለም	የለም
7. የሕዝብ ሊካቸርቶ በት/ቤታችሁ ይቀርባሉ?	አንዳንድ	በቅርቡ ተጀምሯል	የለም	አዎን 1 ግን ደካማ ነው	በዓመት አንዴ	የለም	የለም	አንዳንድ
8. ዘወትር በምርምር ጥናት የሚረፍችሁ አስተማሪ አላችሁ?	የለም	የለም	የለም	የለም	የለም	የለም	የለም	የለም
9. በትምህርት ቤታችሁ የሚገኙትን	መሳሰለ A	ሰፊ 5 ብቻ	መሳሰለ A አለበ	ደካማ	ደካማ	በጣም ጥሩ	ደካማ	ጥሩ

	የተማሪዎቻችሁን የንግብ ባሕል እንዴት ትገመግሙታላችሁ?	አለበት	ሲሆን ምን ጥሩ ነው	ት					
10	አጠቃላይ የንግብ ባሕል በኢትዮጵያ ምን ይመስላል?	በጣም ደካማ	ደካማ	ደካማ	መሻሻል አለበት	ደካማ	መሻሻል አለበት	ደካማ	መሻሻል አለበት
11	አጠቃላይ ግምገማዊ ውጤት	አጥጋቢ አይደለም	አጥጋቢ አይደለም	አጥጋቢ አይደለም	አጥጋቢ አይደለም	አጥጋቢ አይደለም	አጥጋቢ አይደለም	አጥጋቢ አይደለም	አጥጋቢ አይደለም

ከላይ ከተቀመጠው ሠንጠረዥ መረዳት እንደሚቻለው ስድስቱ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ለአንድ ወይም ከዚያ በላይ አሥርት ዓመታት በአገራችን የቆዩ ናቸው። በአጠቃላይ እነኚህ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ለአገራችን ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት እየሰጡ ያሉት አገልግሎት እጅግ በጣም ጠቃሚ ነው። በሌላ መልኩ ደግሞ የንግብ በህልን ለማሳደግ አሁን የበለጠ መሥራትና ረዥም ጉዞ መጓዝ እንደሚኖርባቸው ግልጽ ነው።

ከላይ ከተጠቀሱት ከስምንቱ የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ሦስቱ ብቻ (ኢቲሲ፣መክኮ እና መየሴ) በጎትመት ረገድ ውሱን ልምድ አላቸው። የተቀሩት ትምህርት ቤቶች ምንም ልምድ የላቸውም። ለዓለም አቀፍ ጆርናሎች መጣጥፎችን ያበረከቱት አሁንም ሦስቱ ትምህርት ቤቶች (ኢቲሲ፣መክኮና መየሴ) ብቻ ሲሆኑ እነኚህ ት/ቤቶች እንኳ ሲሆኑ ያላቸው አስተዋጽኦ ገና ሊያድግ የሚገባው ነው። ከመካነ የሱስ ሴሚናሪየም እና ከኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል ባይብል ኮሌጅ በስተቀር ሌሎች ት/ቤቶች የምርምር ማዕከል የላቸውም።

የጥናት ምርምሮችን ለመጀመር በር ከፋች የሆኑ በየኮሌጁቹ ውስጥ መዘጋጀት ያለባቸው መጽሔቶች በስምንቱም ለዳሳሳ በተጠኑ ትምህርት ቤቶች ውስጥ አልተጀመሩም። ሁሉን አቀፍ የአደባባይ ገለጻዎች (Public Lectures) በስፋት እየተሰጡ አይደሉም። የምርምር

(የሪሰርች) አስተማሪዎች አለመኖር ደግሞ ሌላው በሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶቹ ውስጥ ያልተጀመረ ነገር ነው።

ከስምንቱም የሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች በተገኙ ምላሾች መሠረት የሥነ-መለኮት ተማሪዎች የንግብ ባሕልና የአጠቃላይ የአገሪቱ የንግብ ባሕል አጥጋቢ ደረጃ ላይ የደረሰ አይደለም። ይህም መሆኑ ዛሬ ለሚታየው የደክመ የንግብ ባሕል አስተዋጽኦ እያደረገ ይገኛል።

እንግዲህ እስከ አሁን ከታየው ዳሳሳ በመነሣት ለመተንበይ እንደሚቻለው፣ የንግብ ባሕል የደክመው በሥነ-መለኮት ተማሪዎች ዙሪያ ብቻም ሳይሆን፣ በሥነ-መለኮት ትምህርት ቤት አስተማሪዎችም (ትምህርት ቤቶቹ) ደረጃ ጭምር ነው።

በሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ደረጃ የንግብ ባሕል ያላደገበትን ምክንያት እንዘርዝር ቢባል ብዙ ብዙ ማለት ይቻል ይሆናል። ለምሳሌ ያህል፡- የሰው ኃይል እጥረት፣ የንግብን ባሕል ለማሳደግ የሚያስችል የምርምር ችሎታ ያለው ሰው እጥረት፣ በፒ.ኤች.ዲ ደረጃ የተማሩ ሰዎች ቁጥር እናሳ መሆን፣ የአስተዳደር ሥራ ጫና፣ የበጀት እጥረት፣ ወዘተ... ምክንያቶች ተብለው ሊቀርቡ ይችሉ ይሆናል። እውነት እንነጋገር ከተባለ ደግሞ፣ ችግሮች መኖራቸው ግልጽ ነው። ሆኖም ግን፣ በአገራችን እንደሚተረተው፣ «ከልብ ካለቀሱ እምባ አይገድም» እንዲሉ፣ በንግብ ባሕል ዙሪያ ያሉትን መሠረታዊ ችግሮቻችን ካወቅን በኋላ በጋራ መፍትሔ መፈለግ የማይቻል አይሆንም። በሥነ-መለኮት ትምህርት ቤቶች ዙሪያ የንግብ ባሕል ተጠናክሮ ማደግ አለበት። ስለዚህም ይህ የንግብ ባሕል መሻሻል አስፈላጊነት የሁላችንም መሻት ከሆነ ከዚህ ቀደም በሠራናቸው መልካም ሥራዎች ላይ የበለጠ ሥራ ለመሥራት መነሣሣት አስፈላጊ መሆኑ ከግምት ሊገባ ይገባል።

3.5 የክርስቲያን ሥነ-ጽሑፍ አሳታሚ ድርጅቶችና አሠራሮች

የገዛብ ባህል እንዲዳብር የሥነ-ጽሑፍ ጎትመት አስፈላጊ ስለሆነ በአገራችን ያሉ የክርስቲያን አሳታሚ ድርጅቶችን ሥራ መቃኘት ስለ ሕዝብ ክርስቲያኑ የገዛብ ባህል የሚሰጠን መረጃ ይኖረዋል። በአዲስ አበባ ለሚገኙ በአገር አቀፍ ደረጃ የክርስቲያን ሥነ-ጽሑፍ አሳታሚና መጻሕፍት አከፋፋይ ለሆኑ ለሰባት ድርጅቶች ከተሰጡት ቃለ መጠይቆች የተገኘው ውጤት ከዚህ እንደሚከተለው ተቀምጦአል።

1. ምን ዓይነት መጻሕፍትን ታሳትማላችሁ?

አሳታሚ ድርጅቶች	የመጻሕፍቱ ዓይነት
3	መንፈሳዊ (የጥምና)
4	አካዳሚክ፣ በራሪ ጽሑፎችንና ተመሳሳይ ሌሎች መጻሕፍትን

2. ምን ዓይነት መጻሕፍት በተደጋጋሚ ታሳትማላችሁ?

አሳታሚ ድርጅቶች	የመጻሕፍቱ ዓይነት
5	መንፈሳዊና አካዳሚ
1	በራሪ ጽሑፎች ምላሽ አልተሰጠም

3. ምን ዓይነት መጻሕፍት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ቸል የተባሉ ይመስላችኋል?

አሳታሚ ድርጅቶች	የመጻሕፍት ብዛት
------------	------------

5	የማማከር/ ሳይከሰቱ/ የሥራ ሥነ ምግባር፣ ድህነትና መሰል የአካዳሚ መጻሕፍት ናቸው
1	የሕፃናት፣ ወጣቶችና ሴቶች
1	መልስ አልተሰጠም

4. የማሳተሚያ ዋጋ እንዴት ነው?

አሳታሚ ድርጅቶች	የተሰጠው ምላሽ
6	ውድ
1	ተመጣጣኝ

5. የማተሚያ ቤትም የክርስቲያኑን አገልግሎት አለው?

አሳታሚ ድርጅቶች	የተሰጠው ምላሽ
2	የለውም
3	አዎን
2	መልስ ያልሰጡ

6. በአብዛኛው የሚታተሙ መጻሕፍት ትርጉም ወይስ አገራዊ ናቸው?

አሳታሚ ድርጅቶች	የመጻሕፍቱ ዓይነት
5	ትርጉም
1	አገራዊ
1	ምላሽ አልተሰጠም

7. የክርስቲያን ማተሚያ ቤቶች ጥራት እንዴት ነው?

አሳታሚ ድርጅቶች	የተሰጠው ምላሽ
7	ጥሩ

8. የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት የክርስቲያን ሥነ ጽሑፍ በማሳተም ረገድ ያላቸው ተሳትፎ ከሌሎች መንፈሳዊ ድርጅቶች ጋር ሲወዳደር ምን ያህል ነው?

አሳታሚ ድርጅቶች	መልስ
6	በጣም ዝቅተኛ
1	አጥጋቢ አይደለም

9. የክርስቲያን ሥነ-ጽሑፍ አሳታሚ ድርጅቶች ዋና ዓላማ ምንድን ነው?

የአሳታሚ ድርጅቶች	ዓላማ
7	ክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍን ማስፋፋት

እንግዲህ ከክርስቲያን ሥነ-ጽሑፍ አሳታሚ ድርጅቶች የተገኘው መረጃ የሚያመለክተው በሕዝብ ክርስቲያኑ ዙሪያ በግምባር ቀደምትነት የሚነበቡ መጻሕፍት የጥሞና (Devotional) ናቸው። የሌሎቹ መጻሕፍት የጎትመትና የተነባቢነታቸው ስፋት በጣም አዝጋሚ ነው። በተለይም የማማከር፣ የሥነ ልቦና፣ የሥራ ሥነ ምግባር፣ ድህነትና መሰል ሌሎች የአካዳሚ መጻሕፍት ትኩረት አልተሰጣቸውም። የክርስቲያን ማተሚያ ቤቶች ጥራት ጥሩ መሆኑ የሚደገፍ ቢሆንም፣ ለንባብ ባህል ማደግ አንዱም ወሳኝ ሚና የሚጫወተው የጎትመት ውጤት ነው። ሆኖም ግን፣ የማሳተሚያ ዋጋ ውድ በመሆኑ ከሕዝቡ አኮኖሚ ጋር ተመጣጣኝ አይደለም። ከዚህ ጋር ተያይዞ ደግሞ

የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ከሌሎች መንፈሳዊ ድርጅቶች ጋር በመተባበር የክርስቲያን ሥነ ጽሑፍ በማሳተም ረገድ ያላቸው ተሳትፎ ዝቅተኛ ነው። በመሆኑም፣ የክርስቲያን ሥነ-ጽሑፍ አሳታሚ ድርጅቶች ዓላማ ክርስቲያናዊ ሥነ ጽሑፍን ማስፋፋት ቢሆንም፣ የንባብ ባህልን ለማሳደግ ገና ብዙ እርምጃ ወደ ፊት መጓዝ ይኖርባቸዋል።

የክርስቲያን መጻሕፍት አከፋፋዮች

ክርስቲያናዊ ሥነ-ጽሑፍ መኖሩ ብቻ በራሱ የተጻፈው ነገር በእንባቢ እጅ እንዲገባ አያደርግም። በመሆኑም የክርስቲያን ሥነ ጽሑፍ አከፋፋዮች ሚና እጅጉን አስፈላጊ ነው። ይህን በማመን በኢትዮጵያ ውስጥ ለአንጋፋ ክርስቲያን መጻሕፍት አከፋፋዮች ቃለ መጠይቅ በመበተን የተገኘውን ውጤት ከዚህ እንደሚከተለው አስቀምጧለሁ።

1. ባለፉት ዓመታት ምን ዓይነት መጻሕፍት አከፋፍላችኋል?

አከፋፋይ ድርጅቶች	የመጻሕፍቱ ዓይነት
4	መንፈሳዊ (የጥሞና) መጻሕፍት
1	አካዳሚ
1	ጋዜጣ
1	ሌሎች፣ ለመጽሐፍ ቅዱስ ት/ቤቶች የሚሆኑ መማሪያ መጻሕፍት

2. በኢትዮጵያ ውስጥ ያሉ ክርስቲያን እንባቢዎች ምን ዓይነት መጻሕፍት ማንበብ ይመርጣሉ?

የአከፋፋዮች ብዛት	የመጻሕፍቱ ዓይነት
2	አገራዊ መጻሕፍት
4	ትርጉም
1	አገራዊና ትርጉም

3. አንድ የተወሰነ መጽሐፍ ለመሸጥ በአማካይ ምን ያህል ጊዜ ይፈጃል?

አከፋፋዮች	ጊዜው
3	3 ዓመታት
1	5 ዓመታት
3	ምላሽ አልሰጡም

4. በስርጭት ብዛት በግንባር ቀደምትነት ተጠቃሽ የሆነው መጽሐፍ የቀ ነው?

አከፋፋዮች	ምላሽ
4	መንፈሳዊ
3	ምላሽ አልሰጡም

5. ምን ያህል የመጻሕፍት ማከፋፈያ ትርጉሚዎች በኢትዮጵያ ውስጥ አላችሁ?

የአከፋፋዮች ብዛት	ምላሽ
1	ከ 30 በላይ
1	በአዲስ አበባ ብቻ

5	ምላሽ አልሰጡም
---	-----------

6. ከልምዳችሁ በመነሣት የኢትዮጵያ ክርስቲያኖች የገዛብ ፍላጎት እንዴት ነው ትላላችሁ?

አከፋፋዮች	ምላሽ
2	ጥሩ
2	የማያረካ
3	ምላሽ አልሰጡም

7. መጻሕፍቶቻችሁን እንዴት ነው የምታስተዋውቁት?

3	በማስታወቂያ
4	በካታሎግ

8. የክርስቲያን ካልሆኑ የመጻሕፍት መሸጫ መደብሮች ጋር ግንኙነት አላችሁ?

አከፋፋዮች	ምላሽ
4	አዎን
3	ምላሽ አልሰጡም

9. ክርስቲያኖች እንዲያገቡ የመጽሐፍ ሻጮች ሚና ምን መሆን አለበት?

አከፋፋዮች	ምላሽ
--------	-----

7	ጥሩ ማስታወቂያ መሥራት፤ በበዓላት ሰጦን እና ለቤተ መጻሕፍት አገልግሎት ሲሆን የመጻሕፍት ሽያጭ ዋጋ ዝቅ ማድረግ ወዘተ.
---	--

የክርስቲያን ሥነ-ጽሑፍ አከፋፋዮች ሚና የገባቸው ባሕልን በማሳደግ ረገድ በጣም ጠቃሚ ነው። ይህም ሆኖ ግን፤ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ያለው የመጻሕፍት ስርጭት ሲታይ በአብዛኛው ወደ ጥሞና መጻሕፍት ያመዝናል። ይህ በራሱ ችግር ባይኖርበትም፤ ለገባቸው መጉልበት ግን ብዙም ፋይሳ አይኖረውም። በተጨማሪም፤ የአገባቸው ፍላጎት ከአገራዊ መጻሕፍት ይልቅ ወደ ትርጉም ሥራዎች ያጋድላል። የመጻሕፍት ሽያጭ ጊዜ በአማካይ ወደ 3 ዓመት ይፈጃል። በተወሰነ ደረጃ ይህ ሁለት ዋና ነገሮችን ሲያሳይ ይችላል። የገባቸው ባህል አለመቆጠር፤ የተጻፉ መጻሕፍት የአገባቸውን ቀልብ ሊሰቡ ባለመቻላቸው ሊሆን ይችላል። በሌላ መልኩ ግን፤ እንደ መጽሐፍ ከታተመ በኋላ ሦስት ዓመት መቆየቱ በራሱ የተጻፈውን መጽሐፍ ጥራት ማነስ አያመለክትም። ይህ በተለያዩ ምክንያቶች ሊከሰት ይችላል። የስርጭት አውታሮች በአገሪቱ ውስጥ በሰፋነት አለመዘርጋታቸው በራሱ ለገባቸው ባህል ማደግ እንቅፋት ነው። የመጻሕፍት ማስተዋወቁ መንገድ ማስታወቂያና በካታሎግ መገደቡ የራሱ የሆነ አሳታይ ተጽዕኖ አለው። ሕዝቡ ክርስቲያን የገባቸው ባህልን እንዲያገለግሉ ደግሞ የሚታተሙ መጻሕፍት ዋጋ መናር ሌላው መሰናክል ነው።

3.6 ገባቸው የቤተ ክርስቲያን የረጅም ጊዜ አገልጋዮችና የሥነ ጽሑፍ ባለሙያዎች በሕዝቡ ክርስቲያኑ የገባቸው ባህል ላይ የሰጡት ምስክርነት

ከዚህ በመቀጠል በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የገባቸው ባህል ምን እንደሚመስል ከበርካታ ዓመታት የአገልግሎት ልምዳቸው በመነሣት ተሞክሮአቸውን ያካፈሉኝን የ27 ሰዎችን እይታ እንደሚከተለው አቀርባለሁ። ሰዎቹው ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ሰዎች የተሰማሩበት የአገልግሎት ዓይነት፤ የአገልግሎት ዘመናቸውና የሚወክሉት ቤተ እምነት (Denomination) በጥናቱ ውስጥ ተካትቷል። እነኚህ ሰዎች በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ ያለውን የገባቸው ባሕል ከልምዳቸው አኳያ በአንድ አንቀጽ የሰነዘሩት የእያንዳንዳቸው አስተያየት ተቀምጧል።

1. ደቡብ ብሔር (ቱስ ዲ/ር)

የአገልግሎት ዓይነት፡- መምህርና የኢትዮጵያ የድህረ ሥነ-መለኮት ትምህርት ቤት ዲሬክተር

የአገልግሎት ዘመን፡- ከ30 ዓመታት በላይ

ቤተ እምነት፡- የኢትዮጵያ ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን መካነ ሊዮሱስ

የሕዝቡ ባሕል የተመሠረተው ከትውልድ ወደ ትውልድ ሲተላለፍ በመጣው አፈ ታሪክ ላይ ስለሆነ የገባቸው ባህል ለማዳበር ጊዜ ወሲባቸዋል። ሕዝቡ የሚያነገሩ ሳይሆን ሲነገሩበት መስማት የሚወድ መሆኑን በአገልግሎት ዘመኔ ለመረዳት ችለዋል። ከዚህ ጋር በማያያዝ ሁለት ነገሮችን መጥቀስ እወዳለሁ። የሕዝቡን የገባቸው ባሕል አንቀው የያዙ ነገሮች፡-

1. ሕዝቡ የገባቸው ባሕል እንዲያዳበር የሚያነሣው ባለመናሩ ነው። አሁን አቶ ምሕረቱ አያደረገ ያለው ሙከራ ታላቅ አስተዋጽኦ እንደሚኖረው እርግጠኛ ነኝ።

2. ለሕዝቡ በሚገባ በተላል ቋንቋ የተጻፉና የሕዝቡን የንባብ ፍላጎት የሚያነሳሁ፤ እያዘናኑ የሚያስተምሩ መጻሕፍት ባለመኖራቸው ነው።⁴⁵

2. ኢዮብ ማሞ (መጋቢ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- መጋቢ

የአገልግሎት ዘመን፡- 10

ቤተ እምነት፡- የክርስቲያን መቅደስ ቤተ ክርስቲያን

በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ያለው የማንበብ ባህል መሆን እንደሚገባው አይደለም። ነገር ግን ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ታላቅ የሆነ ለውጥ በወጣቱ እማኝ እየታየ ነው። በዚሁ ከቀጠለ ፈጣን የማንበብ ባህል እድገት ይታያል ብዬ አምናለሁ።⁴⁶

3. ብርሃኑ ሀብቱ ዶ/ር

የአገልግሎት ዓይነት፡- የቤተ ክርስቲያን መሪነት እስከ 1987 ዓ.ም

የአገልግሎት ዘመን፡- 30 ዓመታት ያህል

ቤተ እምነት፡- ብርሃኑ ወንጌል መጥምቃውያን ቤተ ክርስቲያን

በዓመታት ውስጥ በሂደት ያየሁት መጻሕፍትን የማንበቡ ልማድ የቀነሰ መሆኑን ነው። የዩኒቨርሲቲ ተማሪ በነበርሁበት ጊዜና በሥራ ዓለም በተሰማራሁባቸው የመጀመሪያዎቹ ጥቂት ዓመታት ውስጥ ብዙዎች መጽሐፍ እየተዋሉ ያነቡ ስለነበር፤ መጻሕፍቱን ማሰባሰብ ያስቸግረኝ ነበር። ከዚያ ወዲህ ግን ያሉኝ መጻሕፍት በርከት ብለው ላሉ የሚዋሉ ጥቂቶች በመሆናቸው መጻሕፍቱ ተጠብቀውልኛል። በቃሉ ትምህርት ሂደት ውስጥ ከአንዳንድ የቅዱሳን ሕይወት ታሪኮች ወይም የአገልግሎት ልምዶች ከተገለጹባቸው የታወቁ መጻሕፍት ለመጥቀስ ፈልጌ፤ ስንቶች መጻሕፍቱን እንዳነበቡ ሰጠይቅ፤ በቀለም ትምህርት ከገፉ ሰዎች መካከል እንኳን ያነበቡ በጣም ጥቂቶች ሆነው ነው የማገኘው። ከ1994 ዓ.ም ጀምሮ ሁለት እነስተኛ መጻሕፍት

አሳትሜ ለመጻሕፍት መደብሮች አሠራጭቻለሁ። በተለይ በቤተ ክርስቲያን ቅጥር ግቢ ውስጥ ካሉ የመጻሕፍት መደብሮች ብዙ መጻሕፍት አይገዙም። የማንበብ ፍላጎት የተሻለ ሆኖ ያገኘሁት መጻሕፍቱ ከያዙት ርእሰ ጋር አብሮ የሚሂድ ትምህርት አስተምሬ መጻሕፍቱን በማቀርብበት ጊዜ ነው።⁴⁷

4. ጉሥኒ ቡልቻ (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- የነገረ መለኮት መምህርና

የቃለ እግዚአብሔር አንባቢያን ማኅበር አስተባባሪ

የአገልግሎት ዘመን፡- ሦስት አሥርት ዓመታት

ቤተ እምነት፡- አዲስ አበባ ሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን

በጊዜው ይሞቅ የነበረው ባና የዛሬውን የማይምነት ብርድ ለመከላከል ዐቅሙ የሚያንስ ቢሆንም፤ ይህች አገር ሰፊ የጽሕፈትና የንባብ ልምድ እንደ ነበራት አይካድም። ያ ባህል አድማሱ ጠባብ በመሆኑና፤ እያደር እየለማ በመሄድ ፈንታ እየከሰመነ በመምጣቱ እጅግም ደማቅ ሆኖ አይታይም። ቢሆንም፤ ቅርስ ይከበራል፤ ለዛሬው ትውልድም መቀስቀሻ ይሆናል።

በዛሬ ጊዜ ላለው የንባብ ባህል አለመጠንከር የፊደል ማይምነት፤ የተነባቢ መጻሕፍት አጠት፤ መጽሐፍ የመግዛት ዐቅም መመናመን፤ የጸሐፊዎች ማነስ፤ የየዕለቱ ኑሮ ጫና፤ የአፍ ለአፍ የመረጃ ግንኙነት ሥር-ሰደድ መሆን፤ የሌሎች መገናኛዎች ይበልጥ አባባይነት፤ ወዘተ። ምክንያቶች ሆነው ቢቀርቡም፤ በርጋታ ሲፈተሹ አብዛኞቹ ማመካኛዎች ብቻ ሆነው ይቀሩ ይሆናል።

የተባለው ሁሉ ይባል እንጂ፤ አሁንም ጥቂቶች ያነበባሉ፤ ጥሩ ንባብ ያገኙ እንደሆነም ጥሩ ሰዎች ይሆናሉ። ማንበብ አሳብን ለማግኘት ብቻ ሳይሆን አሳብን ለማንጠርም ይረዳል። ንባብ የኖረ አስተሳሰብን የሚገጥ ቢሆንም፤ የተሳካረ አስተሳሰብንም ለማጥራት ይረዳል።

«የሚነበብ የታለና!» የሚሉ ሮሮአቸውን ይጻፉት። አንባቢ ዘመድ አያጡም። በጥቂቱ ለመጻፍ የጀመሩትን ጎሽ ጎሽ እንበላቸው- እያነበብን። መድረኮቻችን እንዳይደከሩ በሁለገብ ገብብ እናበልጽጋቸው፤ በተለይም ደግሞ በመጽሐፍ።⁴⁸

5. እስክንድር ታደሰ ወልደ ገብርኤል (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- የኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል ኮሌጅ ፕሪንሲፓል

የአገልግሎት ዘመን፡- 14 ዓመት

ቤተ እምነት፡- ኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን

በአጠቃላይ የሕዝብ ክርስቲያኑ የንባብ ባሕል መታየት ያለበት ከአጠቃላይ የአገሪቱ የንባብ ባሕል አኳያ ነው። በመሆኑም፤ በኢትዮጵያ ውስጥ ያለው የንባብ ባሕል የሚጠበቀውን ያህል ያልጻበረና ደካማ ነው ማለት ይቻላል። ለዚህም ምክንያቱ በእኔ አስተያየት ከኢትዮጵያዊነት ጋር የተያያዘ ይመስለኛል። ኢትዮጵያዊነት ከነጻነት ታሪካችን ጋር በአብዛኛው ስለሚቆራኝ አውቃለሁ ባይነት፤ አርበኝነት፤ ለውጥን የመቋቋም (ለውጥን አለመፈለግ) ባሕሪ፤ የድህነት እጥረት፤ ስንፍናን ጨምሮ የንባብ ባሕላችን እንዳያድግ ከሚያደረጉ ምክንያቶች ጥቂቶቹ ናቸው ብዬ አምናለሁ።⁴⁹

6. ንጉሤ ተፈራ (ዶ/ር)

የአገልግሎት ዓይነት፡- ማስተማርና ማሰልጠን

የአገልግሎት ዘመን፡- ከ30 ዓመት በላይ

ቤተ እምነት፡- ኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን

ባለፉት ሠላሳና አርባ ዓመታት በአገራችን በተለይ በወጣቶች መካከል በተነሣው መንፈሳዊ መነቃቃት ብዙዎቹ የእግዚአብሔርን ቃል የማንበብና የማጥናት ጥማት ሲታይባቸው ይስተዋላል። ይህንንም ተከትሎ አንዳንድ በአማርኛ የተጻፉና እንዲሁም ከእንግሊዘኛ

የተተረጉሙ መንፈሳዊ መጻሕፍት በገበያ ላይ መታየታቸው እየጨመረ መጥቷል። ይሁን እንጂ፤ የዳበረ የንባብ ባህል በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ይታያል ብሎ ለመመስከር አስቸጋሪ ይሆናል። ከበርካታ የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና በተለያዩ አገልግሎቶች ላይ ከተሰማሩ ክርስቲያኖች ጋር ያገናኙኝና ለመወያየት ያስቻሉኝ በርካታ አጋጣሚዎች ነበሩ። ለመሪዎች በተዘጋጁ በርካታ የሊደርሺፕና የክርስቲያን ኮምፖኒኬሽን ሥልጠናዎች ላይ በመገኘት ሥልጠናዎችንም ሰጥቻለሁ። እኔም በቅርብ ሆኜ በማገልገልበት ቤተ ክርስቲያን ሁኔታውን ለመከታተል ችያለሁ። ብዙዎች መጻሕፍት ማንበብን እንደ አንድ ዋና የእድገት መማሪያ አድርገው ለመጠቀም የሚያሳዩት ዝንባሌ ዝቅተኛ ሆኖ አማኝቼዋለሁ። እንኳን በተለያዩ ርእስ የተጻፉትን ቀርቶ ቀጥታ ከእምነታቸው ጋር የተዛመዱ እጅግ አስፈላጊ የሆኑትን መጻሕፍት እንኳን ፈልገው የሚያነበቡ የተወሰኑ ናቸው። ይህም በመሆኑ ይመስለኛል ዛሬ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ በሚገኙ አገልጋዮችና ምእመናን መካከል የንባብ ባሕል እንደሚጠበቀው የዳበረና ነገሮችን የማመዛዘን አቅም የጉላ ባለመሆኑ አንጉል ስሜታዊነት እየገነነ፤ መሠረት ለሌለውና ለማይጨበጥ ትምህርት ዝንባሌ የማሳየት አዝማሚያ እየጉላ መጥቷል።⁵⁰

7. ወንድዬ ዓሊ (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- የሥነ ጽሑፍ ሥራ

የአገልግሎት ዘመን፡- ከ20 ዓመት በላይ

ቤተ እምነት፡- የኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን

እኔን ወደ ወንጌል እውነት የመሩኝ ሰዎች በ1950ዎቹ መጨረሻና በ1960ዎቹ መጀመሪያ አካባቢ ክርስቶስን እንደ ግል አጻኝቸው አድርገው የተቀበሉ ነበሩ። ቀለም ቀመስ የሆኑ የዚያ ትውልድ ወጣቶች ዓይነተኛ መለያቸው አንዱ ማንበብ ነበር፤ እናም እያንበቡ የሚያነበበውንም የሚያደንቁ ነበሩ ለማለት ጥቂት ድፍረት አለኝ።

በከሚገዝም መንስራራት (አገዛዝ) ሳቢያ ቤተ ክርስቲያን ወደ ሕቡዕ ስትገባ፤ የክርስቲያኖችም ትኩረት ከመኖር ያለመኖር መንፈሳዊ ትግል ሥር ወደቀ። ስለ ጠቅላላ ዕውቀት መጨነቅ፤ ለማወቅ መጣጣር እናም ለዚህ ብሎ ማንበብ ተዳፈነ። ከዚያም ይልቅ ተመራጭ የነበረው አጽናኝ ትንቢታዊ ስብከቶችና መዝሙሮች ሆኑ። ደግሞ በእጋ ስጦታ ከተገኙ በኋላ በንባብና በትምህርት ወይም በትምህርትና በንባብ እንደሚጉለሙ ለመናገር ማን ደፍሮ? ውሎ ሲያድር የወንጌላውያን ባህል አለማንበብ ሆነ።

ከቅዱሳት መጻሕፍት ውጭ የሚያነቡበት ወይም የሚጽፉ እንደ ዓለማውያን ይቆጠራሉ። ጉባዔ ጠርዝ ተቃምጠው ለከሚቴ ሥራ ብቻ ያውም ለክብረ በዓል- ነክ ነገር ብቻ የሚያነሡአቸው-ከዚያም የሚጥሉአቸው ዓይነት ሰዎች ሆኑ።

ለዚህም ምስክሩ በሚሊዮን ከሚቆጠሩ ወንጌላውያን አማኞች መካከል ድንበር የጣለ፤ ዘመን ተሻጋሪ ወይም የተሻፈነን አዲስ እውነት በምርምር የገለጠ ወጥ የሥነ-ጽሑፍ ሥራ የሠሩ ክርስቲያኖች የሉም ባይባል እንኳን፤ በጣት የሚቆጠሩ እንኳን አይደሉም። ለምን ቢባል? መጻፍ (መድረስ) የሚመነጨው ከማንበብ ነውና።

ስለዚህም «የማንበብ ባህል ምን ያህል ነው?» ከማለት ይልቅ ለመሆኑ ንባብ እንደ ባህል ሆኖ በምእመናን ዘንድ አለ? ወይስ የለም? ማለቱ ይቀላል። «ባህል» ሆነ የሚባለው የጎበረተሰቡ አብዛኛው ክፍል እንደ ቋሚ እና የማይጠያይቅ ልማድ ቆጥሮ የትግሉ አካል ሲያደርገው ነው።

እንግዲያውስ ንባብ በቤተ ክርስቲያን ዙሪያ እንደ ባህል ሆኖ ገና አልሰረጸም። ንባብ የሚወዱ ምእመናን ጥቂት ይኖራሉ። ሥራዬ ብለው የሚያነቡ አንባቢዎች በጣም ጥቂት ይገኛሉ።

ይህ ከሥራዬ፤ ከሕይወቴ፤ ከዕድሜዬ፤ ከትምህርቴ ያገኘሁት እውነት ነው። መልክ ጥፋም ቢሆን።⁵¹

፩ በቀለ ወልደ ኪዳን (መጋቢ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- መጋቢ

የአገልግሎት ዘመን፡- ከ30 ዓመት በላይ

ቤተ እምነት፡- አዲስ አበባ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን

በትልልቅ ከተሞች ሁኔታው ሻል ያለ ቢመስልም እንኳን፤ በአጠቃላይ በኢትዮጵያ የተማሩ ሰዎች ቁጥር በጣም ዝቅተኛ እንደ ሆነ ይታወቃል። «ተምረዋል» በምንባለውም በቁጥር በጣም ዝቅተኞች መካከል፤ መለስተኛ ሁለተኛ ደረጃ ገደማ መጻሕፍትን ማንበብ የጀመርንና ነገሩም አብሮን ያደገ በቁጥር በጣም ዝቅተኞች ነን። (በነገራችን ላይ ማንበብ ባህል/ልማድ እንዲሆን መጀመር ያለበት በዚያ ዕድሜ/ ደረጃ ነው ባይ ነኝ።) ሁኔታው እንደዚህ ስለሆነ፤ በከፍተኛ ደረጃ (በአንደኛና በሁለተኛ ዲግሪ) የተማሩም እንኳን ሆነው መጻሕፍትን የማንበብ የዳበረ ባህል ያላቸው ምእመናን በጣት የሚቆጠሩ ናቸው። «የዳበረ የማንበብ ባህል» የምለው በየዓመቱ ቢያንስ በቁጥር አሥራ ሁለት ዳጉስ፤ ዳጉስ ያሉ መጻሕፍት ሲነበቡ ነው።⁵²

፩ ተስፋዬ መስፍን (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- የትርጉም ሥራ

የአገልግሎት ዘመን፡- ከ30 ዓመት በላይ

ቤተ እምነት፡- መሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን

የንባብ ባሕላችን በጣም ደካማ እንደ ሆነ አስባለሁ፤ ምናልባት ጥያቄው ለምን ደካማ ሊሆን ቻለ? የሚል ቢሆን ኖሮ ብዙ መናገር ርቻል ነበር። ደካማነቱን ለማረጋገጥ በጌታ ብዙ ዓመት ከሆናቸው ክርስቲያኖች መካከል ምናልባትም ብዙ አገልጋዮችን ጨምሮ ከዳር እስከ ዳር መጽሐፍ ቅዱስን አንበበው የበለቁ ምን ያህሉ ስለ

መሆናቸው ጥናት ቢደረግ ኖሮ ውጤቱ አስደንጋጭ ሊሆን ይችላል ነበር። የክርስቲያን ኅብረተሰብ አንባቢ ላለመሆኑ በየመጽሐፍ መደብሩ ገዥ ያሉ መጻሕፍት ምስክር ናቸው። አንዳንዶቹ ለጎትመት የበቁ መጻሕፍት በራሳቸው የአጻጻፍ ጥበብ፣ የአሳብ ጥልቀትና የአተረጎጥም ችግር ያለባቸው መሆኑ ለሕዝቡ አለማንበብ ምክንያት ሆኗል። የንባብ ባህል አልዳባረም። ብዙ መዝሙሮችን በቃላትን የማጥናት ባህል ግን ጻብሮአል። ጌታ ልቦና ይስጠን።⁵³

10. ኢሳይያስ አምባሌ (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- ማስተማርና መዘመር

የአገልግሎት ዘመን፡- ከ10 ዓመት በላይ

ቤተ እምነት፡- ሕይወት ብርሃን ቤተ ክርስቲያን (አዋሳ)

የሕዝብ ክርስቲያን የንባብ ልምድ በጣም ደካማ ነው። ስለ ንባብና ጥቅሙ ያለው ግንዛቤ አነስተኛ ነው። ከአንባቢ ሰው ይልቅ ተሰሚነት ያለው የመናገር ችሎታ ያለውና የማሳመን ብቃት ያለው ሰው ነው። አገልጋዮች እንኳን ሌሎች ሲናገሩና ሲያነብቡ ከመስማት ይልቅ ከሚያገለግሏቸው ሕዝቦች ወደ ጎሳ እየቀሩ እንዳሉ የተረዱ አይመስልም።⁵⁴

11. ስለሺ ከበደ (መጋቢ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- መጋቢ

የአገልግሎት ዘመን፡- 25 ዓመት

ቤተ እምነት፡- ገነት አማኞች ቤተ ክርስቲያን

በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት አንጻር ያለው የንባብ ባህል ብዙ የሚደነቅ አይደለም። ብዙ ጊዜ አንድ ነገር፣ የብዙዎቻችን ፍላጎት የሚነካ ነገር ሲኖር ብዙዎች ማንበብ ይጀምራሉ። በተከታታይ በማንበብ ባህል ውስጥ ያሉ መሪዎች ግን በጣም ጥቂቶች ናቸው።

አብዛኞቹ ሰዎች ከመጽሐፍ ቅዱስ ሌላ ለማንበብ ሲነሣሁ አይታዩም።⁵⁵

12. ግርማይ አስገዳም (መጋቢ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- መጋቢ

የአገልግሎት ዘመን፡- ከ1963-1998 ዓ.ም

ቤተ እምነት፡- እምነት ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን

በእውነቱ የማንበብ ባህል አለ ብሎ አፍ ሞልቶ ለመናገር የሚያስችል አቋም ላይ አይደለም። የመጻሕፍት መደርደሪያ ዎቻቸውን ያበላጸጉ ሊኖሩ ይችላሉ፤ ሆኖም፤ ስንት ያህሉ ያነበባሉ? ቢባል፤ እስከገራ ጉዳይ ነው የሚሆነው። በጥቅሉ በተራ ምእመናን ይሁን በአገልጋዮች ዘንድ ያለው የማንበብ ባህል እጅግ ዝቅተኛ ነው።⁵⁶

13. ግርማ ደምሊ

የአገልግሎት ዓይነት፡- መጋቢ

የአገልግሎት ዘመን፡- 30 ዓመታት ያህል

ቤተ እምነት፡- ኢጉርናሽናል ኢቫንጂሊካል ቤተ ክርስቲያን (IEC)

መጻሕፍት ዕውቀት የሚሰጡና በመንፈሳዊም ሆነ በሌላ በማንኛውም ዘርፍ የሚያሳድጉ ለመሆናቸው አጠያያቂ ጉዳይ አይደለም። በአገራችን ያለውን በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት አባላቸው መሪዎች መካከል የሚታየውን የንባብ ባህል በአጭሩ መግለጽ አስቸጋሪ ነው። እኔ እንደሚለማችሁ፤ ይህንን መጽሐፍ ገዢዎች ላንብብ ብሎ ወደ መጻሕፍት መደብር ሄደ መጽሐፍ የሚፈልግ ብዙ አማኝ ይኖራል ብዬ አልገምትም። በአጋጣሚና እግረ መንገዱን ይጠቅመኛል በማለት ብቻ አንዳንድ መሪዎችና አማኞች መጻሕፍትን የሚፈልጉ ይመስለኛል። ቢሆንም፤ በወጉ የዳብረና ያደገ የማንበብ ባህል በአገራችን የሰፋ አይመስለኝም። ለነገሩ መጻሕፍትም ቢሆኑ ከከተሞች አልፈው

በጥቂቱ ለሚያነበውና ፍላጎት ላለው አንባቢ በበቂ ሁኔታ እየተዳረሱ ነው ማለቱ ያዳግታል።⁵⁷

14. ዝቦሁ አየለ (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- ሥነ-ጽሑፍ

የአገልግሎት ዘመን፡- 23 ዓመት

ቤተ እምነት፡- ገነት ቤተ ክርስቲያን

ወንጌላውያን ክርስቲያኖች በአብዛኛው መጽሐፍ ቅዱስን፣ ሌሎች ደግሞ ከመጽሐፍ ቅዱስ በተጨማሪ፣ መሰል ክርስቲያናዊ መጻሕፍትን ያነብሱ የሚል ግምት አለኝ። ከዚህ ውጭ የሆኑ መጻሕፍትንና ሌሎች ጽሑፎችን የሚያነበቡት ግን እጅግ ጥቂት ናቸው። የዚህም ምክንያት እና ውጤቱ በጥናቱ አቅራቢ በሚገባ ተጻሕቦልታል ብዬ አምናለሁ።⁵⁸

15. ደረሰ ብሩ (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- የሥነ-ጽሑፍ አገልግሎት ኃላፊ

የአገልግሎት ዘመን - 34 ዓመት

ቤተ እምነት፡- ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን መካነ ኢየሱስ

አንባቢያን ብዙ ናቸው ብዬ አላምንም። እንደዚያ ቢሆን ኖሮ የታተሙ ነገሮች እጥረት በተፈጠረ ነበር። እኔ በበኩሉ የንግድ ነገር ያሸቆለቆለ ሆኖ ነው የሚታየኝ። በአሁኑ ጊዜ ክርስቲያኑ ከማንበብ ይልቅ ፊልም ወደ ማየት አዘገብሏል ለማለት ያስደፍራል። ሚዛናዊ ቢሆን መልካም ነው። ብዙ ጠቃሚ መጻሕፍት ተዘጋጅተው በየግምጃ ቤቱ ተከምረዋል። ያለማንበብ ችግር የዕውቀት ድህ ወደ ማድረግ ያደርሳል። የተወሰኑ ሰዎች ያነብሳሉ። ስለዚህ በእምነት ጥንካሬአቸው፣ በአኗኗራቸውም ሆነ በአነጋገራቸው፣ እንዲሁም በአጻጻፋቸው ጥሩ ምስክሮችና ምሳሌዎች ናቸው።⁵⁹

16. ሥዩም ገ/ዳዲት (ፓስተር)

የአገልግሎት ዓይነት፡- መጋቢ

የአገልግሎት ዘመን፡- 29 ዓመት

ቤተ እምነት፡- የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት ዋና ጸሐፊ

በመሠረቱ በአብዛኛው ክርስቲያን ዘንድ የኢዲዮና ቪዲዮ ካሊቶችን ከመስማትና ከማየት ባለፈ ጠንካራ የንግድ ባህል አለ ብሎ መናገር ያስቸግራል። ይህም አብዛኛዎቻችን ከታች ከመሠረቱ ጀምሮ በንግድ ሂደት ቆኩትኩተንና ተገርተን ያለማድጋችን ውጤት እንደ ሆነ አምናለሁ።

ሌላው ቀርቶ ማጣቀሻ መጻሕፍትን ማንበብ አለባችሁ ብሎ የሚጫን መምህር በአብዛኛው ተማሪ ዘንድ እንደማይወደድ ከተሞክርዬ አውቃለሁ። እርግጥ ጊዜ ወስደውና ይሁነኝ ብለው የሚያነበቡ ሰዎች እንዳሉ ባይካድም፣ በቁጥር እንጻር ስናያቸው ግን እፍ ሞልተን የምንናገርላቸው አይደለም። በአጠቃላይ፣ በእኛ ዙሪያ ሊያድግ የሚገባው እንጂ ያደገ የንግድ ባህል አለ ለማለት ይከብዳል።⁶⁰

17. አብዲሳ በጉ (መጋቢ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- ትምህርት ክፍል

የአገልግሎት ዘመን፡- 15 ዓመት

ቤተ እምነት፡- የኢትዮጵያ ምስጋና ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን

በአማካኝ የሕዝብ ክርስቲያኑ የንግድ ባህል በጣም አነስተኛ ነው ለማለት እደፍራለሁ። ለዚሁም መደምደሚያዬ ስንቶች ከ28-32 ገጽ ያለውን መጽሔት እንኳን ከዳር እስከ ዳር አንበበው በወራት ጊዜ ውስጥ ይጨርሳሉ? ምንም እንኳን ከ1% ያላነሱ ሰዎች ከዳር እስከ ዳር አንበበው ቢጨርሱትም፣ 99% ጥራዝ ነጠቆና የግልቢያ ንግድ ከማንበብ ባሻገር ጨርሶ መንፈሳዊ መጽሔት የማያነበቡ እንኳ ሊኖሩ

እንደሚችሉ እንምታለሁ። ምክንያቱም ስንቶቹ ይህንን መጽሐት አንብባችኋል ተብለው ሲጠየቁ፤ በዚህ ነገር እንኳን ማንበብ የመጽሔቱን ስም የማያውቁ አሉ።

በአጠቃላይ በእኔ ግምት የሕዝብ ክርስቲያኑ የገባብ ባህል እጅግ መቀስቀስ፤ መነሣሣትና መዳበር አለበት እላለሁ። ይህ ክፍተት መሞላት፤ መታየትና መሠራት ያለበት ነው እላለሁ።

ስለዚህ ራእይ እግዚአብሔር የተመሰገነ ይሁን!

ክብሩ ሁሉ ለእርሱ ይሁን!

ባለ ራእዩንም እግዚአብሔር ይባርከው፤⁶¹

18. ጥንካሬ መኩንን

የአገልግሎት ዓይነት፡- መጋቢ

የአገልግሎት ዘመን፡- 36 ዓመት

ቤተ እምነት፡- የወንጌል ብርሃን ቤተ ክርስቲያን

በክርስትናና በአገልግሎቱ ዘመናት እንዳየሁት፤ የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት አባላት የገባብ ባህል እጅግ ዝቅ ያለና አሳሳቢ ደረጃ ላይ ደርሷል። ስለዚህም ዋነኛ ምክንያቶቹ፤ አንደኛ በአማርኛ የተጻፉ በቂ መጻሕፍት ባለመኖራቸው፤ እና ሁለተኛ ሕዝብ የገባብ ባህል እንዲያዳበር ቤተ መጻሕፍት አለመኖራቸው ነው። በመጨረሻም፤ ሕዝቡ ገባብ አስፈላጊ መሆኑን አለመረዳቱ ነው።⁶²

19. ደረጃ በላይነህ (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- የቀድሞ የቀንዲል መጽሔት ዋና አዘጋጅና ገጣሚ

የአገልግሎት ዘመን፡- ከ11 ዓመት በላይ

ቤተ እምነት፡- አዲስ አበባ መላው ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን

ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ያለውን የገባብ ልምድ ለመለካት ወደ ኋላ መለስ ብዬ የማየው የራሴን የክርስትና ጅግራ ዓመታት ነው። ምክንያቱም እኔ ራሴ በዚህ (ባለማንበብ) ሽምቆ ውስጥ ከገቡት ወገኖቹ ጋር በመስማማት ለሁለት ዓመታት ያህል ገባብ እንደ ኃጢአት በመቁጠር ራሴን ልገድል ነበርና።

እንዲህ ነው፡- ከፊሉ ክርስቲያን ቀድሞ (ወደ ክርስቶስ ሳይመጣም በፊት) እያነበምና እዚህ የበለጠ ይስማማውና ተደላድሎ ይተኛል። ሁለተኛው ወገን ደግሞ የተነቃቃ አገባቢ ይሆናል። የዚህን ምድር ዕውቀት ያጣጥልና ይገላገላል። ከሁለቱ ያመለጠውም በጥቂቱ አለ። እጅግ ጥቂቱ ለንጽጽርም ያመቻል በሚል ያነበባል። ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ያሉት አንባቢዎች «ብላገን ክፍል ውኃ የሚያወጣ አምላክ» ያወጣቸውን ያህል ናቸው ብዬ ነው የማስበው የሉም፤⁶³

20. ማሙሻ ፈንታ (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት፡- የመጽሐፍ ቅዱስ አስተማሪና የፔንቴኮስታል ቲዮሎጂል ኮሌጅ ፕሪንሲፓል

የአገልግሎት ዘመን፡- 13 ዓመት

ቤተ እምነት፡- የኢትዮጵያ ሕይወት ብርሃን ቤተ ክርስቲያን

ገባብን አስመልክቶ በወንጌላውያን አማኞች ዙሪያ ያለው ሁኔታ መታየት ያለበት በአጠቃላይ ከአገራችን ሕዝብ የገባብ ባህል አኳያ ነው። በአገራችን ብዙ ሃይማኖታዊ፤ ታሪካዊና ሌሎችም ጥንታዊና ዘመናዊ ጽሑፎች በስፋት ቢገኙም፤ የሕዝቦቿ የገባብ ባህል ግን ዝቅተኛ በአመዛኙም ወደ ንግግር ባህል ያመዘነ እንደ ሆነ ግልጽ ነው። በአማኙ ኅብረተሰብ አካባቢም ያለው ሁኔታ ከዚህ የተለየ አይደለም። ቃለ እግዚአብሔርን ከማንበብ ጀምሮ ሌሎች ኅትመቶችን በአትኩሮትና በመለጠት የማንበብ ባህሉ ደካማ እንደ ሆነ እንዝባለሁ። ከቅርብ ጊዜያት ወዲህ ግን መጠነኛ መሻሻል እየታየ ይመስለኛል።⁶⁴

21. ሰሜን ታደሰ (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት:- መጋቢ አስተማሪ

የአገልግሎት ዘመን:- 30 ዓመት

ቤተ እምነት:- ቤዛ ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን

ክርስቲያኖች ክርስቶስ ካገኛቸው የመጀመሪያ ወራት ወይም ዓመታት ጀምሮ መጽሐፍ ቅዱስን ለማንበብ ከፍተኛ ጥረት ሲያደርጉ አይቻለሁ፡፡ ይህ ግን ላለፉት 30 የክርስትና ሕይወት ዘመኔ በብዙዎቹ ዘንድ ያደገ ሳይሆን፤ በእጭር የተቀጨ የወረት ድርጊት ሆኖ አግኝቼዋለሁ፡፡

እማኞች ጥረት የሚጠይቀውን ንባብ በመተው ሰሚ ብቻ በመሆናቸው፤ «እንተን ሰባኪውን አምኜ» እናራለሁ በሚል የአጀኗር ስልት ውስጥ አሉ፡፡ ብዙዎቹ በሳምንት ለአንድ ሰዓት በሚነገር ሰበካ የጸኑ ሆነዋል፡፡ ይህ ደግሞ በቤተ ክርስቲያን ዕድገት ላይ አፍራሽ ተጽዕኖን ያሳድራል፤ አሳድሯልም፡፡

በርካታ ሕዝብ ክርስቲያን ቅዱሳን መጻሕፍትን፤ መንፈሳዊ ጽሑፎችን፤ የተለያዩ ክርስቲያንነክ ያልሆኑ ጽሑፎችን የማንበብ አትምን ባለማላብሩ ሁለንተናዊ ስብዕናን የሚያንጽ ዕድገት አይታይም፡፡ ይህ ደግሞ ወደ ሰዎች ሁሉ በመሄድ ያለ ውጤት መመለስን አምጥቷል፡፡ ይህም የቁልቁል ጉዞ ምልክት ነው፡፡ ማንበብ ያባንናል፤ ከአንቅልፍም ተስታሰ ለሰው ሁሉ ጠቃሚ ያደርጋልና በማንበብ እንበርታ እላለሁ፡፡⁶⁶

22. ሽረራው ወ/ሚካኤል (አቶ)

የአገልግሎት ዓይነት:- ቻይልድ አድሞኒሲ ፎር አፍሪካ ናሽናል ሊደር

የአገልግሎት ዘመን:- ከ30 ዓመት በላይ

ቤተ እምነት:- ቃለ ሕይወት

በኢትዮጵያ ውስጥ በአጠቃላይ የንባብ ባሕል ደካማ ነው፡፡ ለማንበብ ደግሞ መማር ያስፈልጋል፡፡ ከዚህም የተነሣ የሕዝብ ክርስቲያኑ የንባብ ባሕል እጅግ ዝቅተኛ ነው፡፡ የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች እስከሚመረቁ ድረስ ያነበባሉ፤ ነገር ግን ከምረቃ በኋላ ንባብና እነርሱ ይፋታሉ፡፡ የተጽም ቆይታ ንባብ በግዳጅ የሚሆን እንጂ በውደታ የሚሆን አይደለም፡፡ በዝንባሌ ላይ የተመሠረተም አይደለም፡፡ ከአስተዳደግም የመጣ አይደለም፤ ይልቁኑኑ ከውጭ የሆነ ተጽዕኖ ነው፡፡

እንግዲህ በአገራችን ይሁን በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ የሚያነበቡ ሰዎች በጣት የሚቆጠሩ ናቸው፡፡ በእጭሩ አብዛኞቻችን ንባብና የጎተመት ውጤቶችን ላለመንካት የማልን ይመስላል፡፡⁶⁷

23. አለማየሁ ኃይለ ገበርኤል (ዶ/ር)

የአገልግሎት ዓይነት:- ዝማራ

የአገልግሎት ዘመን:- 25 ዓመት

ቤተ እምነት:- ቃለ ሕይወት

የንባብ ባህልን በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዙሪያ በሁለት ክፍሎ አየዋለሁ፡፡ አንደኛው፤ በደርግ ዘመን፡- በዚህን ዘመን የጎተመት ውጤቶች እምብዛም አልነበሩም፡፡ ነገር ግን ሕዝብ ክርስቲያኑ ያገኛቸውን መንፈሳዊ መጽሔት በታላት ጉጉት ያነበ ነበር፡፡ ይሁን እንጂ፤ ከዘመነ ደርግ በኋላ ለሕዝብ ክርስቲያኑ የሚነበቡ ነገሮች በአንጻራዊ መልኩ ሻል ባለ ደረጃ ቢቀርቡለትም፤ የንባብ ባህል የሞተበት ዘመን ነው፡፡ በሕይወቴ እጅግ በጣም ደካማ የሆነ የንባብ ባህል ደካሞ ያየሁበት ዘመን ነው፡፡ በግሌ ዘወትር ሰዎች እንዲያነበቡ እመክራለሁ፤ ነገር ግን፤ ብዙም ውጤት አያገኘሁ አይደለም፡፡ ዛሬ ክርስቲያኖች መዘመር ይወዳሉ፤ መጻሕፍትን ግን ይጠላሉ፡፡⁶⁸

24. ጸድቁ አብዶ (ፓስተር)

የአገልግሎት ዓይነት፡- የኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን ዋና ጸሐፊ

የአገልግሎት ዘመን፡- 33 ዓመት

ቤተ እምነት፡- ኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን

ሕዝብ ክርስቲያኑ በሙሉ ወንጌል ዙሪያ ከ1962-1970ዎቹ ገደማ የአሜሪካ ለባህሪ የሚጽፏቸውን ጽሑፎች ያነብ ነበር። አብዛኛው ሕዝብ መጽሐፍ ቅዱስ ያነብ ነበር። በአሁኑ ዘመን ግን ሰዎች ማንበብ አይወዱም። ትምህርትም አይወዱም። ይልቁንስ ቀለል ያለ ነገር ይመርጣሉ።

አጠቃላይ የሕዝብ ክርስቲያኑ የንባብ ባሕል ጠንካራ አይደለም። የሚለበኩም ስብከቶች መጽሐፍ ቅዱሳዊ ይዘታቸው ጠንካራ አይደለም። ጥቂት የሚያነበቡ ሰዎች ሊኖሩ ይችላሉ። በርከት ያሉ ሰዎች ጊዜው ቢኖራቸውም የማንበብ ፍላጎት የላቸውም። ለምሳሌ፡- አብዛኞቹ ሰዎች ከበድ የሚሉ መጻሕፍትን አያነብቡም። በመሆኑም፣ ጠለቅ ያሉ የክርስትና እውነቶችን አይረዱም። የሥነ-መለኮት ተማሪዎችም ቢሆኑ ፈተና ለማለፍ ግድ ስለሚሆንባቸው ከሚያነበቡ በስተቀር ንባብን ሥራዬ ብለው አይያዙትም። ስለዚህ በአጠቃላይ የንባብ ባሕላችን በጣም ደካማ እንደ ሆነ እንምታለሁ።።

25. ሃብታሙ በሰጠ

የአገልግሎት ዓይነት፡- ጋዜጠኛ

የአገልግሎት ዘመን፡- 18 ዓመት

የቤተ-እምነት፡- የኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን

በጥቅሉ የንባብ ባህልን በሚመለከት፣ በመላ አገሪቱ፣ ያልዳበረ እንደ ሆነ በግርድፋ መናገር ይቻላል። የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያን አባላትም የዚሁ ሕዝብ አካል በመሆናቸው የንባብ ባህል የለም ብል ከእውነታው ውጪ ይሆናል ብዬ አላስብም። ጻፉ ግን አንዳንድ ጊዜ ሕዝቡ-ክርስቲያኑ እንዳያነብ ያደረጉት ለበሶች መኖራቸውን ማስታወስ ያስፈልጋል። «... ይህንን አታንብ!» እንደምኔለው ሁሉ፣ «... ይህ ይጠቅምሃል አንብብ!» እንለው ዘንድ የሚገባ ይሆናል። ሕዝቡ የንባብ ባህሉን ያዳብር ዘንድ ልናበረታታውም ይገባል።

ከዚህ ባሻገር በመላ አገሪቱ እንደምናየው፣ ከስሜቱ ጋር የቲስናስሉትን ነገሮች ያነባል። ለምሳሌ፣ በምርጫ 97 ዙሪያ የብረውን ወቅታዊ ሁኔታ መመልከቱ ይበቃል። ከ2 ሺህ እስከ 10 ሺህ ኮፒ ይታተሙ የነበሩት በፖለቲካ ጉዳይ ላይ የሚያተኩሩ ጋዜጦች፣ ከ30 ሺህ እስከ 70 ሺህ ኮፒ መታተም ችለው ነበር። ይህም የሕዝቡ የንባብ ፍላጎት ከወቅታዊ ሁኔታና ከስሜቱ ጋር የተቆራኘ መሆኑን የሚያመለክት ይመስለኛል። ይህም ማለት የንባብ ባህልና ልምድ እንደሌለው ይጠቁማል።

ወደ ወንጌላውያን አማኞች ስንመለስም፣ ከዚሁ ጋር የሚመሳሰል ነገር እንዳለ እያለሁ። የወንጌል አማኞች ክርስቲያኖች፣ ከንባብ ይልቅ መስማት እንመርጣለን። ከመጽሐፍ ይልቅ ካሌት፣ ማንበብ ሳይሆን ማዳመጥ ይቀናናል።

በወንጌላውያን አብያተ-ክርስቲያናት አማኞች ዘንድ በጣም የሚነበው ምስክርነት ነው። ይህም ምስክርነት የተጋነነ፣ ከመጽሐፍ ቅዱሳዊ ጭብጥ ይልቅ ስሜት ኮርኒሪ መሆኑን ልብ ወለዳዊ ይዘት ሲኖረው ያስደስተናል። በጥቅሉ ክርስቲያኑ ሕዝብ፣ በገድል የመወሰድ አዝማሚያ ይታይበታል። ሞቶ የተነሣ ሰው ታሪክ፣ በመናፍስት ዓለም ዙሪያ ያጠነጠነ ታሪክና መለሱቹ ስለሚማርኩን እናነባለን። ለሌላው

ብዙም ግድ የለንም። የንባባችን ምርጫ ራሱ በሥርዓት ያልተቃኘና በሰሜታዊነት የመወሰድ አዝማሚያ ያለበት ይመስለኛል።

ይህ የወንጌል ማዕከላዊ መልእክት በመሳት፤ ወደ ፍጹም ስሕተት ሊያመራን እንደሚችል መገመቴ አይከፋም። ስለዚህ የሚጠቅም የሚገነባ መረጃ የሚያስተላልፍ፤ የሚያዝናና የሚያሳውቅን ነገር የማያነብ፤ ምንም ከማያነብ ስለማይሻል፤ በዚህ ረገድም ጥንቃቄ ማድረግ ይበቃል። ይህም ሁሉ ሆኖ፤ ነገራችን ከግምት የዘለለ እንዳይሆን በጥናት ላይ መመሥረት ዋና ነገር ነው። ስለዚህ ወንድም ምሕረቱ ኢፕሮስ የሚያደርገው ጥናት መልካም ጅምር ነው ማለት እወዳለሁ።።

26. ወ/ሮ አስቴር ሚቆሪ

የአገልግሎት ዓይነት፡- መምህርት

የአገልግሎት ዘመን፡- 25 ዓመት

ቤተ እምነት፡- ቃለ ሕይወት (ዱራሚ)

የንባብ ባህሉ አጅግ ደካማ ነው። ሰው ስንፍና ይታይበታል። ጊዜውን በዋሃ ያጠፋል። ጊዜ ባንክ ቤት የለውም፤ ቢወሩበት ግን ገንዘብ ነው። ሕዝብ ክርስቲያኑ የመጽሐፍ ቅዱስ እውነት አላዋቂነት፤ ቃሉን ካለማጥናት የተነሣ አለመጽናት፤ ማስረዳትና ስለ እምነቱ ምክንያት መስጠት አለመቻል ይታይበታል። ለቁሳዊና ለውጫዊ ነገሮች ቅድሚያ ይሰጣል፤ ለዕውቀት ለዕድገት፤ ለሰው ሕይወት እና ትውልድን በማግኘት ራሱን አልታደለም። ለልጆችና ለወጣቶች የሚገባ ንባብ (ቤተ መጻሕፍት አለማዘጋጀት) የዛሬን ትውልድ ላለፈው መረጃ - አልባ፤ ለነገው ደግሞ ሽክም - የለሽ እንዳያደርገው እግዚአብሔር የንባብ ባሕላችንን ያስፋው፤ ቀስቃሽ ሰው ደግሞ ይሰጠን።።

27. ወ/ሮ አስቴር ተፈራ

ቤተ እምነት፡- ሕይወት ብርሃን ቤተ ክርስቲያን

የአገልግሎት ዓይነት፡- ዘማሪ (ከ1964-1998 ዓ.ም)፤

የሊቶች አገልግሎት መሪ (ከ1979-1998 ዓ.ም)

ባየኋቸው በእነዚህ ዘመናት በአብዛኛው ሕዝባችን የማንበብ ልምድ አለው ለማለት ያስቸግረኛል። ከማንበብ ይልቅ የማድመጥ ወይም የመስማት ልምድ ያለው ይመስለኛል። ስለዚህ የማንበብ ልምዳችንን ከምን ጊዜውም የበለጥ ብናዳበር በዘመናችን ብዙ የሚነበቡ ጥሩ ጥሩ ያልሆኑ ጉዳዮችን የያዙ መጻሕፍት/ ጽሑፎች ስላሉ ራሳችንና የምናገለግለውን ሕዝብ ከጥፋት መጠበቅ እንችላለን።።

ማጠቃለያ

ከላይ ከሃያ ሰባቱም ሰዎች ምስክርነት ተነሥተን ለማጠቃለል እንደምንችለው ከሆነ፤ በኢትዮጵያ ውስጥ የሕዝብ ክርስቲያኑ የንባብ ባህል ዝቅተኛ ደረጃ ላይ ያለ መሆኑን ነው። የሚያነበቡ ሰዎች ቁጥራቸው ጥቂት እንደ ሆነ ተገልጿል። የንባብ ባህል ጥንካሬና ድክመት በሕዝብ ክርስቲያኑ ዙሪያ ከአንድ ወቅት ወደ ሌላው ስንሸጋገር አንድ ዓይነት ገጽታ እንደሌለውም መገንዘብ እንችላለን። ጠቅላላ ባለ መልኩ ሲታይ፤ የንባብ ባህል በሕዝብ ክርስቲያኑ ዙሪያ ገና ማደግና መስፋት እንዳለበት ለበርካታ ዓመታት ካዘነቱት ልምዳቸው በመነሣት ያላቸውን የምልከታ ውጤት አስተምጠውልናል። ይህም በመሆኑ፤ የንባብ ባሕል በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ አጥጋቢ ትኩረት የተሰጠው ነገር አይደለም።።